Jaarverslag 2009

N.V. Nederlandse Gasunie

Vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 23 april 2010

Inhoud Pagina

Bestuur en ondernemingsraad	**3**
Klanten bedienen in een veranderende Europese energiemarkt	**4**
Belangrijkste ontwikkelingen en vooruitzichten	**8**
Resultaten in het kort:	**11**
- Financiële kerncijfers	**11**
Bericht van de Raad van Commissarissen	**13**
Remuneratiebeleid Raad van Bestuur	**16**
Corporate Governance en Risicomanagement	**22**
Bericht van de Raad van Bestuur	**26**
Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland (TSO)	**28**
- Regulering	**28**
- Gastransport	**30**
Deelnemingen & Ontwikkeling (Non-TSO)	**34**
Bouw, Beheer & Onderhoud	**37**
Personeel & Organisatie	**40**
Bestuursverklaring	**41**
Hoofd- en nevenfuncties commissarissen	**42**
Jaarrekening	**43**
- Geconsolideerde jaarrekening	**43**
- Vennootschappelijke jaarrekening	**101**

Bestuur en ondernemingsraad

Stand van zaken per 31 december 2009

Raad van Commissarissen
Ir. G.J. van Luijk, voorzitter
Drs. C. Griffioen RA
Drs. A. Lont
Ir. H.L.J. Noy
Ir. J.P.H.J. Vermeire
Prof. mr. M.H. van der Woude

Raad van Bestuur
Mr. M.P. Kramer, voorzitter en CEO
Drs. ir. H.A.T. Chin Sue RC, CFO
Ing. E. Dam, directeur Bouw & Beheer
Drs. P.E.G. Trienekens, directeur Deelnemingen & Ontwikkeling (non-TSO)

Directeuren, tevens lid van het Executive Committee
Dr. ir. G.H. Graaf, directeur Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland (TSO) en algemeen directeur Gas Transport Services B.V.
Mr. drs. C.S. Pisuisse, directeur Juridische Zaken, Regulering en Public Affairs
Dipl. ing. J. Schumann, directeur Gasunie Deutschland GmbH & Co. KG

Ondernemingsraad Gasunie Nederland
Ing. D.C. Pol (voorzitter)
Ir. G.G.J. Achterbosch
Ing. M. Bekker
Ing. R.J. Beks
H.P. Brink
E.E.M.L. Kersemakers
H.D. Koers
H.T.P.M. Lagarde
C. van Leeuwen
Drs. ing. A. Saglam
K. de Vries
Mw. ir. A. Zwaagstra

Ondernemingsraden Gasunie Deutschland

Gasunie Deutschland Services GmbH
D. Pröve (voorzitter)
D. Backhaus
K. Fischer
T. Holeczy
R. Marx
J. Reichert
Dr. C. Spönemann

Gasunie Deutschland Technical Services GmbH
U. Neitz (voorzitter)
W. Bethke
R. Hollwedel

Klanten bedienen in een veranderende Europese energiemarkt

Profiel

De N.V. Nederlandse Gasunie (Gasunie) is een van de grootste gasinfrastructuurbedrijven in Europa. Via ons netwerk transporteren we circa 125 miljard kubieke meter aardgas per jaar, bijna een kwart van het totale gasverbruik in Europa. We zijn het eerste Europese gastransportbedrijf met een grensoverschrijdend netwerk. Dit bestaat uit meer dan 15.000 kilometer pijpleidingen in Nederland en Duitsland, aansluitingen op (inter)nationale pijpleidingsystemen en honderden installaties, waaronder een LNG-installatie (peak shaver) en ongeveer 1.300 gasontvangstations. Diverse grote uitbreidingen zijn in aanbouw.

Wij willen waarde creëren voor onze stakeholders. Daarbij streven we naar het handhaven van de hoogste standaarden op het gebied van veiligheid, betrouwbaarheid, efficiëntie en duurzaamheid. Door actief bij te dragen aan een betrouwbare energievoorziening dienen we het algemene belang in de landen die via ons netwerk bevoorraad worden. Gasunie is de eerste onafhankelijke (dat wil zeggen, niet gelieerd aan een gashandelsbedrijf) aanbieder van gastransport met een omvangrijk grensoverschrijdend netwerk in Europa. De wensen van onze klanten zijn onze voornaamste drijfveer. Onze belangrijkste klanten zijn ‘shippers’ (bedrijven die transportdiensten bij ons contracteren) en direct op ons netwerk aangesloten industrieën. Veel van onze klanten hebben grensoverschrijdende belangen en vragen nadrukkelijk om meer grensoverschrijdende dienstverlening. We werken nauw samen met een groot aantal andere nationale en internationale netwerkbedrijven.

De infrastructuur van Gasunie heeft een sterke positie in Nederland en in Noord-Duitsland. Deze regio is van groot belang voor de bevoorrading van de Europese gasmarkt. Onze infrastructuur speelt een essentiële rol in het goed functioneren van de Noordwest-Europese gasmarkt. Het tegemoetkomen aan de behoeften van aangrenzende marktgebieden, van (potentiële) leveranciers, importeurs, eindgebruikers en beleidsmakers is cruciaal voor het functioneren van de markt.

Missie en hoofdlijnen van de strategie en uitvoering

Gasunie is een Europees gasinfrastructuurbedrijf. Wij streven naar het handhaven van de hoogste standaarden op het gebied van veiligheid, betrouwbaarheid, efficiëntie en duurzaamheid. We dienen het algemeen belang in de markten waarin we actief zijn en streven ernaar waarde te creëren voor onze stakeholders.

Veilig, betrouwbaar en ononderbroken transport van aardgas is onze ‘license to operate’. Onze aandeelhouder, klanten en andere stakeholders zoals leveranciers en eindgebruikers van gas, overheden en regulerende instanties, verwachten ook van ons dat we ons werk efficiënt doen. Goede bedrijfsvoering, benchmarking, en de bereidheid om processen, standaarden en de organisatie waar nodig aan te passen, zijn onze middelen om dat te bereiken.

Onze strategische doelstellingen zijn erop gericht om nu en in de toekomst de gasvoorziening in Noordwest-Europa te faciliteren en te bevorderen. Omdat de aardgasproductie in Europa zelf afneemt, zal een steeds groter deel van de aardgasvoorziening van buiten Europa moeten komen. Het Gasunie-netwerk vervult een sleutelrol bij het veiligstellen van de aardgasvoorziening. De hoge kwaliteit van onze infrastructuur met zijn strategische ligging, talrijke verbindingen met internationale gasstromen, alsmede het hoge kennis- en expertiseniveau van onze mensen staan er borg voor dat ons netwerk een

onmisbare rol vervult bij het goed functioneren van de Europese gasmarkt. Ons netwerk wordt voor een belangrijk deel gebruikt voor grensoverschrijdende gasstromen en vormt hierdoor de kern van wat wel de ‘gasrotonde’ van Noordwest-Europa wordt genoemd. Bij ons streven om de Gasunie-infrastructuur tot een van de belangrijkste gasrotondes (‘hubs’) van Noordwest-Europa te maken, ontplooien we ook een aantal ondersteunende activiteiten die deze ambitie verwezenlijken.

Wij willen onze klanten, en daarmee de samenleving, de best mogelijke diensten leveren. Om die reden staan de volgende strategische taken bij ons centraal:

- **Eigen bestaande netwerk onderhouden en uitbreiden**

Veiligheid, betrouwbaarheid, efficiency en duurzaamheid zijn speerpunten in ons beleid. We houden onze ‘license to operate’ hoog en dienen het publieke belang door een gedegen beheer en onderhoud van ons netwerk en, waar nodig, door uitbreiding van onze infrastructuur. Via ons netwerk bieden we onze klanten een aantrekkelijke, betrouwbare en concurrerende service. Als de markt erom vraagt, zullen we onze infrastructuur waar nodig en mogelijk op economisch verantwoorde basis uitbreiden. We stellen de hoogste eisen aan kwaliteit en de processen daar omheen. Dit verlangt topprestaties van onze medewerkers, het toepassen van strenge normen en een hoge mate van efficiëntie bij de uitvoering van onze taken. Grote delen van de bestaande infrastructuur zijn inmiddels enige tientallen jaren oud. Verificatie van kwaliteit en onderhoud en vervanging vragen toenemende aandacht.

- **Gasstromen naar en binnen Noordwest-Europa aantrekken en faciliteren**

Wij moeten op een economisch verantwoorde wijze aan de vraag van de markt naar infrastructuur tegemoetkomen. Het grotendeels gereguleerde rendement moet voldoende zijn om op korte en langere termijn de kwaliteit van infrastructuur en diensten te waarborgen en het aanzienlijke benodigde kapitaal uit de internationale financiële markt aan te trekken. Bij al onze activiteiten staat het dienen van het publiek belang centraal, door stimulering van een competitieve gasmarkt en bevordering van de liquiditeit. Uitgaande van de behoeften van onze klanten willen we een actieve bijdrage leveren aan de internationale interconnectie van netwerken en beter geïntegreerde gasinfrastructuurdiensten bieden. Dit doen we door onze infrastructuuractiviteiten uit te breiden naar aangrenzende netwerken, door deel te nemen in langeafstandspijpleidingen (Nord Stream en daaraan verbonden netwerken in West-Europa die voor een goede doorstroming van de markt zorgen) en door onze positie te versterken in de LNG-infrastructuur (Gate terminal).

- **Aanvullende diensten op het gebied van gasinfrastructuur bieden**

Door de ontwikkeling van aanvullende diensten kunnen we de gasmarkt aantrekkelijker maken en de markten waarop we actief zijn beter bedienen. Deze diensten zijn vooral gericht op het waarborgen van de toevoer, bevorderen van marktwerking en duurzaamheid, en omvatten onder meer goede verbindingen met seizoensopslag en multicyclische opslag (Aardgasbuffer Zuidwending) en de uitbreiding van kwaliteitsconversie (door de opslag van stikstof in een zoutcaverne bij Heiligerlee).

Organisatie

Het Nederlandse gedeelte van ons netwerk wordt geëxploiteerd door Gas Transport Services B.V. (GTS) en het Duitse gedeelte door Gasunie Deutschland Transport Services GmbH (GUD). Als Transmission System Operators (TSO) zijn zij verantwoordelijk voor het dagelijkse beheer van het gasleidingnet. Samen inventariseren zij ook de toekomstige vraag naar transportcapaciteit bij klanten. Deze inventarisatie vormt de basis voor toekomstige investeringsplannen, met name waar het de gereguleerde delen van de infrastructuur betreft.

Bouw en Beheer is verantwoordelijk voor het onderhoud van het gastransportnet en voor de bouw van grote nieuwe infrastructuurprojecten. Zij voert operationele taken uit ten behoeve van het gastransport en is verantwoordelijk voor de projectmatige en technische voorbereiding, bouw en ingebruikneming van nieuwbouwprojecten, zoals onder andere de huidige Noord-Zuiduitbreiding van het Nederlandse netwerk, de aardgasbuffer in Zuidwending en de stikstofbuffer in Heiligerlee.

Deelnemingen & Ontwikkeling richt zich op zogenoemde non-TSO-activiteiten (niet behorend bij gereguleerd netbeheer), zoals BBL, Gate terminal, Zuidwending en Nord Stream. Daarnaast is deze afdeling verantwoordelijk voor de strategieontwikkeling en -bewaking van Gasunie in het algemeen en het bevorderen van een duurzame bedrijfsvoering in het bijzonder.

Onze aandeelhouder is de Nederlandse staat, vertegenwoordigd door het Ministerie van Financiën. We zetten ons in om te voldoen aan de eisen en verwachtingen van de aandeelhouder op het gebied van leveringszekerheid als publieke taak (zowel in Nederland als in Duitsland), rendement, waardecreatie en corporate governance.

Ultimo 2009 waren er ruim 1.700 Gasunie-medewerkers, verspreid over 28 locaties in Nederland en Noord-Duitsland en met vertegenwoordigingen in Den Haag, Brussel en Moskou. Het hoofdkantoor van Gasunie staat in Groningen, de Duitse hoofdzetel is gevestigd in Hannover. Daarnaast wordt thans werkgelegenheid geboden aan enige duizenden medewerkers van aannemers en onderaannemers in Nederland en Duitsland.

Publiek belang

Aardgas is van groot belang voor onze samenleving en economie. Onze gasinfrastructuur behoort tot de nationale vitale infrastructuur en dat stelt speciale eisen aan ons als bedrijf met publieke taken, zoals:

- zorgen voor voldoende transportcapaciteit om de veilige en ononderbroken levering van gas te garanderen;
- bijdragen aan de voorzieningszekerheid voor de lange termijn door toegangspunten te ontwikkelen en gasstromen naar en via ons netwerk aan te trekken (‘gasrotonde’);
- bijdragen aan het Nederlandse beleid ten aanzien van de productie en vermarkting van gas (Groningen en kleine velden) door voldoende en tijdig transportcapaciteit aan te bieden;
- de gasmarkt en liquiditeit te stimuleren;
- rendementen op investeringen te realiseren die in overeenstemming zijn met rendementen voor deze sector in Europa;
- ervoor te zorgen dat tariefniveaus en -structuren een adequate basis vormen voor het uitvoeren van de hierboven genoemde taken.

In 2009 maakten we zeer goede voortgang met het verwezenlijken van onze doelstellingen. Of en in welke mate wij daarin ook in de toekomst succesvol zullen blijven, wordt mede bepaald door andere partijen op de energiemarkt. Wij zijn dan ook continu in overleg met onze stakeholders om de toekomstige energievoorziening gezamenlijk verder vorm te geven. De belangstelling voor de vitale rol van de infrastructuur daarin neemt toe. Zo heeft de Nederlandse minister van Economische Zaken in 2009 een voorstel tot wijziging van de Gaswet aan de Tweede Kamer gestuurd. De wetswijziging beoogt onder meer een verdere ontwikkeling en verbetering van de energie-infrastructuur. In een brief van oktober 2009 bevestigde de minister nog eens het belang van de gasrotonde en de rol van het Gasunie-netwerk daarin. Het kabinet streeft naar een situatie waarin Nederland als knooppunt in de internationale gasstromen en als distributiecentrum van gas in Noordwest-Europa fungeert. Het Gasunie-systeem vervult hierin een spilfunctie. In de hiervoor genoemde brief zegt de overheid dat het zaak is om in de komende jaren de benodigde investeringen in fysieke en niet-fysieke infrastructuur, die nodig zijn om de gastrotonde te doen functioneren, te laten plaatsvinden.

Het maatschappelijk belang van aardgas en daarmee van het landelijk gastransport werd in 2009 onder meer bevestigd door het optreden van GTS als piekleverancier. Een van de wettelijke verantwoordelijkheden van GTS is ervoor te zorgen dat de gaslevering aan kleinverbruikers (huishoudens, instellingen en kleine industrieën) bij een gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur van min 9 graden Celsius of lager gewaarborgd blijft. Daarvoor moet GTS zelf volume en capaciteit contracteren. Op 19 december 2009 was de effectieve etmaaltemperatuur min 9,7 graden Celsius. Daarom is op die dag de pieklevering actief geweest, een primeur in de geschiedenis van GTS. De leveringszekerheid bleef mede daardoor ook in 2009 op een hoog peil.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

In een afzonderlijk maatschappelijk jaarverslag belichten we ons beleid en de resultaten op het gebied van 'People, Planet, Profit'. Dit MVO-verslag wordt in 2010 voor het eerst in deze vorm uitgegeven.

Belangrijkste ontwikkelingen en vooruitzichten

Belangrijkste ontwikkelingen in 2009

Beleid en regulering

De overheid wil Nederland tot het centrum van de 'gasrotonde' van Noordwest-Europa maken. In 2009 kondigde de minister van Economische Zaken nieuwe initiatieven aan om de ontwikkeling van de gasrotonde te bespoedigen. De overheid ziet Nederland als een knooppunt van internationale gasstromen waarin het netwerk van Gasunie in Nederland en Duitsland een belangrijke rol vervult. Basisgedachte achter dit streven is de tijdige beschikbaarheid van gastransportcapaciteit, flexibiliteit met betrekking tot de gasvoorziening, duurzaamheid en diversificatie. Dit moet bijdragen tot een goed functionerende gasmarkt en de integratie van de Noordwest-Europese markt. Gasunie ondersteunt dit streven volledig en zal zich actief blijven inzetten voor de succesvolle realisatie daarvan.

Voor een goede werking van de geliberaliseerde gasmarkt met vrije concurrentie en het op peil houden van de voorzieningszekerheid zijn forse uitbreidingen in de infrastructuur nodig. Investeringen van deze aard en omvang (zoals die onder meer voortvloeien uit het Integrated Open Season 2009), kunnen alleen op een economisch verantwoorde wijze plaatsvinden als het reguleringskader dit toestaat. Wat dit betreft zien wij de manier waarop het gastransport in Duitsland recentelijk is gereguleerd als een obstakel voor de totstandkoming van nieuwe investeringen in het Duitse net. Dit baart ook andere in Duitsland opererende gastransportbedrijven ernstige zorgen. In 2009 kondigde de Duitse toezichthouder, de Bundesnetzagentur (BNetzA), namelijk een forse verlaging van de transporttarieven in Duitsland aan, evenals een maximaal toegestaan rendement op nieuwe investeringen. Dit geldt voor alle TSO's in Duitsland, dus ook voor GUD. Hierdoor zullen de inkomsten uit het bestaande net lager uitvallen dan wij verantwoord achten voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Samen met de regulering van het rendement op nieuwe investeringen, heeft dit een negatief effect op het rendement en de ontwikkeling van de gassector in Duitsland. Ongewijzigd Duits beleid zal ook elders in Europa negatieve gevolgen kunnen hebben door de rol van Duitsland in de gastransportmarkt die ook de aanvoer in de omringende landen beïnvloedt. Wij zetten ons samen met andere partijen in voor een aanpassing van de Duitse wet- en regelgeving.

In 2009 gingen de Raad van Ministers en het Europese Parlement akkoord met het Derde Energiepakket en het Klimaatpakket. Deze nieuwe regels vormen het reguleringskader voor energiebedrijven die in Europa actief zijn. Delen van deze pakketten zullen vertaald moeten worden in nationale wetten en regels; andere zijn rechtstreeks van toepassing op alle lidstaten en hebben directe gevolgen voor bedrijven als Gasunie. In dit verband verdient de oprichting van ENTSOG (Europees netwerk voor transportsysteembeheerders voor gas) en van ACER, het nieuwe Europese regelgevende orgaan, speciale aandacht. ENTSOG, waarvan alle TSO's in de EU verplicht lid zijn, krijgt een aantal taken, zoals de opstelling van nieuwe, bindende Europese netwerkcodes en van een tienjaren-netwerkontwikkelingsplan.

Projecten

Momenteel wordt er onder andere gebouwd aan een ondergrondse opslag in zoutcavernes in Zuidwending (provincie Groningen). Deze aardgasbuffer zal in belangrijke mate bijdragen aan de flexibiliteit en de leveringszekerheid van het gastransportsysteem, omdat er van hieruit snel gas in het netwerk kan worden gepompt. In 2009 kwamen Gasunie en Nuon tot een akkoord waarbij Gasunie het aandeel van Nuon in fase 1 van het Zuidwending-project overnam.
Verder zijn we bezig met de bouw van een stikstofbuffer bij Heiligerlee. Deze buffer stelt ons in staat om de conversie van hoog- naar laagcalorisch gas te blijven verzekeren.

Om te kunnen voldoen aan de groeiende vraag van klanten naar transportcapaciteit, zal de capaciteit van het netwerk in Nederland en in Noord-Duitsland moeten worden uitgebreid. Dit is de voornaamste uitkomst van het door GTS en GUD georganiseerde Integrated Open Season. Ruim 20 gasleverings- en handelsbedrijven gingen hiervoor bindende boekingsovereenkomsten aan. Een deel daarvan heeft capaciteit in zowel het Nederlandse als het Duitse Gasunie-netwerk aangevraagd. Hieruit blijkt hoe belangrijk een verdere ontwikkeling van grensoverschrijdende gastransportverbindingen is. De extra capaciteit is nodig om ondergrondse gasreserves met het netwerk te verbinden, schommelingen in de gasleveringsvolumes op te vangen en grensoverschrijdende handel en internationale concurrentie mogelijk te maken. Ook is verdergaande samenwerking met het Belgische netwerkbedrijf gewenst om tot efficiënte oplossingen voor grensoverschrijdend gastransport vanuit en naar het zuiden te komen.

Ook nieuwe investeringen door marktpartijen, zoals het gasopslagproject in Bergermeer, maken uitbreiding van ons gastransportnet noodzakelijk.

In 2009 is aanzienlijke voortgang geboekt met betrekking tot een verbinding tussen Greifswald, het aanlandingspunt van de Nord Stream-leidingen, en het GUD-netwerk. Er zijn momenteel verschillende projecten in ontwikkeling. Een definitieve investeringsbeslissing voor de Oost-Westverbinding door Duitsland zal hoogstwaarschijnlijk medio 2010 worden genomen. Samen met de in aanleg zijnde capaciteit van de OPAL-leiding, de Noord-Zuidverbinding die aansluit op het aanlandingspunt van Nord Stream in Greifswald, zal hiermee voldoende transportcapaciteit beschikbaar moeten komen om uiteindelijk 55 miljard m^3 uit Nord Stream af te kunnen voeren, onder andere via het Nederlandse netwerk en de BBL naar het Verenigd Koninkrijk.

Gasunie wil actief meewerken aan het creëren van een duurzame samenleving. We zullen in al onze activiteiten strenge milieunormen blijven hanteren. Als gasinfrastructuurbedrijf stimuleren we schone en efficiënte energieoplossingen. In 2009 hebben we in Nederland op verzoek van de minister van Economische Zaken een certificeringsysteem voor groen gas (Vertogas BV) geïntroduceerd dat de herkomst en kwaliteit van groen gas garandeert. Ook willen we een aanzet geven tot verdere maatregelen om de productie van groen gas te bevorderen en de markt voor groen gas te faciliteren. We onderzoeken hoe we de betrouwbaarheid van pijpleidingen en de veiligheid van het groen gastransport kunnen blijven garanderen. Samen met zakelijke partners werken we aan proefprojecten voor de aanlevering van groen gas via de infrastructuur van Gasunie.

Vanaf 1 april 2009 neemt GUD deel in Market Area Cooperation Aequamus. Deze partij balanceert het gezamenlijke L-gasnetwerk (laagcalorisch aardgas) van verschillende bedrijven, waaronder ook dat van GUD. De Duitse regelgevende instantie wil dat de L-gas TSO's de markt voor L-gas vanaf 1 oktober 2010 tot één marktgebied samenvoegen.
Op 1 oktober is GASPOOL opgericht voor de samenvoeging van de markten voor H-gas (hoogcalorisch aardgas) in Duitsland. Doel is de markt meer efficiënte diensten te bieden en de liquiditeit op te voeren om zo de marktpositie van GASPOOL als basis voor een verdere integratie met de Title Transfer Facility (TTF) te versterken. Ook hier verleent GUD diensten.

In 2009 nam KEMA de research & developmentafdeling van Gasunie over. We gingen hiertoe een langdurig samenwerkingsverband met KEMA aan. Vanaf 1 juli 2009 neemt Gasunie onder een langlopend contract consultancydiensten en onderzoeksactiviteiten van KEMA af. De diensten omvatten onder meer pijpleidingintegriteitsmanagement, technische ondersteuning, adviesdiensten en onderzoek op het gebied van duurzame energie. Binnen KEMA zullen deze diensten kunnen worden uitgebreid binnen een breder internationaal speelveld.

In de zomer van 2009 organiseerde NAM, samen met Gasunie en GasTerra, een geslaagd jubileumprogramma ter viering van het feit dat het gasveld in Groningen 50 jaar gas heeft geproduceerd (G50). Een van de hoogtepunten van dit feest was de officiële opening van de G50-conferentie door H.M. koningin Beatrix.
Het jaar 2009 begon met een stijging van de verhandelde volumes op het TTF gevolgd door een dip vanaf april. In oktober zijn de volumes weer flink gestegen Dit is een patroon dat ook enkele andere Europese hubs hebben laten zien. Het verhandelde volume steeg in 2009 met 28% ten opzichte van 2008; fysiek stroomde er in het verslagjaar 32% meer gas via het TTF dan in 2008. Op het vasteland van Europa wordt het TTF nog steeds beschouwd als de meest liquide hub. In een recent rapport van ICIS-Heren wordt aangegeven dat na het Engelse NBP, TTF de hub is met de beste handelsmogelijkheden (tradeability index).

Vooruitzichten

De voorzieningszekerheid in Europa zal de komende decennia hoog op de agenda blijven staan. De vraag naar gas in Noordwest-Europa zal tussen 2010 en 2020 naar verwachting stijgen terwijl de productie in Europa en ook in Nederland afneemt. Behalve dat de resterende gasreserves, zowel in Nederland als elders, efficiënt benut zullen moeten worden, zullen gasimporten uit grote gasvelden in Noorwegen en Rusland, en in toenemende mate ook uit het Midden-Oosten en Afrika, op de lange duur steeds belangrijker worden. De productie van zogenoemd ‘non-conventional’ gas heeft in de Verenigde Staten een hoge vlucht genomen. Er zijn aanwijzingen dat dit ook in Europa (met name in Oost-Europa) mogelijkheden biedt. De ontwikkelingen en mogelijke invloed op de gasinfrastructuur worden nauwlettend gevolgd.

In onze zakelijke omgeving zien we de volgende belangrijke veranderingen:

- de economische crisis, die momenteel gevolgen heeft voor de vraag naar gas en voor de financiering (en in mindere mate ook voor het gebruik van de infrastructuur; de vraag naar transportcapaciteit bleef in 2009 vrijwel ongewijzigd). Prognoses voor de middellange en lange termijn gaan echter uit van een zich herstellende vraag naar aardgas op de markten die we bedienen;
- nieuwe ontwikkelingen in de regelgeving en de politiek op nationaal en EU-niveau (wij verwijzen ook naar de zorgen rond de Duitse regulering, zoals hiervoor beschreven);
- een sterke focus op duurzaamheid, en de rol die Gasunie op dit brede terrein moet vervullen;
- meer druk om waar te maken dat we een ‘fit-for-purpose’ organisatie zijn met een adequaat governance-model en effectieve risicomanagementsystemen;
- en tot slot een financiële koers die de juiste balans vindt tussen onze financieringsbehoeften, een acceptabel ratingbeleid en de noodzaak van een adequaat rendement voor de aandeelhouder, zowel in termen van dividend als van de waardegroei van de onderneming.

De economische crisis heeft ook gevolgen gehad voor de kosten en de complexiteit van de financiering van investeringen en projecten. Zowel bij Nord Stream als bij Gate terminal zijn Gasunie en haar partners er echter in geslaagd goede resultaten op dit gebied te behalen.

De komende decennia zal aardgas als betrouwbare en relatief schone energiebron een belangrijke rol in de Europese energiemix blijven vervullen. Aardgas is onmisbaar voor noodzakelijke flexibiliteit en back-up in een energiesysteem waarin zonne- en windenergie een groeiende plaats innemen. Door de infrastructuur voor aardgas ook beschikbaar te maken voor biogassen versterken we niet alleen de duurzame kwaliteiten van het gas zelf; we bieden zo ook een duurzaam perspectief voor onze gasinfrastructuur.

Resultaten in het kort

Financiële kerncijfers

Resultaten (geconsolideerde cijfers)

De waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2009 hebben ten opzichte van 2008 geen materiële wijzigingen ondergaan.

Kerncijfers 2009

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Opbrengsten	1.669	1.506
Totale lasten	-/- 1.369	-/- 903
Bedrijfsresultaat	300	603
Financiële baten en lasten	-/- 139	-/- 81
Resultaat voor belastingen	161	522

De transportopbrengsten, als onderdeel van de totale opbrengsten, zijn gestegen met 9% ten opzichte van 2008. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van de transportopbrengsten van GUD die nu over een geheel jaar zijn opgenomen tegen een halfjaar in 2008.

De totale bedrijfslasten, exclusief financieringsbaten en -lasten, bedragen per saldo 1.369 miljoen euro tegen 903 miljoen euro in 2008. Deze stijging betreft hoofdzakelijk de bijzondere waardeverandering van 570 miljoen euro van het gastransportnetwerk in Noord-Duitsland.
De totale financiële baten en lasten zijn gestegen van 81 miljoen euro in 2008 naar 139 miljoen euro in 2009. Deze stijging wordt veroorzaakt door het in 2009 aantrekken van langlopende financiering. Daarnaast zijn de rentelasten behorende bij de eind 2008 aangetrokken financiering nu een geheel jaar opgenomen in de resultaten.

Financiële ratio's

Het rendement op het eigen vermogen (uitgedrukt in de verhouding tussen nettowinst en het eigen vermogen) bedraagt op 31 december 2009: 2,3% (ultimo 2008: 7,1%). Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal bedraagt per 31 december 2009: 51% (ultimo 2008: 56%). De daling ten opzichte van 2008 komt in belangrijke mate voort uit de toename van de externe financiering voor de acquisitie van Nuon Zuidwending B.V. en de investeringen in nieuwbouwprojecten.

Financiering

De operationele activiteiten hebben in 2009 per saldo geleid tot een positieve kasstroom van 883 miljoen euro. Aan acquisities en investeringen is in het jaar 1,2 miljard euro besteed. In totaal is in 2009 aan dividend over het boekjaar 2008 295,6 miljoen euro uitgekeerd.

Per saldo is voor 591 miljoen euro aan financiering toegevoegd, waardoor per saldo de liquide middelen zijn afgenomen met 44 miljoen euro.

De benodigde externe financieringsmiddelen in 2009 bedragen 4,1 miljard euro tegen 3,5 miljard euro in 2008. In deze middelen is voorzien door 4,1 miljard euro aan langlopende leningen en voor 27 miljoen euro aan kortlopende financieringen.

Verkoop bedrijfsactiviteiten

Op 1 juli 2009 zijn de activiteiten van Gasunie Engineering & Technology (GET) verkocht aan KEMA N.V. Op jaarbasis vertegenwoordigen deze activiteiten een omzet van circa 13 miljoen euro (prijspeil 2008). Activiteiten zoals metingen, veiligheidsinspecties, onderhoud van leidingen van derden en detacheringen van Gasunie-medewerkers blijven we onveranderd aan derden aanbieden via Gasunie Engineering B.V.

Acquisitie

Op 15 december 2009 heeft de vennootschap haar 50% belang in de fase I activiteiten gericht op het realiseren van ondergrondse gasopslag in zoutcavernes nabij Zuidwending uitgebreid tot 100% door overname van Nuon Zuidwending B.V. Hierbij is het bijbehorende belang van 50% in Zuidwending V.O.F. overgenomen. Hierdoor is het balanstotaal toegenomen met 122 miljoen euro.

Bericht van de Raad van Commissarissen

Gasunie heeft in 2009 goede voortgang geboekt met het realiseren van haar strategie. Voorbeelden hiervan zijn de Gasrotonde fase 1, waarvan de meeste onderdelen nu in het eindstadium van de bouwfase verkeren, de stikstofbuffer bij Heiligerlee waarvoor de omvangrijke technische voorbereidingen nu zijn voltooid, het afsluiten van de vergunningsprocedures voor Nord Stream, de overname van Nuon-aandelen in Aardgasbuffer Zuidwending, de verkoop van Gasunie Engineering & Technology aan KEMA en de resultaten van het Integrated Open Season in Nederland en Duitsland. Om aan de vraag van klanten naar meer transportcapaciteit te kunnen voldoen, behoeft het transportnetwerk van Gasunie in Nederland en Duitsland dringend uitbreiding.

De investeringsvoorstellen die uit vraag vanuit de markt voortvloeien worden onder andere getoetst aan economische haalbaarheid. Het huidige reguleringsregime in Duitsland baart de Raad van Commissarissen grote zorgen. Vanuit financieel perspectief leidt dit regime tot een ondermaats rendement op gereguleerde assets. Vanuit strategisch perspectief vormt het regime een gevaar voor de Europese marktintegratie en de leveringszekerheid. Dit regime heeft op basis van IFRS ook geleid tot een neerwaartse aanpassing in 2009 van de waarde van het Duitse netwerk met 570 miljoen euro. De verbetering van het Duitse reguleringsklimaat en een nauwere onderlinge afstemming van de nationale stelsels binnen Noordwest-Europa verdienen hoge prioriteit.

Jaarrekening
De jaarrekening 2009 is opgemaakt door de Raad van Bestuur en gecontroleerd door de externe accountant Ernst & Young Accountants. De accountantsverklaring van Ernst & Young Accountants is opgenomen na het hoofdstuk ‘Overige gegevens’.

De Raad van Commissarissen kan zich verenigen met deze jaarrekening en adviseert de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening 2009 vast te stellen. Tevens adviseert de Raad van Commissarissen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders om in te stemmen met de door de Raad van Bestuur voorgestelde winstbestemming en het dividend over 2009.

Ten slotte adviseert hij de Algemene Vergadering van Aandeelhouders decharge te verlenen aan de Raad van Bestuur voor het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het uitgeoefende toezicht.

Samenstelling van de Raad van Commissarissen en functieverdeling
De Raad van Commissarissen heeft drie adviserende commissies: de Audit Commissie, de Beloning-, Selectie- & Benoemingscommissie en de Strategische Investeringen Commissie. De commissies bestaan elk uit drie leden van de Raad van Commissarissen, met uitzondering van de Strategische Investeringen Commissie die uit vier leden bestaat.

	Raad van Commissarissen	Audit Commissie	Beloning-, Selectie- & Benoemings-commissie	Strategische Investeringen Commissie
Drs. C. Griffioen RA	Vice-voorzitter	Voorzitter	Lid	
Drs. A. Lont	Lid			Lid
Ir. G.J. van Luijk	Voorzitter		Voorzitter	Lid
Ir. H.L.J. Noy	Lid	Lid		Voorzitter
Ir. J.P.H.J. Vermeire	Lid	Lid		Lid
Prof. mr. M.H. van der Woude	Lid		Lid	

Een overzicht van de hoofd- en nevenfuncties van de commissarissen is opgenomen achter in dit verslag.

De Raad van Commissarissen heeft een rooster van aftreden opgesteld waardoor zijn continuïteit en stabiliteit zijn gewaarborgd. Dit rooster van aftreden is op 26 oktober 2005 opgesteld op grond van artikel 6.2 van het reglement van de Raad van Commissarissen.

Naam	Datum van eerste benoeming	Einde van 4-jaars termijn(en)	Datum van herbenoeming(en)
Drs. C. Griffioen RA (1941)	1 juli 2005	2010	2006
Ir. G.J. van Luijk (1943)	1 sept. 2005	2011	2007
Ir. H.L.J. Noy (1951)	1 juli 2005	2012	2008
Drs. A. Lont (1958)	1 sept. 2005	2013	2009
Ir. J.P.H.J. Vermeire (1944)	1 okt. 2007	2011	2010
Prof. mr. M.H. van der Woude (1960)	1 juli 2005	2013	2009

De datum van de aandeelhoudersvergadering waarin de jaarrekening van het voorafgaande boekjaar wordt vastgesteld, geldt als datum van aftreden c.q. herbenoeming (23 april 2010).

Werkzaamheden van de Raad van Commissarissen
In 2009 is de Raad van Commissarissen bijzonder actief geweest, mede omdat projectontwikkeling, regulering en Corporate Governance speciale aandacht vroegen. De Raad van Commissarissen heeft, naast de vergaderingen van de hierna genoemde commissies, in 2009 vijfmaal formeel vergaderd, in vrijwel alle gevallen voltallig. Met de Raad van Bestuur is intensief overleg gevoerd over een breed scala van belangrijke onderwerpen waaronder de waardebepaling van de assets - mede vanwege impairment in Duitsland -, de nieuwe strategiebepaling, de organisatiestructuur, de voortgang van de lopende projecten waaronder ook het projectmanagement, de financiering daarvan en het benoemings- en beloningsbeleid. Het overleg heeft geleid tot goedkeuring van een aantal specifieke voorstellen en verslaglegging. De Raad van Commissarissen heeft onder meer voorstellen goedgekeurd voor een aantal grote projecten, een nieuw systeem voor project-governance, het Business Plan 2010-2012, de jaarverslagen, uit te keren dividend en het beloningsbeleid. Tevens heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met de aandeelhouder en is deze met betrekking tot een aantal zaken statutair om goedkeuring gevraagd.

Audit Commissie
Deze commissie heeft in 2009 driemaal vergaderd over onder meer de kwartaalcijfers, de jaarrekening, resultaten van operationele audits, financiering, de financiële strategie van Gasunie, het interne risicobeheersings- en controlesysteem en het Business Plan 2010-2012. Hierbij was tevens de externe accountant aanwezig. De commissie heeft uitgebreid stilgestaan bij de gevolgen van de Duitse regulering en de vertaling daarvan op basis van IFRS naar de waardebepaling (impairment).

De voorzitter van de Audit Commissie heeft in de vergaderingen van de Raad van Commissarissen verantwoording afgelegd voor de door de Audit Commissie uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van het financieel toezicht op de onderneming; met de accountant zijn de controleaanpak, de management letter en het accountantsverslag bij de jaarrekening besproken.

Beloning-, Selectie- & Benoemingscommissie
De Beloning-, Selectie- & en Benoemingscommissie heeft 2009 driemaal vergaderd. De commissie besprak onder andere het functioneren en belonen van de Raad van Bestuur, de arbeidsvoorwaarden van de Raad van Bestuur, het vaststellen van ‘long term incentives’ en de Corporate Governance Code.

Strategische Investeringen Commissie
De Strategische Investeringen Commissie heeft in 2009 zesmaal vergaderd. Deze commissie heeft als hoofddoel de besluitvorming over grote investeringen efficiënt te laten verlopen. De commissie beoordeelt belangrijke investeringsvoorstellen van de Raad van Bestuur, geeft de Raad van Commissarissen adviezen over de economische haalbaarheid van de investeringsvoorstellen en toetst de voorstellen aan het strategisch beleid. De commissie besprak de investeringen in grote projecten, zoals de stikstofbuffer bij Heiligerlee, de Gate terminal, Nord Stream en het Integrated Open Season.

Remuneratiebeleid Raad van Bestuur
In een separaat hoofdstuk in dit verslag wordt het remuneratiebeleid voor de leden van de Raad van Bestuur beschreven. Het remuneratiebeleid wordt op voorstel van de Raad van Commissarissen vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 23 april 2010. Binnen dit beleid stelt de Raad van Commissarissen de individuele remuneratie vast, op voordracht van zijn Beloning & Selectie/ Benoemingscommissie.
Deze commissie bestaat uit:

- Ir. G.J. van Luijk, voorzitter
- Drs. C. Griffioen RA
- Prof. mr. M.H. van der Woude

Vergaderingen met de Ondernemingsraad
In het verslagjaar heeft een vertegenwoordiging van de Raad van Commissarissen tweemaal een Overlegvergadering tussen de Raad van Bestuur en de Nederlandse ondernemingsraad bijgewoond.

Woord van waardering
De Raad van Commissarissen spreekt zijn dank uit voor de toewijding en de prestaties van de Raad van Bestuur, het management en de medewerkers in 2009. De Raad wenst allen succes met het behalen van de doelstellingen voor 2010.

De Raad van Commissarissen van de N.V. Nederlandse Gasunie, namens deze,

Ir. G.J. van Luijk, voorzitter

Remuneratiebeleid Raad van Bestuur

In een brief van 19 december 2008 heeft de aandeelhouder in grote lijnen aangegeven wat de gewenste kaders zijn waarbinnen het remuneratiebeleid van bestuurders van staatsdeelnemingen vastgesteld dient te worden. Naar aanleiding hiervan zijn er diverse gesprekken gevoerd met de aandeelhouder, onder andere tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in april 2009. Vervolgens heeft de Beloning-, Selectie- & en Benoemingscommissie (BBC) het bestaande beleid opnieuw in overweging genomen en aanpassingen voorgesteld die geleid hebben tot het in dit rapport weergegeven remuneratiebeleid. Getracht wordt commitment te verkrijgen voor dit beleid tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, te houden op 23 april 2010.

Context voor remuneratiebeleid

Na de splitsing in 1 juli 2005 heeft Gasunie andere taken dan de geïntegreerde gastransport en –handelsonderneming van vóór 2005. Gasunie's missie is om veilig en betrouwbaar gastransport en aanverwante diensten te leveren aan een integrerende Europese gasmarkt. Zij moet dit op een efficiënte, economisch verantwoorde en duurzame manier doen waarbij leveringszekerheid centraal staat. Daartoe heeft zij drie strategische pijlers gedefinieerd, die gezamenlijk het gasrotonde-concept onderbouwen:

- het opereren en beheren en, wanneer daar concrete behoefte aan is, aanpassen en uitbreiden van het netwerk;
- het bevorderen van gasstromen in en naar Noordwest-Europa. Gasunie bevordert een competitieve gasmarkt door het koppelen van infrastructuur aan verscheidene bronnen in het binnen- en buitenland. Hieronder vallen het realiseren van nieuwe aansluitingen en deelname in internationale aanvoer en transito-leidingen, het creëren van een positie in de LNG-markt en deelname in allianties;
- het aanbieden van aanvullende diensten. Gasunie moet een full-service infrastructuurbedrijf zijn. Vanuit deze hoedanigheid is het bedrijf actief in gasopslag, kwaliteitsconversie, en in de markt die zich richt op duurzaamheid (groen gas, CO_2-transport).

Gasunie is daarmee van een 'beherende' organisatie ten dienste van één eigenaar / tevens gebruiker in een paar jaar uitgegroeid tot een internationaal, waardecreërend bedrijf met vele internationale klanten in een convergerende Europese markt. De waarde voor de Nederlandse economie wordt vooral gecreëerd door de totstandkoming van een sterke 'hubfunctie', de mogelijkheid van arbitrage, flexibiliteit (opslag), het ontwikkelen respectievelijk handhaven van de L-gasmarkt en dergelijke.

Enkele cijfers die de groei van Gasunie illustreren:

	2005	**2009**
Omzet (in miljoenen euro's)	1.277	1.669
Totale activa (in miljoenen euro's)	6.682	10.326
Werknemers	1.390	1.732
Klanten ('Shippers') uit Nederland / buitenland	15 / 38	15 / 84

De N.V. Nederlandse Gasunie bestaat uit meerdere organisatieonderdelen, namelijk Gereguleerd Netbeheer in Nederland en Duitsland, Deelnemingen & Ontwikkeling en Bouw & Beheer, en heeft een aantal dochterondernemingen en participaties, zoals:

- GTS voor het gereguleerde netbeheer in Nederland;
- GUD voor het gereguleerde netbeheer in Noord-Duitsland;
- Zuidwending, een ondergrondse berging van gas;
- BBL (60%), een pijpleiding met bijbehorende installaties naar het Verenigd Koninkrijk;
- Gate terminal (40%), een aanlandingspunt en opslagtanks voor LNG op de Maasvlakte;
- APX (25,5%), een handelsplatform;
- Nord Stream (9%), een pijpleidingsysteem van Rusland naar Noord-Duitsland.

Doelstellingen en principes van het remuneratiebeleid

Het remuneratiebeleid is gericht op het belonen van excellente prestaties en op het aantrekken, motiveren en vasthouden van bestuurders van de juiste kwaliteit en ervaring, zowel uit eigen kweek als ervaren en bewezen talent uit de markt. Dit is noodzakelijk voor het realiseren van de essentiële doelstellingen zoals de strategie van Gasunie die oplegt. Het beleid is gestoeld op de volgende overwegingen:

- het dient de balans weer te geven tussen korte en lange termijnresultaten en tussen operationele en strategische prestaties;
- voor het remuneratiepakket van toekomstige bestuurders hanteert Gasunie een marktvergelijking op basis van gewogen medianen voor de hierna te noemen arbeidsmarktreferentiegroep;
- hoewel de Nederlandse Corporate Governance Code formeel niet van toepassing is op Gasunie, zal de Raad van Commissarissen hier bij het definiëren van het remuneratiebeleid wel rekening mee houden;

Beloningselementen

De remuneratie bestaat uit:

- een vast gedeelte (basisjaarsalaris);
- een variabel gedeelte, afhankelijk van het realiseren van zowel korte- als lange termijn doelstellingen[1];
- werkgeversbijdrage in de pensioenpremie en de levensloopregeling;
- overige secundaire arbeidsvoorwaarden.

Arbeidsmarktreferentiegroep

De arbeidsmarktreferentiegroep is samengesteld uit ondernemingen en organisaties die zijn geselecteerd op vergelijkbare grootte en complexiteit waarmee Gasunie op de markt c.q. op de arbeidsmarkt moet concurreren. Deze zijn gegroepeerd in drie clusters:

1. de (semi-)publieke arbeidsmarktreferentiegroep. Deze omvat vooral (semi-)publieke organisaties die zich bezighouden met infrastructuur op het gebied van energie, maar ook andere infrastructuur (wegingsfactor 50%);
2. de private arbeidsmarktreferentiegroep. Hiertoe behoren voornamelijk ondernemingen op het gebied van bouw van infrastructuur, energie, ingenieursbureaus, beheer van infrastructuur en chemie (wegingsfactor 25%);
3. de internationale arbeidsmarktreferentiegroep. Hiertoe behoren in Europa opererende buitenlandse ondernemingen die, zoals Gasunie, actief zijn op het gebied van gastransport (wegingsfactor 25%).

[1] Het maximumpercentage van het variabel gedeelte is 35% van het vast gedeelte.

Basisjaarsalaris

De Raad van Commissarissen zal bij de bepaling van een basisjaarsalaris van bestuurders de uitkomsten van een marktvergelijking met de hiervoor genoemde arbeidsmarktreferentiegroepen als uitgangspunt nemen. De Raad van Commissarissen heeft geverifieerd dat de externe consultant die deze marktvergelijking in 2009 heeft uitgevoerd onafhankelijk is van de leden van de Raad van Bestuur.

Toepassing van de arbeidsmarktreferentie-methode leidt tot een vast en variabel salaris dat het door de aandeelhouder gewenst maximum van 350.000 euro (met peildatum 1 januari 2010) te boven gaat. De Raad van Commissarissen zal bij benoeming van een nieuw lid van de Raad van Bestuur op verzoek van de aandeelhouder de som van vast en variabel limiteren tot het maximum van 350.000 euro. Indien deze limitering naar de mening van de Raad van Commissarissen leidt tot onacceptabele risico's voor de onderneming omdat de beschikbare kandidaten niet het gewenste profiel en de vereiste ervaring hebben, dan zal de Raad van Commissarissen in overleg treden met de aandeelhouder.

De Raad van Commissarissen bepaalt de jaarlijkse groei van het salaris. Indien het maximumsalaris is bereikt, wordt verdere groei beperkt tot de structurele verhogingspercentages van de CAO.

Variabele beloningselementen

Gasunie kent voor haar bestuurders zowel een korte termijn als een lange termijn variabel beloningselement. De doelen voor het behalen van deze beloningselementen worden jaarlijks vastgesteld. Zij dienen zoveel mogelijk concreet meetbaar en ambitieus te zijn. De Raad van Commissarissen heeft de bevoegdheid om, binnen de hierna aangegeven limieten, de variabele bezoldiging aan te passen wanneer deze tot onbillijke uitkomsten leidt vanwege buitengewone omstandigheden in de prestatieperiode. De Raad van Commissarissen heeft eveneens de bevoegdheid de variabele beloning die is toegekend op basis van onjuiste (financiële) gegevens terug te vorderen van bestuurders.
Na het eind van het jaar vindt de vaststelling van de realisatie van de doelstellingen plaats, in eerste instantie door de BBC en vervolgens door de voltallige Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen heeft de prestatiecriteria gekozen met inachtneming van de strategiedoelstellingen van Gasunie. Bij de vaststelling van de strategie wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de maatschappelijke functie van de activiteiten van Gasunie en de effecten op milieu en samenleving.

Variabel korte termijn beloningselement

Het doel van de variabele korte termijn beloning is om de realisatie van vooraf afgesproken uitdagende doelstellingen op een aantal vooral operationele kerngebieden te belonen. Deze operationele doelstellingen gelden voor het gehele personeel van Gasunie; realisatie van sommige van deze doelstellingen wordt ook bij andere medewerkergroepen beloond.

De criteria voor de toekenning van de variabele beloning zijn vooral gerelateerd aan de uitvoering van de strategie. Deze strategie is geaccordeerd door de Raad van Commissarissen en getoetst aan het publieke belang van Gasunie. Dit komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in uitdagende kwantitatieve doelstellingen op het gebied van veiligheid, leveringszekerheid en kostenefficiëntie.

Het niveau van de variabele korte termijnbeloning zal derhalve afhankelijk zijn van de realisatie van de doelstellingen. Het voornemen bestaat om, mede op verzoek van de aandeelhouder, deze component (met ingang van 2011) te maximeren op 25% van het basisjaarsalaris. Daarnaast zal dan een lange termijnbeloning van maximaal 10% worden toegepast (zie hierna).

De 25% is onder te verdelen in:

Collectieve Gasunie-doelstellingen (10%), onder te verdelen in:

- 5% Financieel 5%
  - Resultaat voor belasting
  - Exploitatiekosten
- 5% Operationeel 5%
  - Verbetering van de personele veiligheid voor medewerkers van Gasunie en van derden op een Gasunie-locatie en in projecten
  - Vermindering van het aantal leidingbeschadigingen
  - Borging van leveringszekerheid

Individuele doelstellingen (15%), onder te verdelen in:

- Doelstellingen op het individuele aandachtsgebied van de betreffende bestuurder 10%
- Algehele beoordeling van de bijdrage van de individuele bestuurder (vast te stellen door de Raad van Commissarissen) 5%

In 2010 zal, evenals in voorgaande jaren, de maximale beloning voor doelstellingen op het individuele aandachtsgebied nog 15% bedragen, zodat de variabele korte termijn beloning bij maximale realisatie van de doelstellingen 30% bedraagt.

Variabel lange termijn beloningselement

Gasunie kent voor haar bestuurders eveneens een variabele beloning, gerelateerd aan de waardecreatie op langere termijn. Dit beloningselement kent twee componenten.

De eerste component, in te voeren met ingang van 2011, betreft ieder lid van de Raad van Bestuur afzonderlijk. De doelstelling wordt specifiek en waar praktisch meetbaar (SMART) geformuleerd en is gerelateerd aan de ontwikkeling en implementatie van de strategische en investeringsportefeuille van Gasunie. Dit betreft zowel belangrijke strategische beslissingen, zoals het aangaan of verbreken van samenwerkingsverbanden, als ook grote investeringsvoorstellen en de uitvoering daarvan. Deze aspecten worden behalve aan financiële criteria getoetst aan het maatschappelijk belang, zoals daar zijn: leveringszekerheid en concurrentie door diversificatie van aanvoermogelijkheden en faciliteren van de L-gasmarkt.
Jaarlijks wordt maximaal 5% van het basisjaarsalaris aan ieder lid van de Raad van Bestuur toegekend naarmate hij naar het oordeel van de RvC heeft bijgedragen aan deze ontwikkeling en implementatie van de strategische en investeringsportefeuille.
Het meerjaren-criterium gebaseerd op Economic Value Added (EVA™), dat reeds onderdeel uitmaakt van het beleid in de afgelopen jaren, wordt daarnaast gehandhaafd. Deze prestatie wordt berekend over een periode van drie jaar en is afhankelijk van de ontwikkeling van de EVA (EVA = (ROIC – WACC) x Invested Capital). Jaarlijks wordt 5% van het basisjaarsalaris toegekend indien aan de tussentijdse doelstellingen is voldaan.

Er zijn scenarioanalyses voor de variabele lange termijn beloning gemaakt en de uitkomsten daarvan zijn door de Raad van Commissarissen akkoord bevonden in het licht van de strategie en het risicomanagement.

Procedure

De doelstellingen voor het verkrijgen van de variabele beloning worden aan het begin van het betreffende jaar afgesproken tussen de Raad van Commissarissen en de leden van de Raad van Bestuur, nadat de voorzitter van de Raad van Bestuur een voorstel heeft besproken met de BBC.

De uitbetaling van de variabele beloning geschiedt in het eerste kwartaal van het jaar volgend op het jaar waarvoor de doelen zijn gesteld.

Pensioen

Gasunie zal aan de nieuwe leden van de Raad van Bestuur een middelloonregeling aanbieden. De thans voorziene pensioengerechtigde leeftijd is 65 jaar. In geval van terugtreding uit de Raad van Bestuur voordat de leeftijd van 65 jaar is bereikt maar met voortzetting van het dienstverband met Gasunie zullen in goed overleg afspraken worden gemaakt over de invulling tot 65 jaar.

In de arbeidsovereenkomsten van de voorzitter van de Raad van Bestuur en de directeur Deelnemingen & Ontwikkeling zijn destijds clausules opgenomen die hen de optie geven tot uittreding op 60-jarige leeftijd met een aangepaste pensioenregeling.

Overige secundaire arbeidsvoorwaarden

Gasunie heeft voor haar bestuurders een pakket secundaire arbeidsvoorwaarden dat ook op andere medewerkers van toepassing is. Hiertoe behoren:

- een arbeidsongeschiktheidsregeling
- een lease auto
- een onkostenvergoeding
- een tegemoetkoming in de financieringskosten van de eerste woning
- vergoeding van een aantal niet genoten vrije dagen.

Overige uitgangspunten

- *Benoemingsduur*
  Voor nieuw te benoemen leden van de Raad van Bestuur geldt een benoemingsduur van vier jaar, met een mogelijkheid tot verlenging met nogmaals vier jaar. Het lidmaatschap van nieuw te benoemen leden van de Raad van Bestuur eindigt bij het bereiken van de 62-jarige leeftijd. De Raad van Commissarissen kan van deze regel afwijken indien hij de toepassing van een langere termijn of een hogere leeftijdsgrens gewenst acht in het licht van bijzondere omstandigheden.
  De huidige leden van de Raad van Bestuur zijn per 1 juli 2005 benoemd voor onbepaalde tijd. Wanneer dit door de Raad van Commissarissen opportuun wordt geacht, zal de voorzitter met een lid in overleg treden over het tijdstip van terugtreding en de daaraan verbonden voorwaarden. Daarbij zullen bestaande overeenkomsten, arbeidsvoorwaarden en gemaakte afspraken worden gerespecteerd.
- *Opzegtermijn*
  Voor de leden van de Raad van Bestuur geldt een opzegtermijn van de arbeidsovereenkomst van twee maanden. Voor Gasunie geldt een opzegtermijn van vier maanden.
- *Ontslagvergoeding*
  Voor nieuwe bestuurders geldt, behoudens kennelijke onredelijkheid, een beperking van de ontslagvergoeding conform de Corporate Governance Code, te weten maximaal één jaarsalaris (vast gedeelte).

- *Change in control*
  Voor nieuwe bestuurders geldt een 'change in control' clausule, waarbij in geval van beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een fusie of overname van de Vennootschap door een niet tot de Vennootschap behorende partij, of in het kader van een aan de Raad van Bestuur opgelegde wezenlijke verandering in aard, aansturing of structuur van de onderneming, aan de bestuurder een vergoeding wordt toegekend van maximaal één basisjaarsalaris, ongeacht op wiens initiatief de beëindiging plaatsvindt.

Beloningspakket 2009

Op basis van het hiervoor genoemde beleid en op basis van de geleverde prestaties heeft de Raad van Commissarissen de volgende basis jaarsalarissen en variabele beloningen toegekend:

	Basisjaarsalaris per 1 juli 2009	Variabele korte termijn beloning (m.b.t. prestaties 2009)[2]
Mr. M.P. Kramer	€ 350.045	€ 92.765
Drs. ir. H.A.T. Chin Sue RC	€ 236.969	€ 62.799
Ing. E. Dam	€ 236.969	€ 59.244
Drs. P.E.G. Trienekens	€ 236.969	€ 65.169

Voor de toekenning van de overige remuneratiebestanddelen in 2009 wordt verwezen naar punt 22 van de nadere toelichting in de geconsolideerde jaarrekening.

[2] Bovengenoemde variabele beloningen zijn gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen gedurende het verslagjaar. Zij bestaan uit collectieve Gasunie-doelstellingen en uit functiespecifieke doelstellingen. De collectieve Gasunie-doelstellingen hebben betrekking op te behalen financiële en operationele resultaten.

De korte termijn variabele beloning is uitbetaald in 2010. Voor het aan de Economic Value Added (EVA™) gerelateerde lange termijn variabele beloningselement geldt dat in 2009 de toename van de ondernemingswaarde, gemeten als EVA, boven target is geweest. Ook is de verwachting dat deze toename in 2010 groter zal zijn dan eerder (begin 2009) is geprognosticeerd. De verwachtingen voor de realisatie na 2010 moesten evenwel neerwaarts worden aangepast, met name vanwege de afwaardering van de in 2007/2008 verworven Duitse assets. Derhalve heeft de Raad van Commissarissen besloten om de aan EVA gerelateerde beloning (5%) over 2009 conditioneel toe te kennen. Overeengekomen is dat de uitbetaling van dit beloningselement zal plaatsvinden in 2011 indien de trend voor de EVA (als voortvloeiend uit de ontwikkelingen met betrekking tot de Duitse assets) voor 2011 en volgende jaren positiever is dan thans wordt aangenomen.

Corporate Governance en Risicomanagement

Corporate Governance

De Nederlandse Corporate Governance Code werd op 1 januari 2004 van kracht. De code moet bijdragen aan een efficiënter toezicht op het bestuur en een evenwichtiger verdeling van invloed tussen bestuur, Raad van Commissarissen en aandeelhouders. De code is in beginsel alleen van toepassing op beursgenoteerde ondernemingen. De Monitoring Commissie Corporate Governance Code heeft inmiddels de code aangepast. De aangepaste code is per 1 januari 2009 van kracht geworden.

Hoewel Gasunie geen beursgenoteerde onderneming is, vinden de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen het belangrijk de richtlijnen en 'best practices' zoals beschreven in de code zo goed mogelijk toe te passen. Het beginsel van behoorlijk bestuur, het afleggen van verantwoording, de onafhankelijkheid van toezicht, de transparantie en het verantwoord ondernemerschap zijn door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen overgenomen en ook in 2009 toegepast.

Verklaring inzake organisatiestructuur
Op Gasunie (als 100% staatsdeelneming) is het gemitigeerde 'structuurregime' van toepassing.

Toepassen van de Nederlandse Corporate Governance Code
Niet alle 'best practice' bepalingen zijn van toepassing op Gasunie. Voor zover wel van toepassing wordt het overgrote deel van de bepalingen gevolgd. Van enkele 'best practice' bepalingen wordt afgeweken. Deze worden in navolging van de Corporate Governance-richtlijnen hierna toegelicht.

Raad van Bestuur
II.1.1 Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Herbenoeming kan telkens voor een periode van maximaal vier jaar plaatsvinden.
Verklaring van afwijking van dit artikel:
De huidige contracten met de leden van de raad van bestuur zijn voor onbepaalde tijd en zullen worden gerespecteerd. Voor nieuw te benoemen bestuurders zal met betrekking tot dit punt de Corporate Governance Code worden gevolgd.

II.2.8 De maximale vergoeding bij ontslag bedraagt éénmaal het jaarsalaris (het 'vaste' deel van de bezoldiging). Indien het maximum van éénmaal het jaarsalaris voor een bestuurder die in zijn eerste benoemingstermijn wordt ontslagen onmiskenbaar onredelijk is, komt deze bestuurder in dat geval in aanmerking voor een ontslagvergoeding van maximaal tweemaal het jaarsalaris.
Verklaring van afwijking van dit artikel:
De huidige contracten met de leden van de raad van bestuur zullen worden gerespecteerd. Een eventuele ontslagvergoeding wordt naar redelijkheid en billijkheid vastgesteld, met inachtneming van de lopende arbeidsovereenkomst.

Raad van Commissarissen
III.5.11. Het voorzitterschap van de beloningscommissie wordt niet vervuld door de voorzitter van de raad van commissarissen, noch door een voormalig bestuurder van de vennootschap, noch door een commissaris die bij een andere beursgenoteerde vennootschap bestuurder is.
Verklaring van afwijking van dit artikel:
De Raad van Commissarissen is van mening dat het, mede gezien het huidige hoge profiel van het belonings- en remuneratiebeleid, gewenst is dat de voorzitter intensief betrokken is bij de totstandkoming van dit beleidsinstrument. De Raad van Commissarissen heeft daarom besloten het

voorzitterschap van de Raad van Commissarissen en van de Beloning-, Selectie- & Benoemingscommissie niet te scheiden.
Via de website gasunie.nl zijn de volgende documenten beschikbaar:
- het reglement voor de Raad van Bestuur
- het reglement voor de Raad van Commissarissen
- de klokkenluiderregeling
- de gedragscode

Risicobeheersing

Interne Risicobeheersings- en controlesystemen
Onze bedrijfsactiviteiten zijn onderhevig aan risico's. Deze risico's ontstaan als gevolg van veranderende omstandigheden in de interne en externe omgeving.
We hechten veel belang aan een adequate beheersing van deze risico's. Om die reden is risicomanagement een integraal onderdeel van al onze bedrijfsprocessen en activiteiten.

We hanteren een helder intern risicobeheersings- en controlesysteem. Het systeem is erop gericht een redelijke mate van zekerheid te geven dat de realisatie van bedrijfsdoelstellingen wordt bewaakt, dat risico's verbonden aan de bedrijfsprocessen en ondernemingsactiviteiten worden beheerst, dat de financiële verantwoording betrouwbaar is en dat wet- en regelgeving wordt nageleefd. Om dit te bewerkstelligen hanteren we het Enterprise Risk Managementmodel van COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) als referentiekader bij de inrichting en beoordeling van ons interne risicobeheersings- en controlesysteem.

Algemeen geldende normen zijn vastgelegd in het document 'Minimum requirements voor management control'. Dit document is een gestandaardiseerd raamwerk voor alle bedrijfsonderdelen van Gasunie. Binnen het raamwerk van het risicobeheersings- en controlesysteem zijn de managers van de afdelingen en dochtermaatschappijen verantwoordelijk voor de opzet en werking van het systeem in hun eigen bedrijfsonderdeel. Jaarlijks rapporteren zij hierover aan de Raad van Bestuur en wordt er verantwoording afgelegd door middel van het 'Document of Representation'.

Alle medewerkers zijn gehouden aan onze gedragscode. Voor alle belangrijke processen zijn handboeken, richtlijnen en procedures opgesteld. Deze worden regelmatig geactualiseerd.

De externe accountants beoordelen in het kader van de jaarrekeningcontrole periodiek de belangrijkste aspecten van de opzet en werking van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne controlemaatregelen. Hierover rapporteren zij aan de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. De Raad van Bestuur bespreekt jaarlijks de opzet en werking van het totale risicobeheersings- en controlesysteem met de Audit Commissie.

Specifieke risico's voor Gasunie

Strategische risicoanalyse
Jaarlijks wordt het proces van 'Strategische risicoanalyse' uitgevoerd. De Raad van Bestuur bespreekt de risico's die Gasunie kunnen belemmeren in het behalen van haar strategische doelstellingen. Zowel de strategische doelstellingen als de risico's worden besproken met de Raad van Commissarissen en vertaald naar de Business Plannen van de verschillende bedrijfsonderdelen. Op basis van de Beleidsplannen vindt controle en, waar nodig, bijsturing plaats. Deze cyclus is onderdeel van het risicobeheersings- en controlesysteem. Geïdentificeerde risico's worden gemitigeerd totdat ze aanvaardbaar zijn binnen het risicoprofiel van Gasunie.

Marktrisico's

De liberalisering van de Europese gasmarkt en de daaruit voortvloeiende Europese richtlijnen en nationale wetgeving hebben grote invloed op de bedrijfsvoering van Gasunie. Europese verordeningen hebben directe werking binnen de lidstaten. Toezichthouders, in Nederland de Energiekamer van de NMa, in Duitsland de Bundesnetzagentur, zijn door de overheden ingesteld om naleving van de Gaswet en regelgeving te monitoren. Dit betreft gereguleerde delen van de gasmarkt, waaronder het gastransport. Belangrijke risico's voor Gasunie liggen op het vlak van de toegestane tarieven voor transport en aanverwante diensten. Zowel in Nederland als in Duitsland staan deze tarieven onder druk waardoor benodigde tijdige investeringen in infrastructuur mogelijk in gevaar komen. Dit betreft niet alleen nieuwe infrastructuur, maar ook de bestaande infrastructuur van Gasunie. In de nabije toekomst zal steeds meer geïnvesteerd moeten worden in onderhoud en vervanging van leidingen om ook in de toekomst de voorzieningszekerheid en veiligheid te kunnen blijven garanderen.
Bij het opereren op een internationale markt is onvoldoende regulatoire afstemming tussen verschillende nationale toezichthouders een risico. Gasunie is in continu overleg met marktpartijen, overheden en regulators om ervoor te zorgen dat de tarieven zodanig zijn dat er een goed investeringsklimaat gehandhaafd blijft en dat ook de overige voorwaarden zodanig op elkaar worden afgestemd dat grensoverschrijdend gastransport wordt bevorderd.

De gas(infrastructuur)markt is sterk in beweging. Verschillende gerenommeerde bedrijven streven een dominante positie na in het gastransport op het Europese continent. Met deze internationale partijen zijn we in concurrentie.

Gasunie neemt deel in verschillende samenwerkingsverbanden met andere marktpartijen. Voorbeelden zijn BBL, Gate terminal, Nord Stream en voor GUD de transportbedrijven Deudan en Netra. Aan het managen van deze samenwerkingsverbanden zijn voor Gasunie nieuwe risico's verbonden. Deze worden beheerst door vooraf taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zo helder mogelijk vast te leggen en door frequente rapportages. Risico's voor grote infrastructuren zijn vooral gelegen in het veelal moeizame vergunningentraject, dat tot vertraging of zelfs afstel van een project kan leiden.

Operationele risico's

Persoonlijke en externe veiligheid, gezondheid en milieu zijn speerpunten in ons beleid. We hebben een systeem opgezet dat deze processen stuurt, prestaties in kaart brengt en verbeterpunten identificeert. We beheren momenteel ruim 15.000 kilometer ondergronds leidingnet en tal van installaties in Nederland en Noord-Duitsland. Vanwege de toename van de bebouwde ruimte en van de bouwactiviteiten wordt het een steeds grotere uitdaging om een veilige ligging van al onze leidingen te waarborgen. Continue aandacht hiervoor blijft van groot belang om beschadigingen van het gastransportnet en de mogelijke consequenties daarvan te voorkomen. We hebben een uitgebreid systeem om de integriteit van het transportnet zeker te stellen. Hiervan maken onder meer kathodische bescherming en monitoring deel uit. Waar nodig zullen tijdig aanpassingen aan het net plaatsvinden om de veilige ligging te blijven garanderen. Het systeem KLIC-online, dat wordt gecoördineerd door het Kadaster, moet waarborgen dat er in Nederland geen onveilige graafwerkzaamheden plaatsvinden in de buurt van leidingen.

We ontwikkelen veel nieuwe activiteiten, zowel op het gebied van duurzaamheid als wat betreft de uitvoering van grote projecten, al dan niet in samenwerking met andere bedrijven. Voor een deel zijn hiervoor nieuwe en/of specifiek geschoolde medewerkers nodig die niet altijd gemakkelijk te vinden zijn op de arbeidsmarkt.

Financiële risico's
De huidige grote investeringsprojecten van Gasunie leiden tot een grote financieringsbehoefte. In het licht van de huidige omstandigheden op de financiële markt, is het risico aanwezig dat onvoldoende of te dure financiering wordt gevonden. Daarom is het bewaken van de kredietwaardigheid van Gasunie belangrijk en is het noodzakelijk om ons breed te oriënteren op de mogelijkheden op geld- en kapitaalmarkt om aan de financieringsbehoefte te voldoen.

In Control Statement

De Raad van Bestuur is zich ervan bewust dat de beheersingssystemen, hoe professioneel deze ook zijn, geen absolute zekerheid kunnen bieden dat de ondernemingsdoelstellingen worden gerealiseerd, noch dat deze systemen onjuistheden van materieel belang, verlies, fraude en overtredingen van wetten en regels geheel kunnen voorkomen.

Ten aanzien van financiële verslaggevingrisico's verklaart de Raad van Bestuur dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt.

Er zijn geen indicaties dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen in het lopende jaar niet naar behoren zullen werken.

Bericht van de Raad van Bestuur

Namens de Raad van Bestuur doe ik u verslag van de geconsolideerde resultaten van de N.V. Nederlandse Gasunie.

Het jaar 2009 is afgesloten met een jaarresultaat na belastingen van 122 miljoen euro, hetgeen 272 miljoen euro lager is dan de winst over 2008. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een bijzondere waardeverandering van het gastransportnetwerk in Duitsland. Zonder deze waardeverandering zou het jaarresultaat na belastingen 555 miljoen euro hebben bedragen. De stijging van de omzet, van circa 1,5 miljard euro in 2008 naar 1,7 miljard euro in 2009, is met name veroorzaakt doordat GUD (verworven per 1 juli 2008) in 2009 een volledig boekjaar heeft bijgedragen aan de omzet.

Ten laste van het resultaat 2009 is een bijzondere waardevermindering van materiële en financiële vaste activa van 570 miljoen euro voor belastingen verantwoord. Het betreft het gastransportnetwerk van de kasstroomgenererende eenheid Gasunie Deutschland binnen het segment 'Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland'. Zij is in de geconsolideerde winst- en verliesrekening verantwoord onder 'Bijzondere waardeveranderingen'. De bijzondere waardevermindering zoals die is ingeschat op basis van de thans beschikbare informatie wordt met name veroorzaakt door het tarievenbesluit van de Duitse toezichthouder (Bundesnetzagentur) van oktober 2009. Daarnaast zal de Bundesnetzagentur de van toepassing zijnde doelmatigheidsfactor nog vaststellen. Het hieruit resulterende tariefstelsel geldt voor de reguleringsperiode 2008-2012. De tarieven liggen aanzienlijk lager dan was voorzien bij het opstellen van de jaarrekening 2008 en bij de aankoop van Gasunie Deutschland in 2007. Naar aanleiding van het tarievenbesluit is onder andere de cash flow prognose heroverwogen. Hierbij wordt vanaf 2013 een wijziging in het reguleringskader verwacht die op langere termijn duurzame investeringen in het gastransportnet mogelijk maakt.

Op basis van de in april 2009 afgegeven doelmatigheidskortingen heeft GTS een voorstel voor nieuwe tarieven voor 2009 voorgelegd aan de Energiekamer die daarover in juni 2009 een besluit nam. De nieuwe tarieven werden per 1 juli van kracht. In september 2009 heeft GTS het tariefvoorstel voor 2010 ingediend waarover de Energiekamer in december 2009 een besluit heeft genomen. Ten aanzien van enkele specifieke onderdelen van de x-factorbesluiten en tariefbesluiten voor 2009 en 2010 lopen er nog diverse bezwaar- en beroepsprocedures waarvan de uitslag bij de opstelling van dit verslag nog niet bekend was.

Op Europees niveau zijn er ook diverse ontwikkelingen die van groot belang zijn voor het toekomstig wet- en regelgevend kader, en daarmee voor het investeringsklimaat voor bedrijven als Gasunie. In het bijzonder zijn hierbij van belang de discussies rond voorzieningszekerheid in de context van het Strategic European Energy Review, en rond het bevorderen van de marktwerking in het kader van het Derde Energiepakket. Verder blijft het uiteenlopen van nationale reguleringen in Europa problematisch voor een verdere marktintegratie over de grens heen, hetgeen met name voor een internationaal gasinfrastructuurbedrijf als Gasunie en voor haar klanten, belemmerend werkt.

Het is van groot belang dat het overheidsbeleid in Europa een goed evenwicht vindt tussen enerzijds het stimuleren van efficiëntie in het dagelijks netwerkbeheer en anderzijds het toestaan van een rendement dat tijdige investeringen mogelijk maakt. Dat evenwicht is naar ons oordeel zeker nog niet gevonden. Dit wordt met name geïllustreerd door de negatieve ontwikkeling van de regulering in Duitsland die ook voor Gasunie, zoals hierboven aangegeven, directe schadelijke gevolgen heeft (bijzondere waardevermindering).

De moeilijkheden op de financiële markten werden eind 2008 steeds meer zichtbaar. In 2009 is de volle aandacht erop gericht om de negatieve gevolgen voor Gasunie, onze leveranciers en onze klanten zoveel mogelijk te beperken.

De veilige ligging van onze gastransportnet blijft een prioriteit. Een goede veiligheidsperformance is en blijft een belangrijke voorwaarde om het vertrouwen van de samenleving te behouden: het is onze 'license to operate'. De afdeling Bouw & Beheer speelt in de dagelijkse handhaving van deze goede performance een grote rol. We besteden veel aandacht aan de persoonlijke veiligheid van onze eigen medewerkers en medewerkers van aannemers die bij ons werkzaam zijn.

Het aantal ongevallen met verzuim bij onze aannemers is met 2,5 ongevallen met verzuim per miljoen gewerkte uren ruim boven de door onszelf gestelde signaalwaarde van 1,4 uitgekomen.
Het aantal ongevallen met verzuim voor eigen personeel bedroeg 2 (in 2008: 1), waardoor het doel van nul ongevallen met verzuim niet is gehaald.
Met 8 leidingbeschadigingen door graafwerkzaamheden, alle zonder gasuitstroom, zijn we onder de onszelf opgelegde signaalwaarde gebleven van maximaal 14 leidingbeschadigingen waarvan maximaal 1 met gasuitstroom.

We willen onze taken efficiënt en doelmatig uitvoeren en daarbij waarde genereren voor onze aandeelhouder. We hanteren als financiële prestatiemaatstaf Economic Value Added (EVA™). Het betreft een rendementsmaatstaf die betrekking heeft op de winstgevendheid van een onderneming, waarbij expliciet rekening wordt gehouden met het risico van de activiteiten van die onderneming.

Een belangrijke gebeurtenis in 2009 voor Gasunie was de formele overdracht van Gasunie Engineering & Technology aan KEMA per 1 juli. De kalibratiefaciliteit in Westerbork en Gasunie Engineering BV zijn buiten deze overdracht gebleven. Gasunie heeft voor de komende tien jaar een SLA (Service Level Agreement) met KEMA afgesloten waardoor de continuïteit van werkzaamheden voor Gasunie gewaarborgd blijft.

In 2009 werd verder gewerkt aan de reeds gestarte taken en projecten, waaronder de bouw van de aardgasbuffer in Zuidwending. Op 15 december 2009 heeft de overdracht van de aandelen van Nuon Zuidwending B.V. aan Gasunie plaatsgevonden.
De uitbreiding van het Nederlandse gastransportnet (Noord-Zuid) vordert gestaag. Naar verwachting zal de officiële opening van de Noord-Zuid verbinding op 1 oktober 2010 plaatsvinden. Grote projecten liggen op schema. De optimalisatie van de totstandkoming en uitvoering van de grote projecten is verder vormgegeven door middel van de installatie van de Large Project Review Board.
In 2009 was veel werk gemoeid met het zogeheten Integrated Open Season, voor zowel de Nederlandse als de Duitse markt. In totaal hebben ruim 20 klanten capaciteit geboekt, waarvan de helft voor zowel de Duitse als de Nederlandse markt. In 2010 zal alles in het werk worden gesteld om tot een definitieve investeringsbeslissing voor het Nederlandse en Duitse gedeelte te kunnen komen.
Met bovenstaande wordt duidelijk dat Gasunie actief bijdraagt aan het versterken van de gasrotonde.

Dankwoord
Namens de Raad van Bestuur dank ik alle medewerkers in binnen- en buitenland voor hun inzet in het verslagjaar. Onze belangrijkste taak is en blijft het leveren van een goede bijdrage aan een veilige, betrouwbare, efficiënte en duurzame energievoorziening. Ik vertrouw erop dat we die taak ook in 2010 goed zullen kunnen vervullen. Het handhaven en verder uitbouwen van een constructieve relatie met alle stakeholders buiten het bedrijf is daartoe wederom een belangrijke voorwaarde.

Mr. M.P. Kramer
Voorzitter Raad van Bestuur N.V. Nederlandse Gasunie

Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland (TSO)

Regulering

Nederland

De minister van Economische Zaken heeft op 27 maart 2009 een voorstel tot wijziging van de Gaswet aan de Tweede Kamer gestuurd. De wetswijziging beoogt onder meer een verdere ontwikkeling en verbetering van de energie-infrastructuur. Met dit wetsvoorstel wordt onder meer uitvoering geven aan eerdere beleidsbrieven over verbeterde procedures voor de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen. De voorgestelde wijziging van de Gaswet sluit ook aan bij de Rijkscoördinatieregeling die zorgdraagt voor een vereenvoudiging van vergunningstrajecten. In de Gaswet zal worden opgenomen dat de investeringen die onder de Rijkscoördinatieregeling vallen automatisch in de RAB (Regulated Asset Base) worden opgenomen. Verder wordt geregeld wanneer uitbreidingsinvesteringen in de tarieven van GTS mogen worden doorberekend. Beide wijzigingen leiden ertoe dat GTS meer zekerheid krijgt over de wijze waarop investeringen kunnen worden terugverdiend.
De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) publiceerde in april 2009 de nieuwe doelmatigheidskortingen voor de tarieven van GTS in de reguleringsperiode 2009 – 2012. Deze zogenoemde x-factorbesluiten zijn gebaseerd op de Methodebesluiten die de NMa in december 2008 bekendmaakte. Op grond van deze besluiten moeten de tarieven voor gastransport en balancering jaarlijks met 6,2% dalen. Omdat voor kwaliteitsconversie echter een stijging van jaarlijks 1,6% geldt, komt het gewogen gemiddelde uit op een effectieve doelmatigheidskorting van 5,4% per jaar. Op basis van deze doelmatigheidskortingen heeft GTS een voorstel voor nieuwe tarieven voor 2009 voorgelegd aan de Energiekamer die daarover in juni 2009 een besluit nam. De nieuwe tarieven werden per 1 juli van kracht. In september 2009 heeft GTS het tariefvoorstel voor 2010 ingediend waarover de Energiekamer in december 2009 een besluit heeft genomen. GTS wacht de uitspraken in de bezwaar- en beroepsprocedures tegen enkele specifieke onderdelen van de besluiten van de Energiekamer af.

Conform de ‘Beleidsregel reguleringskader gastransport landelijk netbeheerder (GTS)’ van het Ministerie van Economische Zaken mag GTS als rendement voor het netwerk, uitgaande van de situatie op 1 juli 2008, 5,5% hanteren en voor nieuwe investeringen in het hoge druk transportleidingennet 7%. Het toegestane rendement op nieuwe investeringen is in Europees opzicht aan de lage kant. We bevinden ons daarmee onderin de bandbreedte. Overigens liet de Algemene Energieraad in 2009 weten dat netbeheerders van te voren meer zekerheid moeten krijgen dat ze kosten van investeringen in energienetten mogen doorberekenen in hun tarieven. De eerdergenoemde wijziging van de Gaswet is hiertoe een goede aanzet. Wij gaan ervan uit dat dit tijdig in de reguleringsmethodiek van de Energiekamer wordt verwerkt.

Duitsland

De Duitse regulator, de Bundesnetzagentur (BNetzA), heeft de transporttarieven in Duitsland per 1 oktober fors verlaagd. We zijn teleurgesteld over dit besluit van de BNetzA, met name omdat er aanzienlijke investeringen in de Duitse infrastructuur nodig zijn om de voorzieningszekerheid te kunnen blijven waarborgen. Door het besluit van de BNetzA wordt het doen van dergelijke investeringen sterk bemoeilijkt. De doelstelling om de noodzakelijke additionele transportcapaciteit beschikbaar te maken, is door de nieuwe regeringscoalitie erkend en vastgelegd in het coalitieakkoord. Dat is niet alleen van belang voor de consumenten in Duitsland maar ook voor de omringende landen die voor hun gaslevering afhankelijk zijn van de uitbreiding van de Duitse gasinfrastructuur.

Naar aanleiding van het recente Integrated Open Season (IOS) van GTS en GUD hebben klanten aangegeven behoefte te hebben aan substantiële uitbreiding van de infrastructuur, mede in verband met de verlegging van gasstromen. Investeringen van deze aard en omvang zijn alleen economisch verantwoord als het reguleringssysteem daarvoor de juiste voorwaarden schept.

Sinds het besluit van de BNetzA in september 2008 dat er in Duitsland geen sprake is van concurrentie op de markt voor gastransport, is er een cost-plus regime op GUD van toepassing. De reguleringsperiode van dit regime geldt met terugwerkende kracht van 23 september 2008 tot 1 januari 2010. Vanaf 2010 volgen opeenvolgende reguleringsperioden van maximaal 5 jaar waarin er sprake zal zijn van 'incentive' regulation. Dat betekent dat er een doelmatigheidsfactor op de toegestane kosten zal worden toegepast. De eerste periode duurt van 1 januari 2010 tot 1 januari 2013. Het streven van de Duitse regulator is de kosten van de gasrekening voor eindgebruikers omlaag te brengen. Het aandeel van gastransport door het hogedruknet in die eindgebruikerrekening in Duitsland bedraagt echter minder dan 5%. Omdat we van mening zijn dat er wel degelijk sprake is van concurrentie bij langeafstandsleidingen, zijn we tegen dat besluit van de BNetzA in beroep gegaan bij het Oberlandesgericht (OLG) in Düsseldorf. In een uitspraak op 25 november is dit beroep afgewezen. In de beroepen tegen de vaststelling van de rendementen en de bepaling van de waarde van de activa die zijn aangetekend bij het OLG, wordt in 2010 een uitspraak verwacht.

Europa

Lissabonverdrag

Eind 2009 werd het nieuwe Europese Verdrag geratificeerd. Hiermee kwam een eind aan een lang proces voor het vaststellen van nieuwe Europese spelregels. Met dit zogenaamde Lissabonverdrag krijgen de Europese instanties meer bevoegdheden in het algemeen, maar specifiek ook op het gebied van energie.

'Derde energiepakket'

In mei 2009 bereikten het Europees Parlement, de Raad van Ministers en de Europese Commissie een akkoord over het 'Derde Energiepakket'. Het pakket is officieel van kracht geworden per 3 september 2009 waarbij het merendeel van de maatregelen zal gelden vanaf 3 maart 2011. De nieuwe Europese wetgeving moet door de lidstaten worden omgezet in nationale wetgeving. Gasunie heeft hierover in Nederland contact met het Ministerie van Economische Zaken en in Duitsland met het Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie.

Het Derde Energiepakket is gericht op de verdere integratie en liberalisering van de interne markt en omvat onder andere maatregelen voor 'ownership unbundling', de oprichting van een Europese organisatie van regulators (ACER) en een samenwerkingsverband van Transmission System Operators (ENTSOG) waarin ook de TSO's van Gasunie participeren.

Als gevolg van verdere marktintegratie en liberalisering heeft Gasunie in 2009 deelgenomen aan een toenemend aantal consultaties en werkt Gasunie steeds intensiever samen in regionale en Europese verbanden. Voorbeeld van zo'n regionaal verband is het Gas Regional Initiative voor Noordwest-Europa, een initiatief van de koepel van Europese toezichthouders, ERGEG (European Regulators Group for Electricity and Gas). Gasunie werkt binnen dit initiatief samen met andere netwerkbeheerders, toezichthouders en stakeholders aan verbetering van de werking van de gasmarkt op regionaal niveau. Prioriteiten in 2009 en 2010 zijn: transparantie, primaire en secundaire capaciteit, investeringsklimaat en regulatoire/TSO-samenwerking.

Op 1 december 2009 is in Brussel ENTSOG opgericht (European Network of Transmission System Operators for Gas). Alle gastransportbedrijven in de EU zijn als gevolg van het Derde Energiepakket verplicht lid van deze organisatie. ENTSOG heeft een aantal wettelijk vastgelegde taken, waaronder het

opstellen van Europese netwerkcodes en een tienjarig Europees netwerkontwikkelingsplan. De door ENTSOG voorgestelde netwerkcodes kunnen door de Europese Commissie bindend worden gemaakt. Een goede samenwerking met andere transportbedrijven in ENTSOG is voor Gasunie zeer belangrijk. In de toekomst zullen nationale codes steeds meer worden vervangen door Europese netwerkcodes. Dit bevordert de grensoverschrijdende handel in gas. Uiteindelijk zullen hierdoor de marktwerking en de liquiditeit toenemen.

Verordening leveringszekerheid gas
In juli 2009 publiceerde de Europese Commissie een voorstel voor een nieuwe verordening voor de leveringszekerheid van gas. In het voorstel introduceert de Commissie onder meer een infrastructuurindicator en voorzieningsnorm in het geval van een uitzonderlijk hoge gasvraag of een onderbreking in de gastoevoer. Daarnaast krijgen lidstaten de verplichting nationale actie- en crisisplannen op te stellen die Europees moeten worden getoetst. Een akkoord tussen de Europese instellingen ten aanzien van het voorstel wordt halverwege 2010 verwacht. Gasunie heeft via GIE, maar ook rechtstreeks, contact met Europese beleidsmakers ten aanzien van de voorgestelde verordening.

Gastransport

Omzet en volume

De TSO's in Nederland en Duitsland, GTS en GUD, hebben in 2009 een omzet van 1,56 miljard euro uit gastransport en daaraan gerelateerde diensten gerealiseerd. Het totaal getransporteerde volume bedroeg in 2009 circa 122,5 miljard m^3 (exclusief het getransporteerde volume door de BBL).

GTS behaalde in 2009 met gastransport en daaraan gerelateerde diensten een omzet van 1,3 miljard euro en kwam daarmee uit op een vergelijkbaar niveau als in 2008. Het tarief van 2009 lag gemiddeld 2,2% lager dan in 2008 door toepassing van de x-factor. Het totale volume verkochte capaciteit is licht gestegen t.o.v. 2008. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een toename van de entry- en exitvolumes op grenspunten.

Het totale fysiek getransporteerde volume in Nederland bedroeg 99 miljard m^3, een daling met bijna 10% ten opzichte van 2008 toen bijna 108 miljard m^3 werd getransporteerd. In 2009 bedroeg het hoogste getransporteerde dagvolume 489 miljoen m^3 (omgerekend naar 35,17 MegaJoule, Groningen-gaskwaliteit). In 2008 was dit 469 miljoen m^3 (35,17 MegaJoule). Op 18 december 2009 was de gasvraag van dien aard dat alle L-gas compressorstations tegelijk moesten draaien. Het aantal onderbrekingen in de gaslevering bleef in het verslagjaar binnen de gestelde normen. Een incident bij Reeuwijk in maart heeft geleid tot het onderbreken van de gaslevering aan 2.850 verbruikers. Na 32 uur was de levering weer volledig hersteld.

In Duitsland werd 23,5 miljard m^3 aardgas getransporteerd, een stijging van 4% in vergelijking met 2008 (22,6 miljard m^3). De omzet voor gastransport en daaraan gerelateerde diensten bedroeg 247 miljoen euro.

Transportontwikkelingen in Nederland

In 2009 is verdere invulling gegeven aan het nieuwe balanceringsregime en het gewijzigde marktmodel. In maart 2009 is het wetsvoorstel ter wijziging van de Gaswet ingediend, dat begin 2010 door de Tweede Kamer is aangenomen.

Kwaliteitsconversie

De NMa heeft op 22 juni 2009 het tariefbesluit kwaliteitsconversie genomen waarmee uitvoering wordt gegeven aan de socialisatie van kwaliteitsconversie. Als gevolg hiervan hoeven gebruikers van het GTS-netwerk niet meer separaat kwaliteitsconversie te boeken en te betalen. Hierdoor is voor de markt het

onderscheid tussen hoog- en laagcalorisch gas weggenomen, hetgeen de marktwerking ten goede komt omdat de voorheen gescheiden markten nu geïntegreerd zijn. De afname van het kleine veldenaanbod en de komst van zeer hoog calorisch importgas leidt in de komende jaren tot een toenemende behoefte aan kwaliteitsconversie. In 2009 is een besluit genomen over de uitbreiding van de kwaliteitsconversiecapaciteit door de bouw van een piekstikstofbuffer bij Heiligerlee in Groningen. Deze installatie zal naar verwachting in de tweede helft van 2012 in bedrijf worden genomen.

Gasvoorwaarden
In september 2009 hebben de gezamenlijke netbeheerders een wijzigingsvoorstel ingediend waarmee aanpassing van de gasvoorwaarden wordt voorgesteld om het nieuwe marktmodel en balanceringsregime per 1 april 2011 te kunnen invoeren. Al vanaf 2007 heeft GTS samen met representatieve organisaties, het Ministerie van Economische Zaken en de Energiekamer gewerkt aan het nieuwe balanceringsregime. Op ongeveer hetzelfde moment zijn discussies gestart over het nieuwe marktmodel, waarbij verschillende werkgroepen opgezet zijn om het model vorm te geven. GTS heeft in een apart gedeelte van haar website ruimte ingericht om marktpartijen en stakeholders te informeren over de transitie naar het nieuwe balanceringsregime en marktmodel per 1 april 2011.

Balanceringsregime en marktmodel
Een belangrijk aspect van het nieuwe regime is dat de marktpartijen stuurinformatie krijgen om zelf hun portfolio in balans te houden. Als dit niet lukt en het systeem in onbalans raakt kan GTS via een transparant marktmechanisme, de biedladder, bijsturen. Kosten of opbrengsten die GTS maakt voor de inkoop of verkoop van gas op de biedladder zullen worden toegerekend aan marktpartijen die hebben bijgedragen aan de onbalans of het in balans houden van het systeem. Met deze wijzigingen krijgen marktpartijen de gewenste actievere rol in het balanceren van het systeem en daarmee de mogelijkheid om hun balanspositie en de daaraan gerelateerde kosten te beïnvloeden. Dit is conform de brief van de minister van Economische Zaken van 18 februari 2008.
In dezelfde brief kondigt de minister ook een wijziging aan van het marktmodel wholesale gas. De plannen van de minister zijn uitgewerkt in een concept wetsvoorstel ter wijziging van de Gaswet, dat medio 2008 ter consultatie aan de sector is voorgelegd. De belangrijkste wijzigingen die worden voorgesteld zijn dat iedere aangeslotene op een gastransportnet in principe zelf verantwoordelijk is voor het opstellen van een programma waarin de invoeding en de onttrekking van gas in relatie tot zijn aansluiting beschreven staan en dat deze programma's separaat worden opgesteld voor degenen die gas invoeden op het net en degenen die gas daaraan onttrekken.

Omdat zowel het nieuwe balanceringsregime als het nieuwe marktmodel het gedrag van netgebruikers bepalen, worden beide wijzigingen in nauwe samenhang voorbereid, zowel intern als in samenwerking met andere betrokkenen binnen de sector.

TTF
Het verhandelde volume op het gashandelplatform TTF (Title Transfer Facility) steeg naar 81,6 miljard m^3 in 2009, een groei van 28% ten opzichte van 2008. Fysiek stroomde 26,6 miljard m^3 via het TTF en dat is een stijging van 32% ten opzichte van 2008. Gemiddeld over 2009 was de 'churn-factor' (het aantal malen dat, gemiddeld over een jaar, een kubieke meter aardgas is verhandeld) 3,1. Het aantal handelaren dat gemiddeld actief is op het TTF is ongeveer 60, met een maximum van 71 actieve handelaren op een dag.

Markt- en capaciteitsontwikkelingen
Vanwege de verwachte gevolgen van de economische crisis is speciale aandacht besteed aan de door of voor industriële klanten geboekte exitcapaciteit. Op 1 oktober had nog maar 50% van deze klanten capaciteit voor 2010 geboekt. De geboekte capaciteit was gelijk aan die voor 2009. Hieruit blijkt dat de

economische crisis de vraag naar capaciteit door deze klanten niet noemenswaardig heeft beïnvloed. Dit wordt ook bevestigd door de boekingen die na 1 oktober binnenkwamen.
De afname van de voor 2010 geboekte entry- en exitcapaciteit op grenspunten betreft voornamelijk afschakelbare capaciteit. Boekingen voor 'firm' capaciteit zijn ten opzichte van 2009 nauwelijks veranderd. Dit komt doordat 'firm' capaciteit al voor een aantal jaren vooruit is uitverkocht (in de vorm van langlopende contracten). Aan de extra vraag in het verslagjaar naar exit- en entrycapaciteit op grenspunten werd voldaan door de verkoop van afschakelbare capaciteit. In recente studies door Cambridge Energy Research Associates (CERA) en het Clingendael Instituut wordt voorspeld dat het vijf jaar zal duren vooraleer de vraag naar gas opnieuw het niveau zal bereiken van voor de financiële crisis. We gaan er daarom vanuit dat het naar beneden bijstellen van de geboekte capaciteit het gevolg is van onzekerheid over de vraag naar gas in de komende jaren. Het effect daarvan op de capaciteitsboekingen zal kleiner zijn dan de potentiële daling van de vraag naar gas als gevolg van de voor piekvragen en arbitrage benodigde capaciteit.

GTS is gestart met het faciliteren van de invoering van groen gas in het netwerk. Het aandeel van groen gas in de totale gasvoorziening is vooralsnog bescheiden, maar zal in de toekomst toenemen.

In oktober 2009 heeft GTS, samen met de regionale netbeheerders, de grootverbruikersmarkt geïnformeerd over de toenemende diversiteit van de gassamenstelling binnen de geldende specificaties en de consequenties die daaraan verbonden kunnen zijn. Het is mogelijk dat de markt aanpassingen aan de apparatuur moet verrichten om deze gassen te kunnen accommoderen.

Integrated Open Season in Nederland en Duitsland
In 2009 werd het eerste Integrated Open Season uitgevoerd door de TSO's van Gasunie in Nederland en Duitsland. Aan de hand van marktonderzoek en de afgesloten voorlopige contracten kan een aanzienlijke vraag naar meer transport wordt afgeleid. De berekeningen van de vereiste extra capaciteit geven een uitbreiding in de richting van Denemarken, de aansluiting van nieuwe ondergrondse opslagprojecten en de versterking van de interconnectiecapaciteit bij Oude Statenzijl te zien. Los van de technische realisatie van de noodzakelijke uitbreidingen is een begin gemaakt met onderhandelingen met de betrokken joint venture-partners om de nieuwe projecten tijdig te kunnen voltooien. Om daadwerkelijk te kunnen investeren zullen het Duitse reguleringskader en de regelgeving ingrijpend moeten worden aangepast.

Met name uit de voorlopige overeenkomsten blijkt een grote behoefte aan meer capaciteit voor opslagprojecten om schommelingen in de gasvoorziening te kunnen opvangen en voor grensoverschrijdende handel en internationale concurrentie.

Met de investeringen in deze extra capaciteit zal de markt beter bediend kunnen worden en zal de interconnectie van het GTS-netwerk met het GUD-netwerk verder kunnen worden verbeterd. Ook het functioneren van de gasrotonde zal zo verder verbeterd kunnen worden, met alle gunstige gevolgen van dien voor de voorzieningszekerheid (opslag, nieuwe reserves) en marktwerking (opslag, grensoverschrijdende handel).

De extra capaciteit zal een groei van de door GUD geleverde gastransportdiensten kunnen opleveren, onder meer van de geleverde H-gasdiensten. De capaciteit in het GUD-netwerk is voor een groot deel te danken aan nieuwe netwerkaansluitingen, vooral ten behoeve van opslagprojecten. Daarnaast is er veel capaciteit aangevraagd voor versterking van internationale netwerkverbindingspunten, met name met het Deense netwerk bij Ellund, de koppeling met Nord Stream en koppelingen met het GTS-netwerk.

Ter voorbereiding van een definitieve investeringsbeslissing eind 2010, zal het werk aan het Integrated Open Season worden voortgezet en zullen de projecten die prioriteit hebben verder worden uitgewerkt.

Transportontwikkelingen in Duitsland

Invoering van nieuwe Algemene voorwaarden en kostengerelateerde tarieven

In antwoord op de concurrentie tussen de supra-regionale TSO's in Duitsland en als gevolg van de samenvoeging van de markt voor L-gas in Aequamus heeft GUD de gastransporttarieven met ingang van 1 april 2009 aangepast. De gemiddelde prijsverlaging van deze eerste fase bedroeg 7%. De tweede tariefwijziging en aanpassing van de Algemene voorwaarden vond plaats in oktober 2009, na goedkeuring door de BNetzA van de nieuwe kostengerelateerde tarieven. Tegelijkertijd werd de uit de marktsamenvoeging (GASPOOL) voortvloeiende tariefaanpassing gerealiseerd.
In aansluiting op de samenvoeging van de nationale markten werd de versterking van de connectie tussen GTS en GUD voortgezet. In september 2009 werd een service-update voor Eucabo aangeboden. Deze houdt in dat nu capaciteit voor alle werkdagen van de daarop volgende week kan worden geboekt. Tevens werd een nieuw product aangeboden: 'working days next week'.

Marktsamenvoegingen

In 2009 zijn twee marktsamenvoegingen tot stand gebracht: voor de L-gas marktgebieden is Aequamus opgericht door GUD, Erdgas Münster Transport en EWE Netz en voor de H-gas marktgebieden GASPOOL door GUD, Wingas Transport, Ontras-VNG Gastransport, Statoil Deutschland Transport en Dong Energy Pipelines. GASPOOL opereert tevens als een virtueel handelsplatform voor aardgas. GASPOOL accepteert onder meer nominaties voor de GASPOOL hub. De verhandelde volumes op de GASPOOL hub zijn in 2009 gestegen van ruim 44.000.000 MWh in oktober naar bijna 60.000.000 MWh in december.
De beperking van het aantal marktgebieden werd zeer gewaardeerd door de markt en alle stakeholders. De coalitieafspraken van de nieuwe Duitse regering houden een verdere reductie van de zes Duitse marktgebieden in tot maximaal twee marktgebieden in de komende jaren, een voor L-gas en een voor H-gas. De samengevoegde markten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de balanceringscontracten binnen het samengevoegde marktgebied en voor de in- en verkoop van energieoverschotten.

Deelnemingen & Ontwikkeling (Non-TSO)

BBL

In het verslagjaar transporteerde BBL Company V.O.F. (BBL) in totaal 7,1 miljard m^3 (in 2008: 9,3 miljard m^3). Gasunie heeft een aandeel van 60% in BBL. In 2009 kon BBL volledig voldoen aan zijn transportverplichtingen, ondanks een grote technische storing op 9 februari 2009 in een van de drie compressoren in Anna Paulowna. BBL, Gasunie en de fabrikant van de compressor slaagden er in nog net voor de zomer een vervangende machine in bedrijf te stellen.
Na de storing stelden BBL en de fabrikant een grondig onderzoek in, waarbij de eigenlijke oorzaak aan het licht kwam. Als gevolg daarvan moeten alle compressoren worden gereviseerd. De revisie van de eerste compressor kwam vlak voor het winterseizoen 2009/2010 gereed. De beide overige compressoren zullen de komende twee zomers worden gereviseerd.
In 2010 zal een vierde compressor in Anna Paulowna worden geïnstalleerd, waardoor de vaste transportcapaciteit naar het Verenigd Koninkrijk vanaf 1 december 2010 van 1,74 miljoen m^3/per uur toeneemt tot 2,10 miljoen m^3/per uur.
Ofgem en Nederlandse autoriteiten voeren nog besprekingen over de invoering van ‘conditional reverse flow’. Hierdoor wordt het mogelijk volumes te transporteren van het Verenigd Koninkrijk naar Balgzand onder voorwaarde dat er voldoende volumes in de andere richting stromen. BBL verwacht dat deze service rond de zomer van 2010 op een voor BBL aanvaardbare basis kan worden ingevoerd.
Gazprom heeft de optie om een 9% aandeel in de BBL te verwerven die in november 2009 afliep niet uigeoefend.

Nord Stream

Nord Stream heeft in 2009 de zogenoemde Espoo-procedure voor verkrijging van de benodigde vergunningen succesvol afgerond. In deze procedure zijn negen landen rondom de Oostzee die vanwege het grensoverschrijdend karakter te maken kunnen krijgen met het Nord Stream project, in de gelegenheid gesteld om de gevolgen van het project te beoordelen. Mede naar aanleiding van het succesvol doorlopen van deze Espoo-procedure hebben alle vijf direct betrokken landen (Denemarken, Zweden, Finland, Rusland en Duitsland) thans alle benodigde vergunningen verleend en kan met de bouw worden begonnen.

Verder heeft het verslagjaar in het teken gestaan van het verkrijgen van projectfinanciering voor de eerste pijpleiding: naast eigen vermogen van shareholders wordt meer dan tweederde geleend bij financiële instellingen. Vanuit de markt was er voldoende belangstelling voor deze lening en naar verwachting wordt dit proces in de eerste maanden van 2010 afgerond.

Tevens zijn er besprekingen met Gaz de France gevoerd over toetreding tot Nord Stream als vijfde aandeelhouder.

Voor de eerste pijpleiding is intussen 1.000 km pijp geproduceerd en opgeslagen op verschillende locaties. Het project verloopt binnen budget en planning.

Gate terminal

De bouw van Gate terminal, de eerste LNG-terminal die momenteel in Nederland in aanbouw is, ligt goed op schema. In 2010 zal Gasunie de Gate-projectorganisatie technisch en commercieel blijven ondersteunen, evenals dat in 2009 het geval was. Het streven van Gate terminal is in 2010 extra capaciteit in deze terminal te kunnen verkopen.
Er is onderzocht of het haalbaar is om Gate terminal te verbinden met de peak shaver van Gasunie op de Maasvlakte. Een dergelijke verbinding is technisch niet eenvoudig, maar lijkt aantrekkelijk omdat de

toevoer van vloeibaar gas naar de peak shaver aanzienlijke kostenbesparingen en milieuvoordelen kan opleveren.

Aardgasbuffer Zuidwending
De werkzaamheden voor de Aardgasbuffer Zuidwending werden vanaf 2003 gezamenlijk uitgevoerd door Nuon en Gasunie. Op 15 december 2009 hebben Nuon en Gasunie gemeenschappelijk besloten om de gasopslag in Zuidwending onafhankelijk van elkaar te ontwikkelen. Gasunie richt zich op de opslag van laagcalorisch-gas, terwijl Nuon zich vooral zal richten op de opslag van hoogcalorisch gas. Gasunie heeft het Nuon-aandeel in fase 1 van het project verworven.
Gasunie is daarmee volledige eigenaar geworden van de bestaande vier cavernes en de bijbehorende gasinstallatie.

Duurzaamheid
De vraag vanuit de samenleving om meer duurzame energie en minder broeikasgassen te produceren neemt toe. In Nederland, en ook elders in Europa, wordt dit streven ondersteund met politieke maatregelen. Gasunie wil niet alleen voldoen aan de huidige en toekomstige regels en wetten, maar wil ook aantrekkelijke zakelijke mogelijkheden onderzoeken en ontplooien, in het bijzonder met betrekking tot de waardeketen voor biogassen.

Om de politieke ambities te ondersteunen en de snelgroeiende markt voor biogassen te stimuleren, heeft Gasunie op 1 juli 2009 de eerste certificeringsinstantie voor biogas geïntroduceerd. Doel van dit register, Vertogas geheten, is producenten en handelaars de zekerheid van een ‘herkomstgarantie’ van biogassen te bieden. Dit bevordert de verhandelbaarheid van groen gas waarbij een betere prijsvorming ontstaat met een positief effect op de economie van groen gasprojecten. Eind 2009 lieten we zien hoe Vertogas werkt, en sindsdien groeit het alleen maar, zowel wat betreft het aantal verstrekte certificaten als het aantal partijen dat het register gebruikt.

Bovendien speelt Gasunie een actieve rol in denktanks van de overheid, industriegroepen en in commerciële initiatieven om er zo voor te zorgen dat de gasinfrastructuur van Gasunie een integraal onderdeel van de toekomstige energiemix voor Europa wordt. Een en ander heeft geleid tot een aantal opmerkelijke initiatieven, zoals de hogedruk-injectie van biogas in het Gasunie-netwerk op industriële schaal (het ROVA-project in Zwolle). Verder ondersteunt Gasunie actief de ontwikkeling van biogashubs in het noorden van Nederland met het doel ‘best practice’ en kostenefficiënte systeemontwerpen voor behandeling van biogas in de toekomst en voor injectie in de Europese gasnetwerken te demonstreren. Op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken heeft Gasunie op grond van haar expertise op het gebied van gastransport mede bijgedragen aan de opstelling van een masterplan voor Carbon Capture & Storage (CCS) voor de Nederlandse overheid. Dit plan wordt samen met Energiebeheer Nederland uitgewerkt.

Ook als belangrijke sponsor van het EDGaR-project (Energy Delta Gas Research) geeft Gasunie blijk van haar interesse in duurzame energie. EDGaR wil de werelden van gas en duurzame energie samenbrengen om te werken aan nieuwe, op gas gebaseerde plannen, voor een toekomst met duurzame energie.

Gasunie Engineering B.V.
Gasunie Engineering B.V. (GUE) is een 100% dochteronderneming van Gasunie. GUE neemt opdrachten aan van derden die vervolgens worden uitgevoerd door diverse afdelingen van Gasunie. De mate waarin aan verzoeken van derden kan worden voldaan wordt in belangrijke mate bepaald door de beschikbaarheid van Gasunie-personeel. De opdrachten die GUE aanneemt bestrijken een brede range

van onderwerpen: van constructie en onderhoud van leidingen en installaties, kalibratie van gasmeters, veiligheidsinspecties en consultancy tot cursussen en detacheringen.

Per 1 juli 2009 zijn de activiteiten van Gasunie Engineering en Technology (GET) verkocht aan KEMA N.V. Ten aanzien van de werkzaamheden die GET via GUE voor derden uitvoerde, is er per 1 juli 2009 een uitsplitsing gemaakt. De contracten met derden waarvoor specialisten binnen GET werkzaam waren, zijn mede overgegaan naar KEMA. De overige contracten, het merendeel, zijn ongewijzigd in beheer gebleven bij GUE. In de tweede helft van 2009 is het kantoor van GUE van het voormalige GET verhuisd naar het hoofdkantoor van Gasunie.

Bouw, Beheer en Onderhoud

Beheer en vervanging
Operational excellence is een essentieel onderdeel van Gasunie's 'license to operate'. Het beheren en onderhouden van het gastransportnetwerk om gas op een veilige, betrouwbare, efficiënte en duurzame manier te kunnen transporteren maakt deel uit van dit proces, evenals het naleven van wetten, regels en plaatselijke eisen. Een speciaal onderdeel van het onderhoudsproces is het inspecteren van het leidingnetwerk, met robots ('pigs') en directe inspecties. Hierover is in het MVO-verslag meer informatie opgenomen.

Beheer van projecten
Uit technisch oogpunt fungeert de afdeling Asset Management als hoofdeigenaar van de infrastructuur van Gasunie. Deze afdeling neemt bij het opstellen van strategieën, planningen en beleid voor bestaande en nieuwe infrastructuur de technische aspecten voor haar rekening. Zij initieert en stimuleert Continuous Improvement Programmes (CIP) om op alle gebieden – Veiligheid, Gezondheid en Milieu, Operaties, Onderhoud en Projecten – performance excellence te realiseren. De afdeling Asset Management treedt ten aanzien van de Operaties- en Onderhoudsorganisatie op als eigenaar door jaarplannen en –budgetten op basis van goedgekeurde langetermijnprogramma's (meer dan 5 jaar) op te stellen.

Project Governance-systemen
In 2009 werd de Large Project Review Board (LPRB) voor projecten van meer dan 50 miljoen euro ingesteld. Als voorzitter van de LPRB geeft Asset Management leiding aan een team dat dergelijke grote projecten proactief ondersteunt en volgt, vanaf de allereerste besluitvorming over de ontwikkeling van het project tot en met de oplevering ervan. Het gaat er in de eerste plaats om dat de juiste projecten goed worden ontwikkeld en dat vervolgens het uitvoeringstraject goed wordt ondersteund en bewaakt. Ook de follow-up van evaluaties en het geven van adviezen aan de projectteams, aan de verantwoordelijke unit en aan de Raad van Bestuur vallen onder de verantwoordelijkheid van Asset Management.

Activiteiten
Beheer en onderhoud heeft vooral betrekking op het onderhouden van de infrastructuur én op de voorbereiding en uitvoering van grote projecten. Met de uitbreiding van de gasinfrastructuur door deze projecten draagt Gasunie bij aan de ambitie van de overheid om van Nederland de 'gasrotonde' van Noordwest-Europa te maken.

Fase 1 Gasrotonde – Noord-Zuid Route
De meeste onderdelen van deze fase zijn in uitvoering. In het algemeen wordt in dit project goede voortgang geboekt. Vanaf Rysum in Duitsland naar Borgsweer in de provincie Groningen is in het verslagjaar een tunnel onder de Eems geboord. In deze tunnel van 4,1 kilometer lengte en een diameter van 3 meter komt een gasleiding te liggen met een diameter van 1,22 meter. Daardoor zal Noors gas naar het knooppunt Scheemda worden getransporteerd. In Scheemda wordt een nieuw compressorstation gebouwd. Het traject en het compressorstation zijn onderdelen van de Noord-Zuid Route. De aannemerscombinatie die compressorstation Scheemda bouwt heeft 10 december 2009 een mijlpaal bereikt. Er zijn honderdduizend uren gewerkt zonder incidenten die verzuim van de betrokken medewerker(s) tot gevolg hadden.

Aardgasbuffer Zuidwending
De aanleg van vier cavernes en de bouw van de gastechnische installatie bij Zuidwending verlopen voorspoedig. In maart werd een begin gemaakt met de bouw van de gastechnische installatie waarvan vijf compressoren deel uitmaken. De injectiecapaciteit zal 800.000 m^3/per uur bedragen; de uitzendcapaciteit 1,6 miljoen m^3/per uur. Het injectiegedeelte wordt op 1 maart 2010 in gebruik genomen zodat de cavernes gevuld kunnen worden. Vanaf 1 januari 2011 zullen de vier cavernes en de gastechnische installatie operationeel zijn.
In juli werd gestart met de bouw van een vijfde caverne voor de opslag van aardgas.
Met een speciaal voor Gasunie ontwikkeld werkplatform worden de buizen, waarmee de pekel uit de ondergrondse zoutlaag is gehaald, vervangen door buizen die geschikt zijn voor het injecteren en uitzenden van aardgas in de cavernes. Deze gasbuizen worden in lengtes van circa 10 meter aan elkaar gelast, tot een lengte van ongeveer 1000 meter.
In 2009 zijn speciaal voor omwonenden twee informatieavonden georganiseerd waarop de voortgang van het project centraal stond.

Stikstofbuffer Heiligerlee
Gasunie heeft met AkzoNobel een contract afgesloten voor de inrichting van een bestaande zoutcaverne nabij Heiligerlee als stikstofbuffer. Deze stikstofbuffer is noodzakelijk om ook in de toekomst de levering van laagcalorisch aardgas te kunnen blijven garanderen. In de toekomst zullen producenten en leveranciers meer gas uit het buitenland importeren dan nu het geval is. Dit gas heeft een andere samenstelling dan het Nederlandse gas, maar dankzij toevoeging van stikstof kan het gas geschikt worden gemaakt voor de Nederlandse huishoudens.
In november 2009 werd een opdracht gegund voor de EPC-werkzaamheden (engineering, procurement & construction) voor de nieuw te bouwen installatie te Zuidbroek, bestaande uit een luchtscheidingsinstallatie, een stikstofcompressor, een stikstof-drooginstallatie en een mengstation. Zodra de vergunningen verleend zijn zullen de bouwwerkzaamheden naar verwachting in het voorjaar van 2010 van start kunnen gaan. Het vullen van de caverne met stikstof zal in het 2e kwartaal van 2011 starten en het project is gereed voor operationele inzet in het gastransportsysteem op 1 september 2012.

Aansluiting Etzel-cavernes
Op verzoek van een marktpartij faciliteert GTS de aansluiting van de ondergrondse gasopslag bij Etzel op het gastransportnetwerk van Gasunie via Oude Statenzijl. Beide partijen hebben daartoe eind 2008 een overeenkomst getekend. In 2009 is gestart met de bouwwerkzaamheden. De bouwactiviteiten zijn in volle gang en liggen op schema. Eind 2010 is het project voltooid.

Bornerbroek-Epe
Gasunie heeft het voornemen een nieuwe aardgastransportleiding aan te leggen tussen de zoutcavernes ter hoogte van Epe (Duitsland) en Bornerbroek in de gemeente Almelo. De voorgenomen leidingaanleg komt voort uit de vraag van een marktpartij naar de aansluiting van een nieuw te ontwikkelen ondergrondse aardgasopslag in het Duitse Epe op het gastransportnetwerk van Gasunie. In 2009 is gestart met de voorbereidingen.

Duitsland
Het onderhoud en de technische werkzaamheden en bedrijfsvoering verliepen in 2009 voor alle activiteiten goed.

Het aantrekken van meer dan 20% nieuwe werknemers voor onderhoudswerkzaamheden, techniek en administratie was eind 2008 met succes voltooid. Met de training van deze medewerkers was reeds in 2008 een begin gemaakt en de laatste functies werden in juni 2009 overgedragen. Het personeelsbestand voor bouw, beheer en onderhoudsactiviteiten in Duitsland is hiermee weer compleet.

De verhuizing van deze afdeling van Dötlingen naar Schneiderkrug werd in april 2009 met succes voltooid na een opknapbeurt van het hoofdgebouw. Ook het nieuwe gebouw op deze locatie is nu klaar.

Wet- en regelgeving

Rijkscoördinatieregeling

Op 1 maart 2009 is in Nederland de nieuwe Elektriciteits-, Gas- en Mijnbouwwet in werking getreden. Hierin is de toepassing van de Rijkscoördinatieregeling voor grote energie-infrastructuurprojecten geregeld. De ministers van VROM en Economische Zaken krijgen bepaalde bevoegdheden in ruimtelijke- en vergunningsprocedures bij energieprojecten van nationaal belang. Dit betekent dat de Rijkscoördinatieprocedure automatisch van toepassing wordt verklaard voor bepaalde, in de wet aangegeven, projecten.

Personeel & Organisatie

Personeel

Het aantal Gasunie-werknemers daalde in 2009 van 1.772 in 2008 naar 1.732 in 2009 (Gasunie in Duitsland 223; Gasunie in Nederland 1.509). De belangrijkste oorzaak van deze daling is de overdracht van Gasunie Engineering & Technology (82 mensen) aan KEMA. Meer informatie over personele ontwikkelingen is opgenomen in het MVO-verslag.

Organisatie

Zowel de organisatie als haar werknemers moeten passen bij het veranderende gezicht van Gasunie als Europese infrastructuuronderneming. We moeten financieel en organisatorisch in staat zijn efficiënter en flexibeler te worden door integratie van processen. Het uiteindelijke doel is uit te groeien tot een alerte organisatie met nog meer nadruk op service. Om projecten gedegen voor te bereiden en uit te voeren hebben we een governance-systeem voor projecten ontwikkeld.
Ook onze medewerkers moeten permanent ‘fit-for-purpose’ zijn, zowel kwalitatief als kwantitatief. De verwezenlijking van deze strategie vereist nieuwe vaardigheden en kennis, bijvoorbeeld op het gebied van fusies en overnames, ondergrondse activiteiten en duurzaamheid.

Het verslagjaar heeft door de integratie Gasunie in Nederland en Duitsland, door de overdracht van Gasunie Engineering & Technology en door de voortdurende kwaliteits- en efficiëntiemaatregelen sterk in het teken gestaan van reorganisaties en organisatiewijzigingen. Zo is onder meer de afdeling Corporate Asset Planning (CAP) opgericht voor een geïntegreerde aanpak van de netwerkplanning. Verdergaande integratie en samenwerking tussen Gasunie in Nederland en in Duitsland betekent verdergaande internationalisering. Dit heeft steeds meer gevolgen voor onze medewerkers en vraagt enerzijds om taaltrainingen, maar ook om aandacht voor de cultuuraspecten van internationalisering.

Bestuursverklaring

Bestuursverklaring (in de zin van Wft artikel 5.25)

De Raad van Bestuur verklaart voor zover hen bekend, dat

1. de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap en de gezamenlijk in de consolidatie opgenomen ondernemingen; en

2. het jaarverslag een getrouw beeld geeft omtrent de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende het boekjaar van de vennootschap en van de met haar verbonden ondernemingen waarvan de gegevens in haar jaarrekening zijn opgenomen en dat in het jaarverslag de wezenlijke risico's waarmee de vennootschap wordt geconfronteerd, zijn beschreven.

M.P. Kramer, voorzitter van de Raad van Bestuur

H.A.T. Chin Sue

E. Dam

P.E.G. Trienekens

Groningen, 7 april 2010

Hoofd- en nevenfuncties commissarissen N.V. Nederlandse Gasunie

De Commissarissen hebben de Nederlandse nationaliteit met uitzondering van de heer Vermeire die de Belgische nationaliteit heeft.

Drs. C. Griffioen RA

Huidige hoofdfunctie: geen
Voormalige hoofdfunctie: Lid Raad van Bestuur en CFO Koninklijke KPN N.V.

Overige bezoldigde nevenfuncties:

Vice-voorzitter Raad van Commissarissen TenneT B.V.
Vice-voorzitter Raad van Commissarissen Berenschot Holding B.V.
Lid Raad van Commissarissen Kas-Bank N.V.
Vice-voorzitter Raad van Toezicht Zorggroep Noorderbreedte
Adviseur lid Raad van Bestuur Deloitte

Drs. A. Lont

Hoofdfunctie: CEO Statnett SF (per 1 februari 2009)

Ir. G.J. van Luijk

Hoofdfunctie tot 1 maart 2008: Voorzitter College van Bestuur TU Delft
Huidige hoofdfunctie: Lid Regieorgaan Energietransitie & Voorzitter Platform Ketenefficiency

Overige bezoldigde nevenfuncties:

Vice-voorzitter Raad van Toezicht Reinier de Graaf Groep

Ir. H.L.J. Noy

Hoofdfunctie: Voorzitter Raad van Bestuur ARCADIS NV, Arnhem

Overige bezoldigde nevenfuncties:

Voorzitter Raad van Toezicht Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN)
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Vilente (ouderenzorg)

Ir. J.P.H.J. Vermeire

Hoofdfunctie: Managing Partner J.V. Consult BVBA, een adviesmaatschappij

Overige bezoldigde nevenfuncties:

Voorzitter Raad van Commissarissen Distrigas
Lid van de internationale adviesraad van Gasol plc
Voorzitter van de Internationale Groepering van LNG-Invoerders (GIIGNL)
Kerndocent bij EDI

Prof. mr. M.H. van der Woude

Hoofdfuncties: Partner – Stibbe, Brussel
Hoogleraar Mededingingsrecht, Erasmus Universiteit Rotterdam

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december (vóór winstbestemming)

In miljoenen euro's	**Nadere toelichting**	**2009**	**2008**
Activa			
Vaste activa			
- materiële vaste activa	2	**7.848,6**	7.275,5
- immateriële vaste activa	3	**689,1**	679,4
- investeringen in geassocieerde deelnemingen	4	**220,8**	373,3
- overige kapitaalsbelangen	5	**145,3**	119,2
- uitgestelde belastingvorderingen	7	**911,3**	1.010,8
- pensioenactief	15	**42,2**	22,8
Totaal vaste activa		**9.857,3**	9.481,0
Vlottende activa			
- voorraden	8	**28,4**	30,0
- handels- en overige vorderingen	9	**334,0**	272,6
- geldmiddelen en kasequivalenten	10	**106,5**	150,8
Totaal vlottende activa		**468,9**	453,4
Totaal activa		**10.326,2**	9.934,4

In miljoenen euro's	**Nadere toelichting**	**2009**	**2008**
Passiva			
Totaal eigen vermogen toekomend aan de aandeelhouder	11+12	**5.309,7**	5.531,0
Langlopende verplichtingen			
- rentedragende leningen	13	**4.112,2**	3.186,1
- uitgestelde belastingverplichtingen	14	**327,4**	456,1
- personeelsbeloningen	15	**51,2**	44,9
- voorzieningen	16	**0,6**	0,8
- overige langlopende verplichtingen	17	**22,2**	20,3
Totaal langlopende verplichtingen		**4.513,6**	3.708,2
Kortlopende verplichtingen			
- kortlopende financieringsverplichtingen	18	**27,1**	362,0
- handelsschulden en overige te betalen posten	19	**455,2**	333,2
- belastingverplichtingen		**20,6**	-
Totaal kortlopende verplichtingen		**502,9**	695,2
Totaal passiva		**10.326,2**	9.934,4

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

In miljoenen euro's	**Nadere toelichting**		**2009**		**2008**
Voortgezette bedrijfsactiviteiten					
Opbrengsten			**1.668,7**		1.506,1
Aan investeringen toegerekende kosten		**96,4**		68,0	
Salarissen en sociale lasten	22	**-/- 138,9**		-/- 127,3	
Overige personeelskosten	22	**-/- 9,7**		0,4	
Overige bedrijfslasten	23	**-/- 536,9**		-/- 490,2	
Afschrijvingskosten		**-/- 210,1**		-/- 204,4	
Bijzondere waardeveranderingen	2	**-/- 570,0**		-/- 150,0	
Totale lasten			**-/- 1.369,2**		-/- 903,5
Bedrijfsresultaat			**299,5**		602,6
Financieringsbaten	24		**9,0**		9,8
Financieringslasten	25		**-/- 173,3**		-/- 104,6
Resultaat verkoop kapitaalsbelangen	5+6		**-**		3,2
Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen	4		**25,3**		10,6
Resultaat vóór belastingen			**160,5**		521,6
Belastingen	26		**-/- 38,7**		-/- 127,5
Resultaat ná belastingen			**121,8**		394,1
Beëindigde bedrijfsactiviteiten					
Resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten ná belastingen			**-**		-
Winst over de periode			**121,8**		394,1
Toe te rekenen winst aan aandeelhouder			**121,8**		394,1
Winst per aandeel *(in duizenden euro's)*			**80,6**		260,6

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

In miljoenen euro's	**Cash flow hedge reserve**	**Overige reserves**	**Onverdeeld resultaat**	**Totaal**
2009				
Totaal van de resultaten verwerkt in de winst- en verliesrekening (winst over de periode)	-	-	121,8	121,8
Mutatie in cash flow hedge reserve,	-/- 3,2	-	-	-/- 3,2
waarvan vennootschapsbelasting	0,8	-	-	0,8
Saldo van actuariële winsten en verliezen ter zake van personeelsbeloningen,	-	-/- 59,9	-	-/- 59,9
waarvan vennootschapsbelasting	-	15,5	-	15,5
Overige mutaties	-	-/- 0,7	-	-/- 0,7
Totaal van de resultaten verwerkt in het eigen vermogen	-/- 2,4	-/- 45,1	-	-/- 47,5
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	**-/- 2,4**	**-/- 45,1**	**121,8**	**74,3**
2008				
Totaal van de resultaten verwerkt in de winst- en verliesrekening (winst over de periode)	-	-	394,1	394,1
Mutatie in cash flow hedge reserve,	-/- 22,0	-	-	-/- 22,0
waarvan vennootschapsbelasting	5,6	-	-	5,6
Saldo van actuariële winsten en verliezen ter zake van personeelsbeloningen,	-	-/- 55,7	-	-/- 55,7
waarvan vennootschapsbelasting	-	14,2	-	14,2
Totaal van de resultaten verwerkt in het eigen vermogen	-/- 16,4	-/- 41,5	-	-/- 57,9
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	**-/- 16,4**	**-/- 41,5**	**394,1**	**336,2**

Het totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over 2009 en 2008 is volledig toe te rekenen aan de aandeelhouder.

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

In miljoenen euro's	**Aandelen kapitaal**	**Cash flow hedge reserve**	**Overige reserves**	**Onverdeeld resultaat**	**Totaal**
2009					
Stand per 1 januari 2009	0,2	-/- 2,2	5.138,9	394,1	5.531,0
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	-	-/- 2,4	-/- 45,1	121,8	74,3
Uitgekeerd slotdividend 2008	-	-	-	-/- 295,6	-/- 295,6
Toegevoegd aan de overige reserves	-	-	98,5	-/- 98,5	-
Stand per 31 december 2009	**0,2**	**-/- 4,6**	**5.192,3**	**121,8**	**5.309,7**
2008					
Stand per 1 januari 2008	0,2	14,2	5.071,6	357,2	5.443,2
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	-	-/- 16,4	-/- 41,5	394,1	336,2
Uitgekeerd slotdividend 2007	-	-	-	-/- 248,4	-/- 248,4
Toegevoegd aan de overige reserves	-	-	108,8	-/- 108,8	-
Stand per 31 december 2008	**0,2**	**-/- 2,2**	**5.138,9**	**394,1**	**5.531,0**

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

In miljoenen euro's	**2009**		**2008**
Kasstromen uit operationele activiteiten			
Opbrengsten	**1.668,7**	1.506,1	
Totale lasten	**-/- 1.369,2**	-/- 903,5	
	299,5	602,6	
Aanpassingen voor:			
- afschrijvingen	**210,1**	200,7	
- bijzondere waardeveranderingen	**570,0**	150,0	
- mutatie voorraden	**1,6**	-/- 4,5	
- mutatie vorderingen	**-/- 59,7**	35,4	
- mutatie niet-rentedragende verplichtingen	**10,8**	-/- 11,5	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	**1.032,3**		972,7
Ontvangen rente	**9,0**	9,8	
Ontvangen dividend geassocieerde deelnemingen	**12,6**	-	
Betaalde rente	**-/- 145,5**	-/- 86,0	
Betaalde vennootschapsbelasting	**-/- 25,1**	-/- 140,8	
	-/- 149,0		-/- 217,0
Kasstroom uit operationele activiteiten	**883,3**		755,7
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investeringen in (im)materiële vaste activa	**-/- 1.092,6**	-/- 458,4	
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	**16,6**	8,0	
Acquisitie van dochtermaatschappijen, gesaldeerd met aanwezige geldmiddelen	**-/- 121,0**	-/- 2.117,2	
Investeringen in geassocieerde deelnemingen	**-/- 0,1**	-/- 3,2	
Investeringen in overige kapitaalsbelangen	**-/- 26,1**	-/- 117,9	
Resultaat verkoop kapitaalsbelangen	**-**	3,2	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	**-/- 1.223,2**		-/- 2.685,5
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Opname langlopende schulden	**926,1**	2.198,1	
Aflossingen van langlopende schulden	**-/- 12,0**	-	
Mutatie kortlopende financieringsverplichtingen	**-/- 322,9**	102,1	
Uitgekeerd dividend	**-/- 295,6**	-/- 248,4	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	**295,6**		2.051,8
Toename geldmiddelen en kasequivalenten	**-/- 44,3**		122,0
Geldmiddelen en kasequivalenten ultimo vorig jaar	**150,8**	28,8	
Geldmiddelen en kasequivalenten ultimo dit jaar	**106,5**	150,8	
	-/- 44,3		122,0

Toelichting op de geconsolideerde financiële overzichten

Opmaken en vaststellen van de jaarrekening
De jaarrekening 2009 is opgemaakt door de Raad van Bestuur op 26 maart 2010. De opgemaakte jaarrekening wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 23 april 2010.

Aard der bedrijfsactiviteiten
De N.V. Nederlandse Gasunie (Gasunie) is een Europees gasinfrastructuurbedrijf. Het netwerk van Gasunie vormt één van de grootste hogedruknetten voor het transport van aardgas in Europa. Het bestaat uit meer dan 15.000 kilometer pijpleiding in Nederland en Noord-Duitsland, tientallen installaties, waaronder een LNG-installatie (peak shaver), en ongeveer 1.300 gasontvangstations. Daarnaast zijn de bedrijfsactiviteiten gericht op het faciliteren van de komst van nieuwe gasstromen naar Noordwest-Europa via LNG-aanvoer en lange afstandspijpleidingen en op het benutten van de geologische infrastructuur voor de opslag van aardgas.

De vennootschap is statutair gevestigd in Groningen.

Alle op balansdatum uitstaande aandelen worden gehouden door de Staat der Nederlanden.

Uitgangspunten voor de grondslagen
De geconsolideerde financiële overzichten van de vennootschap zijn opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie en van kracht op 31 december 2009.

Nieuwe verslaggevingstandaarden
In 2009 zijn de volgende nieuwe standaarden en interpretaties effectief geworden en bekrachtigd binnen de Europese Unie:

- IFRS 1, First-time Adoption of International Financial Reporting Standards – Cost of an Investment in a Subsidiary, Jointly Controlled Entity or Associate (Amendments)
- IFRS 2, Share-based Payment - Vesting Conditions and Cancellations (Amendment)
- IFRS 7, Financial instruments: Disclosures (Amendments)
- IFRS 8, Operating Segments
- IAS 1, Presentation of Financial Statements (Revised)
- IAS 23, Borrowing Costs (Revised)
- IAS 27, Consolidated and Separate Financial Statements - Cost of an Investment in a Subsidiary, Jointly Controlled Entity or Associate (Amendments)
- IAS 32, Financial Instruments: Presentation and IAS 1, Presentation of Financial Statements – Puttable Financial Instruments and Obligations Arising on Liquidation (Amendments)
- IFRIC 9, Reassessment of Embedded Derivatives and IAS 39, Financial instruments: Recognition and Measurement – Embedded Derivatives (Amendments)
- IFRIC 13, Customer Loyalty Programmes
- IFRIC 15, Agreements for the Construction of Real Estate
- IFRIC 16, Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation
- IFRIC 18, Transfers of Assets from Customers
- Improvements to International Financial Reporting Standards (issued 2008)

In 2009 zijn de volgende nieuwe standaarden en interpretaties effectief geworden maar nog niet bekrachtigd binnen de Europese Unie:

- Improvements to International Financial Reporting Standards (issued 2009)

De toepassing van de hierboven opgenomen onderwerpen heeft geen materiële invloed op het eigen vermogen en het resultaat van de vennootschap en heeft enkel additionele toelichtingen tot gevolg.

De IFRS-standaarden en de interpretaties van de International Financial Reporting Interpretations Committee die wel zijn uitgebracht en bekrachtigd binnen de Europese Unie maar nog niet effectief zijn, zijn niet toegepast.

Het betreft vanaf 1 januari 2010:

- IFRS 3, Business Combinations (Revised)
- IAS 27, Consolidated and Separate Financial Statements (Amendment)
- IAS 39, Financial Instruments: Recognition and Measurement – Eligible hedged items (Amendment)
- IFRIC 17, Distributions on Non-cash Assets to Owners
- Improvements to International Financial Reporting Standards (issued 2008)

In 2010 worden de volgende nieuwe standaarden en interpretaties effectief maar zijn nog niet bekrachtigd binnen de Europese Unie:

- IFRS 1, First-time Adoption of International Financial Reporting Standards – Additional Exemptions for First-time Adopters (Amendments)
- IFRS 2, Group Cash-settled Share-based Payment Arrangements (Amendments)
- Improvements to International Financial Reporting Standards (issued 2009)

Ten aanzien van de bovenstaande onderwerpen verwacht de vennootschap dat zij geen materiële invloed zullen hebben op het eigen vermogen en resultaat van de vennootschap in de periode van eerste toepassing.

Oordelen en schattingen door het management
Het management maakt bij het opstellen van de jaarrekening schattingen en beoordelingen, die de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva op balansdatum en het resultaat over het boekjaar beïnvloeden. De invloed van oordelen en schattingen zijn significant bij de waardering van bedrijfscombinaties, materiële vaste activa, uitgestelde belastingen en pensioenen.

Waardering van bedrijfscombinaties
Bij bedrijfscombinaties worden identificeerbare activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen door de overnemende partij verantwoord tegen de reële waarde op de overnamedatum.

De reële waarde van de materiële vaste activa in aanbouw van de acquisitie van Nuon Zuidwending B.V. in 2009 is gebaseerd op de historische kostprijs van de in aanbouw zijnde activa plus een daarover betaalde rentevergoeding. Voor aanvullende informatie verwijzen wij naar punt 1 van de nadere toelichting op de geconsolideerde balans.

Materiële vaste activa
Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur rekening houdend met de restwaarde, en bijzondere waardeveranderingen. Hiertoe zijn aannames gedaan over de levensduur, restwaarde en toekomstige kasstromen van voornamelijk de transportleidingen.

Met ingang van 1 januari 2008 is de resterende afschrijvingstermijn voor investeringen in transportleidingen verlengd tot 55 jaar. De boekwaarde per deze datum en de investeringen vanaf deze datum in transportleidingen worden afgeschreven tot aan 2063. De vooruitzichten van de beschikbaarheid van aardgas in Noord-West Europa en de mogelijkheden van Gasunie om gas-stromen blijvend aan te trekken zijn aanzienlijk verbeterd door de acquisitie van BEB/EMGTG (thans Gasunie Deutschland), de bouw van de LNG-terminal op de Maasvlakte en de participatie in Nord Stream.

Een belangrijk deel van de bedrijfsactiviteiten zijn 'gereguleerd'. De toekomstige kasstromen en de daarmee samenhangende realiseerbare waarde van de gereguleerde activa worden mede bepaald door oordelen en schattingen ten aanzien van het reguleringskader. Voor aanvullende informatie verwijzen wij naar de paragraaf 'bijzondere waardeveranderingen' onder punt 2 van de nadere toelichting op de geconsolideerde balans.

Een voorziening voor opruimingskosten op langere termijn wordt niet opgenomen omdat het thans niet aannemelijk wordt geacht dat het opruimen van transportleidingen etc. aan de orde zal komen. Verwacht wordt dat de opbrengsten van een alternatieve aanwending (op termijn) verminderd met de kosten van conservering zullen opwegen tegen de (maatschappelijke) kosten van het opruimen.

Uitgestelde belastingvorderingen
Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. Hiertoe zijn aannames gedaan over de toekomstige fiscale winsten.

Pensioenen
De kosten van de pensioenregelingen en de waardering van de pensioenverplichtingen worden bepaald met behulp van actuariële berekeningen. Hiertoe zijn belangrijke aannames gedaan over de marktrente op bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit ter bepaling van de discount rate, de verwachte toekomstige salarisverhogingen, de verwachte toekomstige pensioenverhogingen en het verwachte rendement op pensioenbeleggingen. Voor aanvullende informatie verwijzen wij naar punt 15 van de nadere toelichting op de geconsolideerde balans.

Grondslagen voor consolidatie
In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van de N.V. Nederlandse Gasunie en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin beslissende zeggenschap kan worden uitgeoefend.

De groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de groepsmaatschappij is verkregen. De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van beslissende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

Financiële relaties en niet gerealiseerde resultaten tussen groepsmaatschappijen worden geëlimineerd. Niet-gerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, behalve als een verlies een aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering.

De in de consolidatie begrepen groepsmaatschappijen zijn:

Naam van de vennootschap	Zetel	Aandeel in kapitaal op 31 december	
		2009	2008
Gas Transport Services B.V.	Groningen	100%	100%
Gasunie Engineering B.V.	Groningen	100%	100%
Gasunie BBL B.V.	Groningen	100%	100%
Gasunie LNG Holding B.V.	Groningen	100%	100%
Gasunie Zuidwending B.V.	Groningen	100%	100%
Gasunie Underground Storage (GUUS) B.V.	Groningen	100%	-
Zuidwending V.O.F.	Groningen	100%	50%
Gasunie Infrastruktur AG	Zug, Zwitserland	100%	100%
Vertogas B.V.	Groningen	100%	-
Gastransport Noord-West Europa Holding B.V.	Groningen	100%	100%
Gastransport Noord-West Europa B.V.	Groningen	100%	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 1 B.V.	Groningen	100%	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 2 B.V.	Groningen	100%	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 3 B.V.	Groningen	100%	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 4 B.V.	Groningen	100%	100%
Gasunie Deutschland Verwaltungs GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Gasunie Deutschland GmbH & Co. KG	Hannover, Duitsland	100%	100%
Gasunie Deutschland Transport Services Holding GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Gasunie Deutschland Transport Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Gasunie Deutschland Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Gasunie Deutschland Technical Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Cupa Holding GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Cupa Transport Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%	100%
Gasunie Ostseeanbindungsleitung (GOAL) GmbH	Hannover, Duitsland	100%	-

Vertogas B.V. en Gasunie Ostseeanbindungsleitung GmbH zijn opgericht in 2009. Door de acquisitie in 2009 van Nuon Zuidwending B.V., welke is hernoemd naar Gasunie Underground Storage B.V., is het resterende 50% belang in Zuidwending V.O.F. verkregen.

Voor de overige rechtspersonen heeft de N.V. Nederlandse Gasunie gedurende heel 2009 de beslissende zeggenschap in deze rechtspersonen.

De vier Gastransport Noord-West Europa Services vennootschappen zijn in 2008 opgericht. De Gasunie Deutschland vennootschappen, met uitzondering van Gasunie Deutschland GmbH & Co. KG en Gasunie Deutschland Verwaltungs GmbH, en de beide Cupa vennootschappen zijn per 1 juli 2008 verkregen bij de overname van het gastransportnetwerk van BEB en EMGTG.

Joint ventures worden proportioneel geconsolideerd. Het zijn:

Naam van de vennootschap	Zetel	Aandeel in kapitaal op 31 december	
		2009	2008
BBL Company V.O.F.	Groningen	60%	60%
Gate terminal Management B.V.	Rotterdam	50%	50%
Gate terminal C.V.	Rotterdam	40%	40%
Gate terminal B.V.	Rotterdam	40%	40%

Op grond van overeenkomsten tussen de vennoten van BBL Company V.O.F. heeft de N.V. Nederlandse Gasunie geen beslissende zeggenschap, maar kwalificeert het kapitaalsbelang als een joint venture.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen
De algemene grondslag voor de waardering en de resultaatbepaling wordt gevormd door de historische kosten. Voor zover onderstaand niet anders vermeld, wordt deze algemene grondslag toegepast.

Vreemde valuta
De functionele en rapporteringvaluta van de vennootschap is de euro. De geconsolideerde jaarrekening is opgemaakt in euro's.

Transacties in vreemde valuta worden verantwoord tegen de koers van de functionele valuta per de datum van de transactie.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Eventuele verschillen worden verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Bedrijfscombinaties (acquisities) en goodwill
Bedrijfscombinaties worden verantwoord in overeenstemming met de in IFRS 3 Business Combinations beschreven methodiek: de 'acquisition method'. De verkrijgingprijs van een acquisitie wordt bepaald op het totaal van de bij de overname betaalde koopprijs in contanten, de reële waarde van overgedragen andere activa, uitgegeven eigen vermogen instrumenten en de overgenomen verplichtingen. De bij de bedrijfscombinaties verkregen identificeerbare activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen worden door de overnemende partij verantwoord tegen de reële waarde op de overnamedatum.

Vaste activa
Materiële vaste activa
Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur rekening houdend met de restwaarde, en bijzondere waardeveranderingen. De reële waarde voor activa aanwezig op het moment van overgang naar IFRS (1 januari 2004) is gehanteerd als veronderstelde kostprijs. De restwaarde van het actief, de gebruiksduur en de waarderingsmethodes worden beoordeeld en indien noodzakelijk aangepast per het einde van het boekjaar.

De bijdrage van derden in de kosten van aanleg van het gastransportsysteem worden op de investeringen in mindering gebracht.

Materiële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa naar hun aard gerubriceerd onder één van de hoofdcategorieën. De hoeveelheden gas permanent aanwezig in de pijpleidingen benodigd voor het gastransport worden opgenomen onder de andere vaste bedrijfsmiddelen.

De materiële vaste activa worden onderverdeeld in de volgende componenten:
- Bedrijfsgebouwen en terreinen
- Compressorstations
- Installaties

- Hoofdtransportleidingen c.a.
- Regionale transportleidingen c.a.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen

Bijzondere waardeveranderingen van materiële vaste activa
De vennootschap onderzoekt periodiek en indien daartoe een aanleiding bestaat of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa. Zij bepaalt daartoe de realiseerbare waarde van de activa. Indien deze waarde lager is dan de huidige boekwaarde, dan wordt het verschil ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. De aard van de activa leidt ertoe dat de realiseerbare waarde veelal niet per actief kan worden bepaald, in deze gevallen wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

De vennootschap onderzoekt indien daartoe een aanleiding bestaat of het bijzondere waardeverminderingsverlies dat in voorgaande perioden is verantwoord voor een materieel vast actief niet meer bestaat of is afgenomen.

Immateriële vaste activa
Exploitatierechten
Exploitatierechten zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur rekening houdend met de restwaarde, en bijzondere waardeveranderingen. De restwaarde van het actief, de gebruiksduur en de afschrijvingsmethode en -termijnen worden minimaal aan het einde van het boekjaar beoordeeld en indien noodzakelijk aangepast.

Bijzondere waardeveranderingen van exploitatierechten
De vennootschap onderzoekt indien daartoe een aanleiding bestaat of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van de exploitatierechten, niet zijnde de goodwill. Zij bepaalt daartoe de realiseerbare waarde van de activa. Indien deze waarde lager is dan de huidige boekwaarde, dan wordt het verschil ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Goodwill
Goodwill is het meerdere van de verkrijgingprijs van een acquisitie boven het Gasunie aandeel in de netto reële waarde van de identificeerbare activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen. Het wordt opgenomen onder de immateriële vaste activa. Na de eerste opname wordt de goodwill gewaardeerd tegen kostprijs minus eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen.

Ten behoeve van het bepalen van eventuele bijzondere waardeverminderingen wordt de goodwill uiterlijk in het boekjaar volgend op de acquisitiedatum toegerekend aan één of meerdere kasstroomgenererende eenheden, die naar verwachting voordeel hebben bij de bedrijfscombinatie

Bijzondere waardevermindering van goodwill
De vennootschap onderzoekt jaarlijks en indien daartoe een aanleiding bestaat of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van goodwill die is verkregen uit een bedrijfscombinatie en die is toegerekend aan één of meerdere kasstroomgenererende eenheden.

Zij bepaalt daartoe de realiseerbare waarde van iedere kasstroomgenererende eenheid (of een groep van kasstroomgenererende eenheden) waaraan goodwill is toegerekend. Indien deze waarde lager is dan de huidige boekwaarde, dan wordt het verschil ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. Bijzondere waardeverminderingen van goodwill worden in toekomstige perioden niet teruggenomen.

Investeringen in geassocieerde deelnemingen
Deelnemingen waarin de vennootschap invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden volgens de vermogensmutatiemethode (equity-methode) gewaardeerd.

In de winst- en verliesrekening wordt het aandeel van de vennootschap in het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Investeringen in overige kapitaalsbelangen
Voor zover de reële waarde betrouwbaar kan worden vastgesteld worden de overige kapitaalsbelangen gewaardeerd tegen reële waarde. Anders vindt waardering tegen kostprijs plaats.

Vlottende activa
Voorraden
De voorraden van onderhoudsmaterialen en onderdelen worden tegen de gemiddelde inkoopprijzen opgenomen onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen
Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van de voorziening wegens oninbaarheid. Indien daartoe een objectieve aanleiding is, wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd.

Geldmiddelen en kasequivalenten
Geldmiddelen omvatten de beschikbare geldmiddelen in contanten en uitstaande bedragen bij banken. Kasequivalenten zijn uiterst liquide korte termijn beleggingen met een looptijd van maximaal drie maanden en die niet onderhevig zijn aan een materieel risico op waardeschommelingen.

Langlopende verplichtingen
Dit betreft verplichtingen met een resterende looptijd van meer dan een jaar. De binnen een jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Rentedragende leningen worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde van de ontvangen prestatie verminderd met de transactiekosten. Na deze eerste opname worden de rentedragende leningen vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Personeelsbeloningen
De langlopende verplichtingen ter zake van personeelsbeloningen hebben betrekking op pensioenverplichtingen, jubileumuitkeringen en de kosten van de secundaire arbeidsvoorwaarden na pensionering voor postactieve en gepensioneerde werknemers.

Pensioenverplichtingen
Gasunie heeft twee pensioenregelingen die haar werknemers aanspraak geeft op onder andere ouderdoms- en nabestaandenpensioen op basis van een eindloonsysteem. Eén pensioenregeling voor de werknemers in Nederland en één voor de werknemers van Gasunie Deutschland. Op basis

van IAS 19 ‘Personeelsbeloningen’ worden beide pensioenregelingen aangemerkt als een toegezegd-pensioenregeling. De aanspraken van de werknemers in Nederland worden jaarlijks door middel van premiebetalingen afgefinancierd en overgedragen aan Stichting Pensioenfonds Gasunie. De stichting voert de pensioenregeling uit. Voor alle pensioenverplichtingen, welke zijn ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds Gasunie, houdt het fonds beleggingen aan. De aanspraken van de werknemers van Gasunie Deutschland zijn niet afgefinancierd.

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt berekend in overeenstemming met de ‘projected unit credit method of actuarial cost allocation’. Volgens deze methode wordt de contante waarde van de pensioenaanspraken bepaald op basis van het aantal actieve dienstjaren tot aan de balansdatum, het geraamde salarisniveau per de verwachte pensioneringsdatum en de marktrente op bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit. Voor de bepaling van de pensioenlasten wordt tevens het verwachte rendement op de fondsbeleggingen in de berekening betrokken.

Actuariële winsten en verliezen worden volledig verantwoord in het eigen vermogen in de periode waarin zij zich voordoen onder aftrek van uitgestelde belastingen.

De netto verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling bestaat uit de contante waarde van de bruto verplichting verminderd met de reële waarde van de fondsbeleggingen. Indien deze berekening leidt tot een actiefpost, dan wordt dat pensioenactief alleen in de balans opgenomen voor zover realisatie in de toekomst mogelijk is door betalingen van lagere premies of restituties.

Jaarlijks worden actuariële berekeningen opgesteld door externe actuarissen.

Voorziening voor jubileumuitkeringen
De voorziening heeft betrekking op de jubileumuitkeringen die de N.V. Nederlandse Gasunie uitkeert aan haar werknemers bij dienstjubilea.

Voorziening voor kosten van de secundaire arbeidsvoorwaarden na pensionering voor postactieve en gepensioneerde werknemers
De voorziening heeft betrekking op de vergoeding die de N.V. Nederlandse Gasunie verstrekt aan haar werknemers na hun pensionering. Er is rekening gehouden met de kans dat de uitkering zal plaatsvinden en met de rekenrente die ook voor de pensioenverplichting wordt gehanteerd.

De voorziening vertegenwoordigt de contante waarde van de reeds ingegane verplichtingen ter zake van postactieve en gepensioneerde werknemers alsmede een opbouw voor de werknemers die thans in actieve dienst zijn gedurende de diensttijd. Er is rekening gehouden met ontslag- en sterftekansen en een rekenrente die gelijk aan de rekenrente die wordt gehanteerd bij het bepalen van de pensioenverplichtingen.

Periodiek worden de veronderstellingen van deze voorziening getoetst aan de hand van sterfte-, rente- en kostenontwikkelingen en zo nodig bijgesteld.

Voorzieningen
Het bedrag opgenomen als voorziening is de best mogelijke schatting op de balansdatum van de uitgaven die vereist zijn om aan de bestaande verplichting te voldoen, rekening houdend met de waarschijnlijkheid van het mogelijke resultaat van de gebeurtenis.

Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, wordt een voorziening bepaald op de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting vereist zullen zijn om de verplichting af te wikkelen.

De disconteringsvoet wordt bepaald vóór belastingen en houdt rekening met de huidige marktbeoordelingen voor de tijdswaarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

Voorziening reorganisatiekosten
De voorziening dient ter dekking van de verplichtingen (aan postactieve werknemers) die voortkomen uit reeds eerder gestarte reorganisaties. De verplichtingen zijn contant gemaakt tegen een rekenrente van 4% per jaar.

Kortlopende verplichtingen
Dit betreft verplichtingen met een looptijd van maximaal een jaar.

Opbrengsten
Onder 'opbrengsten' wordt verstaan de opbrengsten van aan derden geleverde diensten uit gastransport en gastransport gerelateerde diensten aan derden onder aftrek van kortingen en over deze omzet geheven belastingen zoals omzetbelasting.

Indien het resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden geschat, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichtte prestaties in het boekjaar.

Diensten, die betrekking hebben op het beschikbaar stellen van transportcapaciteit, staan los van het daadwerkelijk gebruik. Zij worden geacht te zijn geleverd, indien de capaciteit ter beschikking heeft gestaan aan de afnemer gedurende het overeengekomen tijdsvak.

Aan investeringen toegerekende kosten
Onder de 'aan investeringen toegerekende kosten' worden de eigen bedrijfskosten opgenomen ten dienste van de vervaardiging van materiële vaste activa. Het betreft voornamelijk de kosten van eigen en inleenpersoneel en een deel van de organisatiekosten van de ondersteunende afdelingen.

Overige bedrijfslasten
De kosten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de hiervoor al vermelde grondslagen voor de waardering en worden toegerekend aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in de verslagperiode waarin zij voorzienbaar zijn.

Financieringsbaten en -lasten
Hieronder worden baten en lasten verband houdende met de financiering verantwoord.

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst- en verliesrekening verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Rentelasten die direct verband houden met de aankoop, constructie of productie van materiële vaste activa waarvan een substantiële investeringsomvang wordt verwacht en waarvoor geldt dat het actief noodzakelijkerwijs pas na een aanzienlijke periode klaar is voor beoogd gebruik worden opgenomen in de kostprijs van deze activa. Hiervan is in het algemeen sprake bij een bouwtijd van twee jaar of meer.

De overige rentelasten worden tijdsevenredig in de winst- en verliesrekening verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende passiefpost.

Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen
Hieronder worden baten en lasten verband houdende met de investeringen in geassocieerde deelnemingen.

Vennootschapsbelasting
Voor alle belastbare tijdelijke verschillen wordt een uitgestelde belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening.

De uitgestelde belastingverplichtingen en -vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de verwachte kasstromen. Bij de waardering worden die belastingtarieven gehanteerd die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin realisatie zal plaatsvinden op basis van de belastingtarieven en de belastingwetgeving waarvan het wetgevingsproces (materieel) is afgesloten op balansdatum. De hieruit voortvloeiende mutaties worden verwerkt in de winst- en verliesrekening met uitzondering van de mutaties die betrekking hebben op de herwaardering van de materiële vaste activa per 1 januari 2004, de fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom, de actuariële winsten en verliezen en de cash flow hedge reserve. Deze mutaties worden rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

De (niet) uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering.

Tussen de N.V. Nederlandse Gasunie en haar Nederlandse 100%-groepsmaatschappijen bestaat een fiscale eenheid, met uitzondering van Gasunie Underground Storage B.V. Tussen Gasunie Deutschland GmbH & Co. KG, haar Duitse 100%-groepsmaatschappijen en Gasunie Deutschland Verwaltungs GmbH bestaat een fiscale eenheid in Duitsland voor Gewerbesteuer en Körperschaftsteuer/Solidaritätszuschlag.

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten.

Kasstroomoverzicht
In dit overzicht komen de gegenereerde kasstromen tot uitdrukking. De kasstroom uit operationele activiteiten wordt op basis van de indirecte methode bepaald uitgaande van de opbrengsten in de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

Financiële informatie per segment
De informatie over de bedrijfsactiviteiten waarover afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is en waarvan de bedrijfsresultaten regelmatig worden beoordeeld door de hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt is gericht op enerzijds de 'gastransport'-activiteiten en anderzijds 'new business'-activiteiten.

De binnen Gasunie te definiëren operationele segmenten op basis van IFRS 8 zijn:
- Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland (TSO)
- Deelnemingen & Ontwikkeling (Non-TSO)

Voor nadere financiële informatie per segment verwijzen naar punt 29 tot en met 34 van de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Afgeleide financiële instrumenten
Cash flow hedge accounting
Op de afgeleide financiële instrumenten die daartoe specifiek zijn aangewezen door het management, die zijn gericht op het afdekken van een zeer waarschijnlijke kasstroom en voldoen aan de overige voorwaarden wordt cash flow hedge accounting toegepast.

Zij worden bij eerste opname verantwoord tegen de reële waarde per de datum waarop het contract is aangegaan en vervolgens wordt hun reële waarde periodiek opnieuw bepaald. De reële waarde wordt bepaald op basis van de marktwaarde van soortgelijke instrumenten.

De winst of het verlies op het effectieve deel van het afdekkingsinstrument wordt verwerkt in de cash flow hedge reserve in het eigen vermogen onder aftrek van uitgestelde belastingen. Een eventueel ineffectief gedeelte van de afdekking wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Wanneer een afdekkingsinstrument wordt afgewikkeld, blijft de winst of het verlies op het effectieve deel in het eigen vermogen opgenomen voor zover naar verwachting de onderliggende kasstroom nog zal plaatsvinden. Indien de onderliggende kasstroom niet langer verwacht wordt, wordt de winst of het verlies op het effectieve deel, dat is uitgesteld in het eigen vermogen, onmiddellijk ten gunste of ten laste gebracht van de winst- en verliesrekening.

De afgeleide financiële instrumenten die aangewezen en effectief zijn in het kader van hedge accounting, worden verantwoord in lijn met het onderliggende contract. Afhankelijk van de aard en looptijd van het onderliggend contract vindt rubricering als langlopend of kortlopend plaats.

Overige afgeleide financiële instrumenten
De overige afgeleide financiële instrumenten die ter dekking van bestaande risico's worden gebruikt zoals renteswaps en valutatermijntransacties worden vanaf eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

De reële waarde wordt bepaald op basis van de marktwaarde van soortgelijke instrumenten. Indien de reële waarde positief is, wordt het instrument opgenomen onder 'overige vorderingen' en onder 'overige schulden' indien deze waarde negatief is. Afhankelijk van de aard en looptijd van het onderliggend contract vindt rubricering als langlopend of kortlopend plaats.

Verbonden partijen

De dienstverlening tussen de N.V. Nederlandse Gasunie en haar verbonden partijen (geassocieerde deelnemingen, joint ventures en key personnel) vindt plaats op zakelijke gronden (at arm's length).

Nadere toelichting op de geconsolideerde balans

1. Verwerking acquisities

Acquisities in 2009

Ondergrondse aardgasbuffer in Zuidwending

Op 15 december 2009 heeft de vennootschap haar 50% belang in de fase I activiteiten gericht op het realiseren van ondergrondse gasopslag in zoutcavernes nabij Zuidwending uitgebreid tot 100% door overname van Nuon Zuidwending B.V. Hierbij is het bijbehorende belang van 50% in Zuidwending V.O.F. overgenomen. De gevolgen van de acquisitie op de geconsolideerde jaarrekening van de N.V. Nederlandse Gasunie zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**Boekwaarde**	**Aanpassing naar reële waarde**	**Openingsbalans**
Materiële vaste activa	111,2	11,1	122,3
Netto werkkapitaal	-/- 0,1	3,4	3,3
Voorzieningen	-	-/- 2,9	-/- 2,9
Subtotaal	111,1	11,6	122,7
Verkrijgingprijs			122,7
Goodwill			**-**

De verkrijgingprijs minus de aanwezige liquide middelen bedraagt 122,7 miljoen euro. De verkrijgingprijs bestaat voor 121,0 miljoen euro uit een betaling in contanten en voor 1,7 miljoen euro uit toekomstige te verrekenen bedragen. De betaling in contanten is opgenomen in het kasstroomoverzicht als koopprijs van de acquisitie.

De verkregen activa en passiva hangen samen met de in aanbouw zijnde ondergrondse aardgasbuffer. Er zijn over 2009 geen operationele activiteiten ontplooid.

Acquisities in 2008

Gastransportnetwerken BEB/EMGTG

De gevolgen van de acquisitie van de gastransportnetwerken van BEB/EMGTG (thans Gasunie Deutschland) per 1 juli 2008 op de geconsolideerde balans van de N.V. Nederlandse Gasunie worden in de onderstaande tabel weergegeven.

In miljoenen euro's	**Boekwaarde**	**Aanpassing naar reële waarde**	**Openingsbalans**
Materiële vaste activa	1.118,9	505,4	1.624,3
Financiële vaste activa	203,0	144,5	347,5
Netto werkkapitaal	14,6	40,0	54,6
Voorzieningen	-/- 352,0	-/- 172,7	-/- 524,7
Subtotaal	984,5	517,2	1.501,7
Verkrijgingprijs (in contanten)			2.181,1
Goodwill			**679,4**

De verkrijgingprijs minus de aanwezige liquide middelen bedroeg 2.117,2 miljoen euro, wat is opgenomen in het kasstroomoverzicht als koopprijs van de acquisitie.

De goodwill bestaat uit de reële waarde van de financiële voordelen die voortvloeien uit de bedrijfscombinatie. Zij betreffen onder andere schaalvoordelen door de integratie van beide netwerken (optimalisatie gasstromen, integrale capaciteits- en investeringsplanning), het behalen van kostenvoordelen, betere aansluiting op de Europese markt en de mogelijkheden om gasstromen aan te trekken.

Gasunie Deutschland had vanaf de acquisitiedatum (1 juli 2008) tot 31 december 2008 139,8 miljoen euro bijgedragen aan de omzet en 55,1 miljoen euro aan het reguliere resultaat vóór belasting. De bijzondere waardeverandering in 2008 op de materiële vaste activa van 150 miljoen euro leidde tot een negatief resultaat vóór belasting van 94,9 miljoen euro.

Indien de acquisitie op 1 januari 2008 zou hebben plaatsgevonden dan zou naar verwachting de additionele omzet 289,4 miljoen euro en het additionele resultaat vóór belastingen 106,0 miljoen euro hebben bedragen exclusief de bijzondere waardeverandering.

2. Materiële vaste activa

In miljoenen euro's	**Boekwaarde per 1 jan. 2009**	**Acquisities**	**Investeringen**	**Desinvesteringen**	**Afschrijvingen**	**Bijzondere waardeveranderingen**	**Boekwaarde per 31 dec. 2009**
Bedrijfsgebouwen en terreinen	109,8	-	3,0	3,6	3,8	-	105,4
Compressorstations	441,2	-	50,1	3,4	27,5	19,2	441,2
Installaties	810,7	-	67,6	4,3	50,7	33,8	789,5
Hoofdtransportleidingen c.a.	4.500,0	-	62,7	2,3	85,4	352,4	4.122,6
Regionale transportleidingen c.a.	757,7	-	9,1	0,8	14,3	-	751,7
Andere vaste bedrijfsmiddelen	110,6	-	26,5	2,2	28,4	-	106,5
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	545,5	122,3	863,9	-	-	-	1.531,7
Totaal voor boekjaar 2009	**7.275,5**	**122,3**	**1.082,9**	**16,6**	**210,1**	**405,4**	**7.848,6**

In miljoenen euro's	**Boekwaarde per 1 jan. 2008**	**Acquisities**	**Investeringen**	**Desinvesteringen**	**Afschrijvingen**	**Bijzondere waardeveranderingen**	**Boekwaarde per 31 dec. 2008**
Bedrijfsgebouwen en terreinen	105,7	1,5	7,0	0,9	3,5	-	109,8
Compressorstations	378,7	66,6	28,6	-	26,5	6,2	441,2
Installaties	691,7	136,8	44,0	1,5	47,5	12,8	810,7
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.281,2	1.379,0	46,4	2,2	73,4	131,0	4.500,0
Regionale transportleidingen c.a.	758,3	-	15,9	2,5	14,0	-	757,7
Andere vaste bedrijfsmiddelen	104,1	21,9	21,3	0,9	35,8	-	110,6
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	231,8	18,5	295,2	-	-	-	545,5
Totaal voor boekjaar 2008	**5.551,5**	**1.624,3**	**458,4**	**8,0**	**200,7**	**150,0**	**7.275,5**

In miljoenen euro's	**Aanschafwaarde per 31 dec. 2009**	**Cumulatieve afschrijvingen *) per 31 dec. 2009**	**Aanschafwaarde per 31 dec. 2008**	**Cumulatieve afschrijvingen *) per 31 dec. 2008**
Bedrijfsgebouwen en terreinen	160,9	55,5	181,0	71,2
Compressorstations	589,9	148,7	561,6	120,4
Installaties	1.078,4	288,9	1.038,4	227,7
Hoofdtransportleidingen c.a.	5.071,0	948,4	5.023,1	523,1
Regionale transportleidingen c.a.	858,3	106,6	854,3	96,6
Andere vaste bedrijfsmiddelen	345,3	238,8	332,9	222,3
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	1.531,7	-	545,5	-
Totaal	**9.635,5**	**1.786,9**	**8.536,8**	**1.261,3**

*) Inclusief eventuele bijzondere waardeveranderingen

Afschrijvingstermijnen
Met ingang van 1 januari 2008 is de resterende afschrijvingstermijn voor investeringen in transportleidingen verlengd tot 55 jaar. De boekwaarde per deze datum en de investeringen vanaf deze datum in transportleidingen worden afgeschreven tot aan 2063. De vooruitzichten van de beschikbaarheid van aardgas in Noord-West Europa en de mogelijkheden van Gasunie om gasstromen blijvend aan te trekken zijn aanzienlijk verbeterd door de acquisitie van BEB/EMGTG (thans Gasunie Deutschland), de bouw van de LNG-terminal op de Maasvlakte en de participatie in Nord Stream.

Voor compressorstations en installaties geldt vanaf 1 januari 2004 een afschrijvingstermijn van (gemiddeld) 30 jaar.

De afschrijvingstermijnen van de andere componenten zijn als volgt:
- Bedrijfsgebouwen: 50 jaar.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 3-20 jaar.

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Bijzondere waardeveranderingen
Ten laste van het resultaat 2009 is een bijzondere waardevermindering van materiële en financiële vaste activa van 570 miljoen euro voor belastingen verantwoord. Het betreft het gastransportnetwerk van de kasstroomgenererende eenheid Gasunie Deutschland binnen het segment Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland. Zij is in de geconsolideerde winst- en verliesrekening verantwoord onder 'bijzondere waardeveranderingen'.

Onder het gastransportnetwerk wordt verstaan het geheel van transportleidingen en transport-gerelateerde activa van de groepsmaatschappijen en de geassocieerde deelnemingen binnen Gasunie Deutschland. De bijzondere waardevermindering is eerst bepaald op het geheel en vervolgens toegerekend aan de materiële en financiële vaste activa binnen Gasunie Deutschland in overeenstemming met de bedrijfsspecifieke kasstromen.

De bijzondere waardevermindering zoals die is ingeschat op basis van de thans beschikbare informatie wordt met name veroorzaakt door het tarievenbesluit van de Duitse toezichthouder (Bundesnetzagentur) van oktober 2009. Daarnaast zal de Bundesnetzagentur de van toepassing zijnde doelmatigheidsfactor nog vaststellen. Het hieruit resulterende tariefstelsel geldt voor de reguleringsperiode 2008-2012.

De tarieven liggen aanzienlijk lager dan was voorzien bij het opstellen van de jaarrekening 2008 en bij de aankoop van Gasunie Deutschland in 2007. Het management heeft naar aanleiding van het tarievenbesluit onder andere de cash flow prognose heroverwogen. Deze herziene cash flow prognose is de input voor de berekening van de indirecte opbrengstwaarde van de kasstroomgenererende eenheid 'Gasunie Deutschland', waarop de realiseerbare waarde is gebaseerd. De totale planperiode bedraagt per 31 december 2009 53 jaar.

De cash flow prognose is gebaseerd op het business plan voor de komende drie jaar zoals vastgesteld door de Raad van Bestuur en op een recente meerjarenprognose. Hierbij wordt vanaf 2013 een wijziging in het reguleringskader verwacht die op langere termijn duurzame investeringen in het gastransportnet mogelijk maakt. De veronderstelling is dat dit leidt tot verhoogde tarieven in de volgende reguleringsperiode 2013-2017, waarvan in 2018 een normatieve cash flow wordt afgeleid. Vanaf 2018 wordt een groei van omzet en kosten verwacht van 1% per jaar.

De kasstromen zijn contant gemaakt met een rekenrente die is gebaseerd op een disconteringsvoet van 6,8% voor belastingen (2008: 6,8% voor belastingen). Dit percentage komt overeen met een disconteringsvoet van 5,5% na belastingen (2008: 5,5% na belastingen).

Bij het uitvoeren van een impairment test doet het management aannames, onder andere ten aanzien van ontwikkelingen in het reguleringskader op korte en lange termijn en maakt zij schattingen van bijvoorbeeld de toekomstige kasstromen en stelt zij de disconteringsvoet vast. Deze aannames, schattingen en oordelen hebben een significante invloed op de waardering. Een lagere kasstroom van 10 miljoen euro per jaar voor Gasunie Deutschland in de reguleringsperiode 2013-2017 en de normatieve kasstromen vanaf 2018 leidt tot een additionele impairment van 120 miljoen euro voor belastingen.

3. Immateriële vaste activa

In miljoenen euro's	**Exploitatie-rechten**	**Goodwill**	**Totaal**
2009			
Stand per 1 januari 2009			
- kostprijs	-	679,4	697,4
Boekwaarde	-	679,4	679,4
Mutaties boekjaar 2009			
- verkregen bij bedrijfscombinaties	-	-	-
- toevoegingen	9,7	-	9,7
	9,7	-	9,7
Stand per 31 december 2009			
- kostprijs	9,7	679,4	689,1
Boekwaarde	**9,7**	**679,4**	**689,1**
2008			
Stand per 1 januari 2008			
- kostprijs	-	-	-
Boekwaarde	-	-	-
Mutaties boekjaar 2008			
- verkregen bij bedrijfscombinaties	-	679,4	679,4
- toevoegingen	-	-	-
	-	679,4	679,4
Stand per 31 december 2008			
- kostprijs	-	679,4	679,4
Boekwaarde	**-**	**679,4**	**679,4**

Exploitatierechten
Gasunie Zuidwending heeft van derden de exploitatierechten verkregen van een deel van de uitzendcapaciteit van de aardgasbuffer in Zuidwending. De exploitatierechten beslaan de periode 2011 tot 2015. Het immaterieel vast actief wordt met ingang van 2011 lineair afgeschreven in overeenstemming met de gebruiksduur van de rechten.

Goodwill
De goodwill samenhangend met de kasstroomgenererende eenheid Gasunie Deutschland GmbH & Co. KG is toegerekend aan het cluster van de kasstroomgenerende eenheden TSO-Nederland en TSO-Duitsland binnen het segment 'Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland (TSO)'.

Voor genoemd cluster is een impairment test op de geactiveerde goodwill uitgevoerd. Op basis van deze test is er geen sprake van een impairment.

De realiseerbare waarde van de goodwill is gebaseerd op een berekening van de indirecte opbrengstwaarde. De totale planperiode bedraagt per 31 december 2009 53 jaar. De verwachtingen ten aanzien van de kasstromen voor de komende drie jaar zijn gebaseerd op het business plan zoals vastgesteld door de Raad van Bestuur. In de verwachte kasstromen voorbij de planperiode van drie jaar wordt rekening gehouden met verwachte tariefontwikkelingen en inflatie. De kasstromen zijn contant gemaakt met een rekenrente die is gebaseerd op een

disconteringsvoet van 6,8% voor belastingen. Dit percentage komt overeen met een disconteringsvoet van 5,5% na belastingen.

4. Investeringen in geassocieerde deelnemingen

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft rechtstreeks of via haar groepsmaatschappijen belangen in de volgende vennootschappen:

Naam van de vennootschap	Zetel	Aandeel in kapitaal op 31 december	
		2009	2008
EuroHub GmbH	Haan, Duitsland	50%	50%
C.V. Gasexpansie IJmond	Groningen	50%	50%
APX B.V.	Amsterdam	26,1%	26,1%
Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V.	Arnhem	25%	25%
Eemshaven LNG Terminal B.V.	's-Hertogenbosch	25%	25%
DEUDAN - Holding GmbH	Hannover, Duitsland	51%	51%
NETRA GmbH Norddeutsche Erdgas Transversale	Emstek/Schneiderkrug, Duitsland	33,3%	33,3%
DEUDAN - Deutsch/Dänische Erdgastransport-GmbH & Co. KG	Handewitt, Duitsland	33,3%	33,3%
NETRA GmbH Norddeutsche Erdgas Transversale & Co. KG	Emstek/Schneiderkrug, Duitsland	28,7%	28,7%
Aequamus GmbH	Bremen, Duitsland	33,3%	-
GASPOOL Balancing Services GmbH	Berlin, Duitsland	25%	-

Aequamus GmbH en GASPOOL Balancing Services GmbH zijn beide opgericht in 2009.

Mutatie-overzicht van de investeringen in geassocieerde deelnemingen:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**373,3**	12,0
Investeringen	**0,1**	3,2
Acquisities	**-**	347,5
Rechtstreekse eigen vermogen mutaties	**-/- 0,7**	-
Resultaat in geassocieerde deelnemingen	**25,3**	10,6
Ontvangen dividend	**-/- 12,6**	-
Bijzondere waardeveranderingen	**-/- 164,6**	-
Stand per 31 december	**220,8**	373,3

Voor een toelichting op de bijzondere waardeveranderingen verwijzen wij naar punt 2 van de nadere toelichting op de geconsolideerde balans.

Het aandeel in de activa en verplichtingen op balansdatum en de omzet en het resultaat over het boekjaar van de geassocieerde deelnemingen is als volgt:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Activa	**437,0**	595,5
Verplichtingen	**221,9**	229,4
Omzet	**42,0**	24,8
Resultaat na belastingen	**25,3**	10,6

5. Overige kapitaalsbelangen

Met ingang van 10 juni 2008 heeft de N.V. Nederlandse Gasunie een belang van 9% verkregen in de Nord Stream-gaspijpleiding die door de Baltische Zee van Rusland naar Duitsland gaat lopen. Tijdens de bouwfase wordt het belang in Nord Stream gewaardeerd tegen kostprijs.

Het kapitaalsbelang in de Nord Stream-gaspijpleiding is bedoeld als een investering met een duurzaam karakter die dienstbaar is aan de doelstellingen van de N.V. Nederlandse Gasunie.

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**119,2**	1,3
Investeringen	**26,1**	119,2
Desinvesteringen	**-**	-/- 1,3
Stand per 31 december	**145,3**	119,2

Het belang van ongeveer 10% in Endex N.V. gevestigd te Amsterdam is in 2008 verkocht aan APX B.V. met een voordelig netto resultaat van 0,7 miljoen euro.

6. Belangen in joint ventures

De vennootschap heeft (indirect) een 60% belang in BBL Company V.O.F. In deze vennootschap onder firma hebben Gasunie BBL B.V. en twee andere partijen de gezamenlijke zeggenschap. BBL Company V.O.F. exploiteert een gaspijpleiding tussen Balgzand in Nederland en Bacton in het Verenigd Koninkrijk, die in december 2006 in bedrijf is genomen.

De vennootschap heeft (indirect) een 50% belang in Gate terminal Management B.V., een 40% belang in Gate terminal C.V en een 40% belang in Gate terminal B.V. Het betreft een samenwerkingsverband met Koninklijke Vopak N.V. met als doel om een terminal voor vloeibaar aardgas (LNG) op de Maasvlakte te bouwen en te exploiteren.

In 2008 is een 2,5% belang in Gate terminal B.V. verkocht met een voordelig netto resultaat van 2,5 miljoen euro.

Het aandeel in de activa en verplichtingen op balansdatum en de baten en lasten over het boekjaar van de joint ventures, die zijn opgenomen in de consolidatie zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Vaste activa	**460,5**	392,7
Vlottende activa	**22,1**	20,8
	482,6	413,5
Langlopende verplichtingen	**143,4**	90,4
Kortlopende verplichtingen	**21,6**	12,9
	165,0	103,3
Netto investering	**317,6**	310,2
Omzet	**67,2**	68,0
Resultaat na belastingen	**44,2**	47,3

7. Uitgestelde belastingvorderingen

De tijdelijke verschillen tussen de waardering in de jaarrekening en de fiscale jaarcijfers van Gasunie Nederland geven aanleiding tot het opnemen van de uitgestelde belastingvorderingen. Zij kunnen als volgt worden gespecificeerd:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom	**1.887,6**	1.941,5
Fiscale verwerking van de voorziening inzake personeelsbeloningen	**-/- 10,5**	-/- 5,5
Fiscale verwerking van de financiële instrumenten	**2,1**	0,9
Materiële vaste activa	**-/- 969,0**	-/- 927,1
Compensabele verliezen	**1,1**	1,0
Totaal	**911,3**	1.010,8

Fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom

Bij de herstructurering van de N.V. Nederlandse Gasunie heeft in fiscale zin een informele kapitaalstorting in de vennootschap plaatsgevonden door de Staat der Nederlanden.

Op grond hiervan heeft de N.V. Nederlandse Gasunie met ingang van 2005 een additioneel fiscaal afschrijvingspotentieel ontvangen in de vorm van een fiscale herwaardering van het netwerk. De hieruit voortvloeiende uitgestelde belastingvordering is ten gunste van het eigen vermogen verwerkt. Ook de gevolgen van de tariefswijzigingen zijn en worden in het eigen vermogen verwerkt.

De mutaties in de uitgestelde belastingvorderingen zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**1.010,8**	1.034,0
Mutaties verwerkt in de winst- en verliesrekening	**-/- 114,5**	-/- 42,3
Mutaties verwerkt in het eigen vermogen	**15,0**	19,1
Stand per 31 december	**911,3**	1.010,8

De mutaties verwerkt in de winst- en verliesrekening en het eigen vermogen over 2009 zijn als volgt te specificeren:

In miljoenen euro's	**Winst- en verliesrekening**	**Eigen vermogen**
Door de Staat betaalde koopsom	-/- 53,9	0,0
Voorziening inzake personeelsbeloning	-/- 19,1	14,2
Financiële instrumenten	0,3	0,8
Materiële vaste activa	-/- 41,9	0,0
Compensabele verliezen	0,1	0,0
Totaal	**-/- 114,5**	**15,0**

De mutaties verwerkt in de winst- en verliesrekening en het eigen vermogen over 2008 zijn als volgt te specificeren:

In miljoenen euro's	**Winst- en verliesrekening**	**Eigen vermogen**
Door de Staat betaalde koopsom	-/- 54,0	-
Voorziening inzake personeelsbeloning	-/- 8,4	13,9
Financiële instrumenten	1,0	5,2
Materiële vaste activa	19,0	-
Compensabele verliezen	0,1	-
Totaal	**-/- 42,3**	**19,1**

8. Voorraden

De voorraden met een waarde per 31 december 2009 van 28,4 miljoen euro (2008: 30,0 miljoen euro) bestaan nagenoeg volledig uit onderhoudsmaterialen en onderdelen die gewaardeerd zijn op basis van gemiddelde inkoopprijzen. In de waardering is rekening gehouden met een voorziening voor incourante voorraden van 7,4 miljoen euro (2008: 6,2 miljoen euro). In 2009 is 1,2 miljoen euro (2008: 1,0 miljoen euro) ten laste gebracht van het resultaat wegens het bijstellen van de voorzieningen en het afwaarderen van voorraden.

9. Handels- en overige vorderingen

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Debiteuren	**177,0**	197,9
Belastingen en sociale premie	**26,4**	17,6
Overige vorderingen	**130,6**	57,1
Totaal	**334,0**	272,6

De overige vorderingen per 31 december 2009 bevat een verstrekte financiering aan een overig kapitaalsbelang van 94,5 miljoen euro.

Het totaal van de debiteuren en de overige vorderingen bedraagt 307,6 miljoen euro (2008: 255,0 miljoen euro). De ouderdomsanalyse van deze vorderingen op balansdatum is als volgt:

In miljoenen euro's	**Totaal**	**Niet vervallen en niet impaired**	**Vervallen en niet impaired**				
			< 30 dagen	30-60 dagen	60-90 dagen	90-120 dagen	> 120 dagen
2009	307,6	294,6	4,3	5,3	0,1	1,4	1,9
2008	255,0	232,1	13,8	1,0	0,7	3,2	4,2

De mutaties in de voorziening voor oninbaarheid zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Stand per 1 januari	**0,1**	0,1
Toevoegingen	**0,3**	-
Acquisities	**0,3**	-
Onttrekkingen	**- / - 0,1**	-
Vrijval ten gunste van het resultaat	**- / - 0,1**	-
Totaal	**0,5**	0,1

Voor de bepaling van de omvang van de voorziening worden de vorderingen individueel beoordeeld en hierbij wordt voornamelijk de ouderdom van de vordering en de kredietwaardigheid van de debiteur in beschouwing genomen.

10. Geldmiddelen en kasequivalenten

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Banken	**45,5**	49,8
Callgeld en deposito's u/g	**61,0**	101,0
Totaal	**106,5**	150,8

De banksaldi kennen een rentevergoeding op basis van dagrente en het callgeld en deposito's u/g kennen een rentevergoeding van een 1-maands rentetarief.

11. Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal op 31 december 2009 bedraagt 756.000 euro en is verdeeld in 7.560 aandelen van elk 100 euro nominaal. Hiervan zijn 1.512 aandelen geplaatst en volgestort.

Overige reserves

De onder de 'overige reserves' opgenomen posten hebben in IFRS-termen het karakter van ingehouden winsten.

Dividend

De Raad van Bestuur stelt voor om de winst over 2009 (121,8 miljoen euro) en daarnaast 294,1 miljoen euro uit de algemene reserve aan de aandeelhouder uit te keren; in totaal 415,9 miljoen euro.

De winst over 2008 bedroeg 394,1 miljoen euro en hiervan is 295,6 miljoen euro als dividend uitgekeerd in 2009.

	2009	**2008**
Uit te keren slotdividend *(in miljoenen euro's)*	**415,9**	295,6
Dividend per aandeel *(in duizenden euro's)*	**275,1**	195,5

12. Cash flow hedge reserve

De mutaties in de cash flow hedge reserve zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**-/- 2,2**	14,2
In de reserve opgenomen waardering van transacties		
gericht op het afdekken van (rente)kasstromen,	**-/- 1,5**	-/- 20,3
waarvan vennootschapsbelasting	**0,4**	5,2
Overgeboekt naar de winst- en verliesrekening,	**-/- 1,7**	-/- 1,7
waarvan vennootschapsbelasting	**0,4**	0,4
Stand per 31 december	**-/- 4,6**	-/- 2,2

De cash flow hedge reserve ultimo 2009 heeft evenals in 2008 betrekking op een tweetal cash flow hedges. Dit betreft de cash flow hedge van de N.V. Nederlandse Gasunie gerelateerd aan een tweetal obligatieleningen en de cash flow hedge van Gate terminal B.V.

In miljoenen euro's		**31 dec. 2009**		**31 dec. 2008**
Cash flow hedge N.V. Nederlandse Gasunie,	**15,6**		17,3	
waarvan vennootschapsbelasting	**-/- 4,0**		-/- 4,4	
		11,6		12,9
Cash flow hedge Gate,	**-/- 21,8**		-/- 20,3	
waarvan vennootschapsbelasting	**5,6**		5,2	
		-/- 16,2		-/- 15,1
Totaal		**-/- 4,6**		-/- 2,2

De cash flow hedge reserve gerelateerd aan twee langlopende obligatieleningen betreft in 2006 afgewikkelde swaptie transacties, waarvan de resultaten in de cash flow hedge reserve zijn opgenomen en vervolgens worden overgeboekt naar de winst- en verliesrekening gedurende de resterende looptijd van de onderliggende obligatielening. Het saldo van 11,6 miljoen euro (2008: 12,9 miljoen euro) valt voor 3,9 miljoen euro (2008: 4,5 miljoen euro) lineair vrij tot en met 2016 en voor 7,7 miljoen euro (2008: 8,4 miljoen euro) lineair vrij tot en met 2021.

In juli 2008 is Gate terminal B.V. een onderhandse lening aangegaan met variabele rente. De variabele rente is omgezet naar vaste rente met behulp van een swaptransactie. Deze transactie heeft ten doel om de wijzigingen in de (rente)kasstromen als gevolg van wijzigingen in de marktrente grotendeels te compenseren. Deze transactie is daartoe door het management specifiek aangewezen. De waardering van de swaptransactie inclusief opgelopen rente bedraagt ultimo 2009 22,0 miljoen euro nadelig (2008: 20,3 miljoen euro nadelig) en is opgenomen in de balans onder afgeleide financiële instrumenten met een langlopend karakter.

13. Rentedragende leningen

Het totaalbedrag van 4.112,2 miljoen euro (2008: 3.186,1 miljoen euro) aan langlopende leningen bestaat voor 3.616,1 miljoen euro (2008: 2.866,1 miljoen euro) aan langlopende obligaties en voor 496,1 miljoen euro (2008: 320 miljoen euro) aan onderhandse leningen. De langlopende obligaties op balansdatum zijn volledig vastrentend. De onderhandse leningen op balansdatum bestaat uit 375 miljoen euro (2008: 250 miljoen euro) vastrentend en voor 121,1 miljoen euro (2008: 70 miljoen euro) variabel rentend. Het renterisico ultimo 2009 over de 121,1 miljoen euro is voor 70% door middel van een swaptransactie afgedekt. Eind 2008 was 70% van het renterisico over de 70 miljoen euro variabel rentende leningen afgedekt door middel van een swaptransactie.

Er worden geen open valuta posities ingenomen.

Mutatie-overzicht rentedragende leningen:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**3.186,1**	1.000,0
Uitgegeven obligatieleningen	**750,0**	1.878,1
Aangegane onderhandse leningen	**176,1**	320,0
Aflossingsverplichtingen in volgend boekjaar	**-**	-/- 12,0
Stand per 31 december	**4.112,2**	3.186,1

Overzicht toekomstige aflossingen:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Aflossingsverplichting in		
2009	**-**	12,0
2010	**-**	-
2011	**466,1**	466,1
2012	**5,2**	-
2013	**1.405,4**	1.400,0
2014	**5,8**	-
Na 2014	**2.236,1**	1.320,0
Totaal van de aflossingsverplichtingen	**4.118,6**	3.198,1

Onderstaand volgt een overzicht van de langlopende leningen inclusief aflossingsverplichtingen.

Stand per 31 december 2009:

Restant hoofdsom oorspronkelijke lening	Looptijd	Effectieve rente-percentages	Rente herzienings-datum	Nominaal uitstaand bedrag in miljoenen euro's
700,0 miljoen	2006-2016	4,250%	niet van toepassing	700,0
300,0 miljoen	2006-2021	4,500%	niet van toepassing	300,0
466,1 miljoen	2008-2011	5,376%	niet van toepassing	466,1
400,0 miljoen	2008-2013	6,000%	niet van toepassing	400,0
1.000,0 miljoen	2008-2013	6,000%	niet van toepassing	1.000,0
125,0 miljoen	2008-2022	4,500%	niet van toepassing	125,0
125,0 miljoen	2008-2023	4,804%	niet van toepassing	125,0
136,9 miljoen *)	2008-2029	6,000%	15e elke maand	58,8
136,9 miljoen *)	2008-2029	5,930%	15e elke maand	58,8
750,0 miljoen	2009-2017	5,125%	niet van toepassing	750,0
125,0 miljoen	2009-2024	4,266%	niet van toepassing	125,0
20,7 miljoen *)	2009-2029	7,950%	15e elke maand	4,1
29,1 miljoen *)	2009-2029	7,610%	15e elke maand	5,8
Totaal				**4.118,6**

Indien de aandelen van de N.V. Nederlandse Gasunie niet meer voor 100% door de Nederlandse Staat worden gehouden, worden voor de drie leningen verstrekt door de Europese Investeringsbank van elk 125 miljoen euro de rentepercentages aangepast in overeenstemming met het kredietrisicobeleid van de geldverstrekker.

Stand per 31 december 2008:

Restant hoofdsom oorspronkelijke lening	Looptijd	Effectieve rente-percentages	Rente herzienings-datum	Nominaal uitstaand bedrag in miljoenen euro's
700,0 miljoen	2006-2016	4,250%	niet van toepassing	700,0
300,0 miljoen	2006-2021	4,500%	niet van toepassing	300,0
12,0 miljoen	2008-2009	4,589%	niet van toepassing	12,0
466,1 miljoen	2008-2011	5,376%	niet van toepassing	466,1
400,0 miljoen	2008-2013	6,000%	niet van toepassing	400,0
1.000,0 miljoen	2008-2013	6,000%	niet van toepassing	1.000,0
125,0 miljoen	2008-2022	4,500%	niet van toepassing	125,0
125,0 miljoen	2008-2023	4,804%	niet van toepassing	125,0
136,9 miljoen *)	2008-2029	5,374%	15e elke maand	35,0
136,9 miljoen *)	2008-2029	5,915%	15e elke maand	35,0
Totaal				**3.198,1**

*) Deze leningen zijn aangetrokken door Gate terminal B.V. in de vorm van langlopende faciliteiten en worden proportioneel geconsolideerd. Op deze faciliteiten wordt gefaseerd getrokken.

Het gewogen gemiddelde effectieve rentepercentage van de langlopende leningen bedroeg per balansdatum 5,2% (ultimo 2008: 5,3%).

Het renterisico wordt beheerst met behulp van financiële derivaten (zie ook punt 20 van de toelichting).

De marktwaarde van de langlopende leningen bedraagt ultimo 2009 4,4 miljard euro (ultimo 2008: 3,3 miljard euro).

14. Uitgestelde belastingverplichtingen

De tijdelijke verschillen tussen de waardering in de jaarrekening en de fiscale jaarcijfers van Gasunie Duitsland geven aanleiding tot het opnemen van de uitgestelde belastingverplichtingen. Zij kunnen als volgt worden gespecificeerd:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Materiële vaste activa	**279,8**	397,5
Financiële vaste activa	**25,5**	47,7
Voorziening inzake personeelsbeloningen	**-/- 4,8**	-/- 3,2
Voorziening tariefsaanpassingen	**20,2**	5,6
Overige uitgestelde belastingverplichtingen	**6,7**	8,5
Totaal	**327,4**	456,1

De mutaties in de uitgestelde belastingverplichtingen zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari 2009 / 1 juli 2008	**456,1**	498,3
Mutaties verwerkt in de winst- en verliesrekening	**-/- 127,4**	-/- 41,9
Mutaties verwerkt in het eigen vermogen	**-/- 1,3**	-/-0,3
Stand per 31 december	**327,4**	456,1

De mutaties verwerkt in de winst- en verliesrekening en het eigen vermogen in 2009 zijn als volgt te specificeren:

In miljoenen euro's	**Winst- en verliesrekening**	**Eigen vermogen**
Materiële vaste activa	-/- 117,7	-
Financiële vaste activa	-/- 22,2	-
Voorziening personeelsbeloningen	-	-/- 1,3
Voorziening tariefsaanpassingen	14,5	-
Overige mutaties	-/- 2,0	-
Totaal	**-/- 127,4**	**-/- 1,3**

De mutaties verwerkt in de winst- en verliesrekening en het eigen vermogen over het 2e halfjaar 2008 zijn als volgt te specificeren:

In miljoenen euro's	**Winst- en verliesrekening**	**Eigen vermogen**
Materiële vaste activa	-/- 46,1	-
Financiële vaste activa	-/- 2,2	-
Voorziening personeelsbeloningen	0,1	-/- 0,3
Overige mutaties	6,3	-
Totaal	**-/- 41,9**	**-/- 0,3**

15. Personeelsbeloningen

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
A. pensioenactief Nederland	**42,2**	22,8
Totaal	**42,2**	22,8
B. pensioenverplichtingen Gasunie Deutschland	**35,8**	28,4
C. jubileumuitkeringen	**7,9**	8,4
D. secundaire arbeidsvoorwaarden na pensionering	**7,5**	8,1
Totaal	**51,2**	44,9

Het overschot van de fondsbeleggingen ten opzichte van de contante waarde van de pensioenverplichtingen in Nederland is in de balans opgenomen als pensioenactief.

Voorzieningen voor pensioenverplichtingen

De aannames die ten grondslag liggen aan de berekening van de pensioenverplichtingen zijn als volgt:

	Nederland		**Duitsland**	
	2009	**2008**	**2009**	**2008**
Disconteringsvoet	**5,0%**	5,3%	**5,0%**	5,3%
Verwachte toekomstige salarisverhogingen	**3,7%**	3,7%	**3,3%**	3,3%
Verwachte toekomstige pensioenverhogingen	**1,8%**	1,5%	**1,8%**	1,5%
Verwachte rendement op fondsbeleggingen	**6,0%**	6,0%	**-**	-

Bij het bepalen van het verwachte rendement is rekening gehouden met de specifieke rendementsverwachtingen van de desbetreffende beleggingscategorie. Hierbij is uitgegaan van een langetermijn-rente van 4,5% en een risicopremie voor zakelijke waarden van 4,0%.

Meerjarenoverzicht (stand ultimo het jaar):

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**	**2007**	**2006**	**2005**
Contante waarde toegekende pensioenaanspraken	858,6	734,9	810,4	843,4	785,1
Fondsbeleggingen	-/- 865,0	-/- 729,3	-/- 854,5	-/- 843,0	-/- 777,3
Pensioenvoorziening	-/- 6,4	5,6	-/- 44,1	0,4	7,8
Ervaringsaanpassingen verplichtingen van de regeling	70,2	-/- 0,4	22,0	-	-/- 6,7
Ervaringsaanpassingen fondsbeleggingen	47,9	-/- 171,2	31,4	-/- 4,8	-/- 40,9

A. Voorziening voor pensioenverplichtingen Nederland

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor werknemers in Nederland is als volgt opgebouwd:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Contante waarde toegekende pensioenaanspraken	**822,8**	706,5
Fondsbeleggingen	**-/- 865,0**	-/- 729,3
Pensioenvoorziening	**-/- 42,2**	-/- 22,8

Het verloop van de pensioenvoorziening luidt als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Contante waarde toegekende pensioenaanspraken		
Stand per 1 januari	**706,5**	810,4
Toename toegekende pensioenaanspraken	**12,6**	14,3
Oprenting	**37,4**	34,0
Actuarieel resultaat	**103,4**	-/- 116,7
Betaalde pensioenuitkeringen	**-/- 37,1**	-/- 35,5
Stand per 31 december	**822,8**	706,5
Fondsbeleggingen		
Stand per 1 januari	**729,3**	854,5
Verwacht rendement	**43,1**	51,1
Ontvangen pensioenbijdrage werkgever	**81,8**	30,4
Actuarieel resultaat	**47,9**	-/- 171,2
Betaalde pensioenuitkeringen	**-/- 37,1**	-/- 35,5
Stand per 31 december	**865,0**	729,3

Alle fondsbeleggingen zijn ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds Gasunie.

In de ontvangen pensioenbijdrage werkgever is in 2009 mede begrepen een eenmalige pensioenbijdrage van 56 miljoen euro ter aanvulling van de dekkingsgraad van het fonds op 31 december 2008.

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkte actuariële resultaten		
Actuarieel resultaat op pensioenaanspraken	**-/- 103,4**	116,7
Actuarieel resultaat op fondsbeleggingen	**47,9**	-/- 171,2
Totaal actuarieel resultaat	**-/- 55,5**	-/- 54,5

Het actuarieel resultaat in 2009 wordt in belangrijke mate beïnvloed door enerzijds de ervaringsaanpassingen van de pensioenverplichtingen en anderzijds het rendement op fondsbeleggingen.

Het actuarieel resultaat in 2008 wordt in belangrijke mate beïnvloed door enerzijds een hogere disconteringsvoet en anderzijds het negatieve rendement op fondsbeleggingen.

Het cumulatieve saldo van de actuariële winsten en verliezen, die rechtstreeks in het eigen vermogen zijn verwerkt, bedraagt ultimo 2009: 182,8 miljoen euro nadelig (ultimo 2008: 127,3 miljoen euro nadelig).

De fondsbeleggingen per beleggingscategorie zijn als volgt:

In percentages	**31 dec. 2009**	31 dec. 2008
Zakelijke waarden	**55**	50
Obligaties	**42**	43
Liquiditeiten	**3**	7
Totaal	**100**	100

Het werkelijke rendement over 2009 op de fondsbeleggingen bedraagt 11,9% (2008: 14,7% nadelig). De vennootschap verwacht in 2010 circa 26,5 miljoen euro (2009: circa 30,9 miljoen euro) aan pensioenbijdrage aan het pensioenfonds verschuldigd te zijn.

Stichting Pensioenfonds Gasunie heeft per 31 december 2009 evenals per 31 december 2008 geen financiering verstrekt aan de N.V. Nederlandse Gasunie.

Het pensioenfonds belegt niet in eigendommen of andere activa die door de vennootschap worden gebruikt.

De totale pensioenlasten uit hoofde van deze toegezegde-pensioenregeling in de winst- en verliesrekening bestaan uit:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Toename toegekende pensioenaanspraken	**12,6**	14,3
Oprenting	**37,4**	34,0
Verwacht rendement fondsbeleggingen	**-/- 43,1**	-/- 51,1
Totaal pensioenlasten	**6,9**	-/- 2,8

B. Voorziening voor pensioenverplichtingen Gasunie Deutschland
De pensioenvoorziening heeft betrekking op de pensioenregeling zoals die geldt voor de werknemers van Gasunie Deutschland.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt opgebouwd:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Contante waarde toegekende pensioenaanspraken	**35,8**	28,4
Fondsbeleggingen	**-**	-
Pensioenvoorziening	**35,8**	28,4

Het verloop van de pensioenvoorziening luidt als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Contante waarde toegekende pensioenaanspraken		
Stand per 1 januari	**28,4**	25,8
Toename toegekende pensioenaanspraken	**1,5**	0,6
Oprenting	**1,5**	0,8
Actuarieel resultaat	**4,4**	1,2
Betaalde pensioenuitkeringen	**-**	-
Stand per 31 december	**35,8**	28,4

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkte actuariële resultaten		
Actuarieel resultaat op pensioenaanspraken	**-/- 4,4**	-/- 1,2
Actuarieel resultaat op fondsbeleggingen	**-**	-
Totaal actuarieel verlies	**-/- 4,4**	-/- 1,2

Het cumulatieve saldo van de actuariële winsten en verliezen, die rechtstreeks in het eigen vermogen zijn verwerkt, bedraagt ultimo 2009: 5,6 miljoen euro nadelig (ultimo 2008: 1,2 miljoen euro nadelig).

De totale pensioenlasten uit hoofde van deze toegezegde-pensioenregeling in de winst- en verliesrekening bestaan uit:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Toename toegekende pensioenaanspraken	**1,5**	0,6
Oprenting	**1,5**	0,8
Verwacht rendement fondsbeleggingen	**-**	-
Totaal pensioenlasten	**3,0**	1,4

C. Voorziening voor jubileumuitkeringen
De voorziening heeft betrekking op de jubileumuitkeringen die uitkeert aan haar werknemers bij dienstjubilea. Er is rekening gehouden met de kans dat de uitkering zal plaatsvinden en met de rekenrente die ook voor de pensioenverplichting wordt gehanteerd. De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**8,4**	7,5
Toename door acquisitie	**-**	0,5
Toevoegingen	**-**	0,4
Onttrekkingen	**-/- 0,2**	-
Overdracht aan derden	**-/- 0,3**	-
Stand per 31 december	**7,9**	8,4

D. Voorziening voor kosten van de secundaire arbeidsvoorwaarden na pensionering voor postactieve en gepensioneerde werknemers
De N.V. Nederlandse Gasunie verstrekt overige vergoedingen aan niet-actieve en gepensioneerde medewerkers. De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**8,1**	6,8
Toevoegingen	**0,4**	2,1
Aanwending in het boekjaar	**-/- 1,0**	-/- 0,8
Stand per 31 december	**7,5**	8,1

De voorziening heeft overwegend een langlopend karakter. De voorziening is niet afgefinancierd.

16. Voorzieningen

Voorziening reorganisatiekosten
De mutaties in de voorziening reorganisatiekosten zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**0,8**	1,6
Toevoegingen	**0,5**	0,1
Kortlopende deel van de voorziening	**-/- 0,7**	-/- 0,9
Stand per 31 december	**0,6**	0,8

17. Overige langlopende verplichtingen

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Afgeleide financiële instrumenten	**22,0**	20,3
Overige langlopende verplichtingen	**0,2**	-
Totaal overige langlopende verplichtingen	**22,2**	20,3

In juli 2008 is Gate terminal B.V. een onderhandse lening aangegaan met variabele rente. De variabele rente is omgezet naar vaste rente met behulp van een swaptransactie. De waardering van de swaptransactie inclusief opgelopen rente bedraagt ultimo 2009 22,0 miljoen euro nadelig (2008: 20,3 miljoen euro nadelig).

18. Kortlopende financieringsverplichtingen

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Aflossingsverplichtingen op langlopende leningen	**-**	12,0
Kortlopende leningen	**27,1**	350,0
Totaal kortlopende financieringsverplichtingen	**27,1**	362,0

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft eind 2009 voor 27,1 miljoen euro (2008: 350 miljoen euro) aan kortlopende leningen opgenomen tegen marktconforme condities.

Daarnaast beschikt de N.V. Nederlandse Gasunie over drie kredietfaciliteiten voor tijdelijke financiering met een waarde van 340 miljoen euro (2008: 350 miljoen euro). Ultimo 2009 en 2008 is onder deze kredietfaciliteiten geen geld opgenomen. De looptijd onder de kredietfaciliteiten is maximaal één jaar en de kredietfaciliteiten zijn niet gecommitteerd. De verschuldigde rente over de kredietfaciliteiten betreft een marktconforme variabele rente.

19. Handelsschulden en overige te betalen posten

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Handelsschulden	**241,6**	226,8
Afgeleide financiële instrumenten	**1,8**	0,4
Overige schulden en overlopende passiva	**211,8**	106,0
Handelsschulden en overige te betalen posten	**455,2**	333,2

De handelsschulden en overige te betalen posten zijn niet rentedragend. De afgeleide financiële instrumenten in 2009 evenals in 2008 betreffen renteswaps.

20. Financiële risico's

Algemeen

De belangrijkste risico's waaraan Gasunie onderhevig is zijn het marktrisico (bestaande uit renterisico en valutarisico), het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. Gasunie past financieel risicomanagement toe met het doel deze risico's te beperken door operationele en financiële maatregelen. Afhankelijk van de aard en omvang van de risico's worden daartoe zo nodig specifieke instrumenten ingezet.

De afdeling Treasury is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het financiële risicomanagement. De inzet van bepaalde risico-instrumenten behoeven de voorafgaande instemming van de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur wordt periodiek gerapporteerd over de aard en omvang van de risico's en de getroffen maatregelen.

Door de N.V. Nederlandse Gasunie wordt gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten voor het beheersen van rente- en valutarisico's die voortvloeien uit de gewone bedrijfsuitoefening. Het risicobeleid is erop gericht om de korte termijn-effecten van de rente- en koersschommelingen op het resultaat te beperken en om op lange termijn de vigerende marktrentes en marktwisselkoersen te volgen.

Financiële instrumenten worden alleen ingezet voor afdekking van risico's en niet voor handels- of andere doeleinden.

Voor de presentatie van valuta- en renterisico's vereist IFRS 7 gevoeligheidsanalyses die de financiële effecten van redelijkerwijs hypothetische veranderingen in relevante risicovariabelen laten zien op de winst- en verliesrekening en op het eigen vermogen. De effecten worden bepaald door de hypothetische veranderingen in de risicovariabelen te relateren aan de balanswaarde van de financiële instrumenten op verslagdatum. Hierbij wordt verondersteld dat de balanswaarde op verslagdatum een representatieve weergave is voor de gehele periode.

Renterisico

Het door de vennootschap gelopen risico door fluctuaties in de marktrente heeft voornamelijk betrekking op de langlopende verplichtingen met een variabele rente. Daarnaast loopt de vennootschap een renterisico in de periode tussen het besluit tot en de realisatie van de uitgifte van langlopende leningen met een vaste rente.

Bij de projectfinanciering van één van de geconsolideerde joint ventures is het renterisico in de periode vanaf het besluit om deze financiering te gaan realiseren tot moment van daadwerkelijk financieren, beheerst met behulp van een swaptransactie. Met deze swaptransactie wordt tevens het renterisico gedurende de looptijd van de projectfinanciering beheerst. De transactie heeft ten doel de wijzigingen in de (rente)kasstromen als gevolg van wijzigingen in de marktrente effectief te compenseren (cash flow hedge).

Het variabel rentedragende deel van de leningen portefeuille bedraagt ultimo 2009 1% (2008: 0%). Bij een rentestijging/daling van 1%-punt stijgen/dalen de jaarlijkse rentelasten van de leningen portefeuille met 0,4 miljoen euro (2008: geen effect).

Het effect van 1%-punt stijging/daling op de waardering van de financiële instrumenten die worden verantwoord met rechtstreekse verwerking van mutaties in het eigen vermogen bedraagt 3 miljoen euro nadelig/voordelig (2008: 3 miljoen euro nadelig/voordelig) na aftrek van vennootschapsbelasting.

Valutarisico
Valutarisico's ontstaan, zoals gedefinieerd in IFRS 7, bij financiële instrumenten als deze zijn afgesloten in een valuta die ongelijk is aan de functionele valuta en die van een monetaire aard zijn.

De N.V. Nederlandse Gasunie streeft er naar om valutarisico's te beperken. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van termijncontracten en valutaswaps. Valuta-instrumenten worden uitsluitend toegepast op basis van onderliggende posities. Valutarisico's worden volledig afgedekt voor zover er in voldoende mate zekerheid bestaat over de omvang en het tijdstip van de kasstromen in vreemde valuta.

Aan de passiva zijde is er een lening van CHF 700 miljoen. Het valutarisico op deze lening is volledig geswapt naar euro. Verder resteren er posities in GBP ter waarde van 5,4 miljoen euro in 2009 en 2,3 miljoen euro in 2008.

Ultimo 2009 waren er evenals in 2008 geen verplichtingen met termijntransacties afgedekt. De omrekening van de vreemde valuta naar euro heeft plaatsgevonden tegen de ultimo jaarkoers.

In miljoenen euro's	**Positie**	**Stijging/ daling koers**	**Effect op winst voor belasting**	**Effect op eigen vermogen**
2009				
Euro/GBP	5,4	+/- 30%	-/+ 1,6	-/+ 0,4
Euro/CHF	146,6	+/- 10%	-/+ 14,6	-/+ 3,6
2008				
Euro/GBP	2,3	+/- 30%	-/+ 0,6	-/+ 0,1
Euro/CHF	121,0	+/- 10%	-/+ 12,1	-/+ 3,0

In de gevoeligheidsanalyse wordt rekening gehouden met de bandbreedte waarbinnen koersbewegingen hebben voorgedaan. Deze bandbreedtes worden intern ook gehanteerd voor potentiële risico analyses. Er zijn geen andere vreemde valutaposities van significante omvang.

Kredietrisico
Het kredietrisico bestaat uit het verlies dat zou ontstaan indien op verslagdatum tegenpartijen volledig in gebreke zouden blijven en hun contractuele verplichtingen niet na zouden komen. De onderneming loopt geen belangrijk kredietrisico ten aanzien van een enkele individuele afnemer of tegenpartij. Zie ook punt 9 van de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Bij toepassing van afgeleide financiële instrumenten hanteert de onderneming ter beperking van het tegenpartijrisico per partij strikte limieten met betrekking tot de hoogte van het risico, dat op de partij mag worden gelopen. De onderneming heeft selectiecriteria opgesteld ten aanzien van tegenpartijen van financiële instrumenten. Deze criteria beperken het risico verbonden aan mogelijke kredietconcentraties en marktrisico's.

Ontvangen garantiestellingen
De N.V. Nederlandse Gasunie en haar groepsmaatschappijen hebben de volgende garantiestellingen ontvangen van derden:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**		**31 dec. 2008**	
	aantal	**waarde**	**aantal**	**waarde**
Bankgaranties	**126**	**265,0**	62	96,0
Deposits	**27**	**8,4**	15	3,9
Sureties	**27**	**130,7**	26	58,5
	180	**404,1**	103	158,4

De ontvangen deposits en sureties betreffen zekerheden uit gastransportovereenkomsten. De ontvangen bankgaranties voornamelijk zekerstellingen van aannemers bij nieuwbouwactiviteiten.

De bankgaranties en sureties betreffen garanties die niet in geld worden aangehouden. De rente op deposits wordt aan de garantieverstrekker vergoed. De looptijd van de ontvangen garantiestelling is over het algemeen kort van aard (1-2 jaar) en de garantiestellingen zijn niet vrij overdraagbaar.

Liquiditeitsrisico
Het liquiditeitsrisico betreft het risico dat de onderneming over onvoldoende liquide middelen beschikt om de lopende betalingen te verrichten. Het beleid van Gasunie is het reduceren van dit risico tegen minimale kosten. De mogelijkheden tot reduceren van dit risico hangt samen met de solvabiliteit van de onderneming. Als solvabele onderneming is Gasunie goed in staat om kredietfaciliteiten aan te trekken. Voor de kwantificering van het risico werkt Gasunie met een meerjarenplanning voor de kapitaalslasten en liquiditeitsprognose met een horizon van minimaal een jaar voor de operationele uitgaven.

De vennootschap heeft gecommitteerde kredietfaciliteiten tot 340 miljoen euro (2008: 350 miljoen euro) en een Medium Term Note (MTN) programma ter grootte van 5 miljard euro (2008: 5 miljard euro). Binnen het MTN programma is nog ruimte van 1,4 miljard euro beschikbaar.

Dividendbeleid
De N.V. Nederlandse Gasunie streeft naar een verhouding tussen vreemd en eigen vermogen, die haar in staat stelt om haar strategie te kunnen realiseren. Hierbij wordt voor de jaren 2009 tot en met 2012 gestreefd naar een pay-out ratio van 75%.

Overzicht toekomstige kasstromen
Het overzicht van de vervaltermijnen van toekomstige kasstromen op balansdatum is als volgt:

In miljoenen euro's	**Totaal**	**Direct opeisbaar**	**< 1 jaar**	**1-5 jaar**	**> 5 jaar**
2009					
Langlopende verplichtingen					
- rentedragende leningen	4.118,6	-	-	1.882,5	2.236,1
- afgeleide financiële instrumenten	22,0	-	-	-	22,0
- overige langlopende verplichtingen	0,2	-	-	-	0,2
Kortlopende verplichtingen					
- kortlopende financieringsverplichtingen	27,1	27,1	-	-	-
- handelsschulden	241,6	145,6	96,0	-	-
- afgeleide financiële instrumenten	1,8	-	1,8	-	-
- overige schulden en overlopende passiva	211,8	129,2	82,6	-	-
- belastingverplichtingen	20,6	20,2	0,4	-	-
Rentebetalingen op verplichtingen	1.291,5	-	215,5	646,8	429,2
Totaal 2009	**5.935,2**	**322,1**	**396,3**	**2.529,3**	**2.687,5**
2008					
Langlopende verplichtingen					
- rentedragende leningen	3.186,1	-	-	1.866,1	1.320,0
- afgeleide financiële instrumenten	20,3	-	-	-	20,3
Kortlopende verplichtingen					
- kortlopende financieringsverplichtingen	362,0	-	362,0	-	-
- handelsschulden	226,8	222,9	3,9	-	-
- afgeleide financiële instrumenten	0,4	-	-	0,4	-
- overige schulden en overlopende passiva	106,0	35,5	56,8	4,3	9,4
- belastingverplichtingen	-	-	-	-	-
Rentebetalingen op verplichtingen	882,3	-	168,1	458,0	256,2
Totaal 2008	**4.783,9**	**258,4**	**590,8**	**2.328,8**	**1.605,9**

Verstrekte garantiestellingen
De N.V. Nederlandse Gasunie en haar groepsmaatschappijen hebben de volgende garantiestellingen afgegeven aan derden:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**		**31 dec. 2008**	
	aantal	**waarde**	**aantal**	**waarde**
Bankgaranties	**3**	**4,8**	5	16,4
Parent Guarantees	**1**	**0,6**	1	15,0
Escrow	**-**	**-**	1	3,3
	4	**5,4**	7	34,7

De zekerheden worden afgegeven voor een specifieke doelstelling en hebben hoofdzakelijk betrekking op investeringsprojecten.

De escrow is de enige garantiestelling waarop circa 50% in geld is gestort. De rente op escrow wordt aan de garantieverstrekker vergoed. De looptijd van de verstrekte garantiestellingen zijn in het algemeen kort van aard (1-2 jaar) en de garantiestellingen zijn niet vrij overdraagbaar.

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft zich eind 2008 garant gesteld richting MAN Turbo AG voor maximaal 15 miljoen euro voor het nakomen van gemaakte afspraken tussen MAN Turbo AG en de door Gasunie in de acquisitie verkregen rechtspersoon Gasunie Deutschland Transport Services GmbH. De garantiestelling loopt af zodra aan de onderliggende afspraken is voldaan.

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft in 2009 een afnamegarantie van in totaal 87,5 miljoen euro afgegeven voor een periode van 10 jaar aan N.V. KEMA aflopend van 14 miljoen euro in 2010 naar 5 miljoen euro in 2019. De afnamegarantie heeft betrekking op het afnemen van diensten op het gebied van het realiseren van veilig en betrouwbaar transporteren van gas en het ontwikkelen van duurzame initiatieven.

Reële waarde en boekwaarde van financiële instrumenten
Onderstaand is een vergelijking opgenomen van de boekwaarde en de reële waarde van de financiële instrumenten:

In miljoenen euro's	**2009**		**2008**	
	Boekwaarde	**Reële waarde**	**Boekwaarde**	**Reële waarde**
Financiële activa				
Debiteuren	**177,0**	**177,0**	197,9	197,9
Overige vorderingen	**130,6**	**130,6**	57,1	57,1
Geldmiddelen en kasequivalenten	**106,5**	**106,5**	150,8	150,8
Totaal	**414,1**	**414,1**	405,8	405,8
Financiële verplichtingen				
Langlopende verplichtingen				
- rentedragende leningen	**4.112,2**	**4.439,7**	3.186,1	3.327,7
- afgeleide financiële instrumenten	**22,0**	**22,0**	20,3	20,3
- overige langlopende verplichtingen	**0,2**	**0,2**	-	-
Kortlopende verplichtingen				
- kortlopende financierings-verplichtingen	**27,1**	**27,1**	362,0	362,0
- handelsschulden	**241,6**	**241,6**	226,8	226,8
- overige schulden en overlopende passiva	**211,8**	**211,8**	106,0	106,0
- afgeleide financiële instrumenten	**1,8**	**1,8**	0,4	0,4
- belastingverplichtingen	**20,6**	**20,6**	-	-
Totaal	**4.637,3**	**4.964,8**	3.901,6	4.043,2

De volgende methoden zijn toegepast om de reële waarde van deze instrumenten te benaderen:

- Debiteuren, overige vorderingen, geldmiddelen en kasequivalenten, kortlopende financieringsverplichtingen, handelsschulden, overige schulden en overlopende passiva en belastingverplichtingen benaderen met hun boekwaarde de reële waarde als gevolg van de korte vervaltermijn van deze instrumenten.
- De afgeleide financiële instrumenten zijn gewaardeerd op basis van de reële waarde welke wordt berekend door middel van het disconteren van de toekomstige cash flows tegen de actuele rentecurve.
- De rentedragende leningen betreffen voor 3,9 miljard euro obligaties met een notering op de beurzen van Amsterdam en Zurich. De reële waarde betreft de marktwaarde tegen de slotkoers per ultimo jaar. De reële waarde van de onderhandse leningen ter waarde van 544 miljoen euro zijn berekend door middel van het disconteren van de toekomstige cash flows tegen de actuele rentecurve.

De N.V. Nederlandse Gasunie hanteert de volgende hiërarchie van waarderingstechnieken voor het bepalen en waarderen van de fair value van de financiële instrumenten in de balans:

Niveau 1: Op basis van prijzen op actieve markten voor hetzelfde instrument.

Niveau 2: Op basis van prijzen op actieve markten voor vergelijkbare instrumenten of op basis van andere waarderingstechnieken waarbij alle significante benodigde gegevens zijn ontleend op zichtbare marktgegevens.

Niveau 3: Op basis van waarderingstechnieken waarbij alle significante benodigde gegevens niet zijn ontleend aan zichtbare marktgegevens.

De in de balans op reële waarde gewaardeerde activa en passiva zijn volgens de volgende hiërarchie bepaald:

In miljoenen euro's	**31 dec. 2009**	**Niveau 1**	**Niveau 2**	**Niveau 3**
Afgeleide financiële instrumenten	1,8	-	1,8	-
Totaal	**1,8**	**-**	**1,8**	**-**

21. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen vanwege Nord Stream

In het 4e kwartaal 2007 heeft de N.V. Nederlandse Gasunie een voorwaardelijke overeenkomst gesloten met Gazprom. Op grond van deze overeenkomst heeft de N.V. Nederlandse Gasunie op 10 juni 2008 een belang van 9% verkregen in de Nord Stream-gaspijpleiding die door de Baltische Zee van Rusland naar Duitsland loopt. De verwachte investeringswaarde door Nord Stream AG in de gaspijpleiding bedraagt circa 7,4 miljard euro, exclusief financieringskosten.

Het project zal voor ruim 6 miljard euro gefinancierd worden met vreemd vermogen. De investeerders staan tijdens de bouwfase voor hun aandeel in het project jegens de vreemd-vermogenverschaffers garant. De N.V. Nederlandse Gasunie heeft zich in 2009 garant gesteld voor 350 miljoen euro voor fase 1 van het project. Deze garantstelling loopt naar verwachting tot medio 2012. Voor fase 2 zal naar verwachting de N.V. Nederlandse Gasunie voor circa 240 miljoen euro garant staan voor de periode 2011 tot en met 2013.

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft met de andere aandeelhouders van Nord Stream een option agreement afgesloten. Hierin is een aantal situaties vastgelegd, op grond waarvan de N.V. Nederlandse Gasunie het recht heeft om haar gehele positie in Nord Stream over te dragen aan de andere aandeelhouders, waarbij de grootste aandeelhouder de plicht heeft om deze over te nemen. De maximale waarde van deze garantiestelling bedraagt voor de N.V. Nederlandse Gasunie 0,9 miljard euro.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2009 heeft de N.V. Nederlandse Gasunie voor ruim 700 miljoen euro niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake investeringsprojecten tegen 860 miljoen in 2008. Hierin is inbegrepen een bedrag van 185 miljoen euro (2008: 470 miljoen euro) voor de aanleg van Open Season 2005, 120 miljoen euro (2008: geen) voor Open Season 2012 fase 1, 150 miljoen euro (2008: 160 miljoen euro) voor de bouw van de LNG-terminal (Gate terminal) en 110 miljoen euro (2008: 50 miljoen euro) in het kader van de bouw van de gasopslag in Zuidwending.

Leaseverplichtingen (operational lease)

De leaseverplichtingen eind 2009 bedragen per jaar gemiddeld 12 miljoen euro (2008: 13 miljoen euro).

Deze verplichtingen hebben betrekking op de operational lease-overeenkomsten van bedrijfswagens en privé auto's. De vaste leasevergoeding is onder andere gebaseerd op de waarde van het lease-object en de verwachte exploitatiekosten op basis van een genormeerde kilometrage per jaar. Daarnaast geldt een variabele vergoeding per kilometer indien het aantal genormeerde kilometers wordt overschreden. De gemiddelde looptijd van de leaseverplichtingen is circa 4 jaar. De werkelijke leasekosten over 2009 bedroegen circa 8 miljoen euro (2008: circa 7 miljoen euro).

Daarnaast is er een operational lease overeenkomst met betrekking tot computerapparatuur inclusief printen. Het betreft het leveren, vervangen en onderhouden van de hardware van de kantoorautomatisering en het serverpark van Gasunie. De gemiddelde leasetermijn van de hardware betreft 4 jaar. De huidige leasecontracten lopen tot en met 2013. De werkelijke leasekosten over 2009 bedroegen circa 5 miljoen euro (2008: circa 5 miljoen euro).

De leaseverplichtingen in de loop van de tijd zijn als volgt te specificeren:

Looptijd	**Verplichting per 31 dec. 2009**	**Verplichting per 31 dec. 2008**
0 – 1 jaar	**€ 11 miljoen**	€ 12 miljoen
1 – 5 jaar	**€ 34 miljoen**	€ 34 miljoen

Voor de locatie van de LNG terminal in Rotterdam (Gate) zijn diverse lease-overeenkomsten afgesloten waarvan de grootste qua omvang met het Havenbedrijf Rotterdam. Deze hebben betrekking op de lease van de gronden van de locatie van het Havenbedrijf met een looptijd van 50 jaar. De gemiddelde leaseverplichtingen van alle overeenkomsten bedragen circa 1 miljoen euro per jaar.

Overige verplichtingen
De overige verplichtingen ultimo 2009 bedragen 1,4 miljard euro (2008: 1,7 miljard euro). Deze verplichtingen zijn als volgt samengesteld:

Looptijd	**Contractwaarde per 31 dec. 2009**	**Contractwaarde per 31 dec. 2008**
0 – 1 jaar	**€ 170 miljoen**	€ 28 miljoen
1 – 5 jaar	**€ 215 miljoen**	€ 504 miljoen
> 5 jaar	**€ 1.050 miljoen**	€ 1.169 miljoen

De overige verplichtingen hebben betrekking op verplichtingen die zijn aangegaan bij leveranciers ten behoeve van het uitvoeren van bedrijfsactiviteiten.

Nadere toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

22. Personeelskosten

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Salarissen	**130,2**	119,5
Sociale lasten	**8,7**	7,8
Salarissen en sociale lasten	**138,9**	127,3
Pensioenkosten	**9,7**	-/- 2,2
Mutatie voorzieningen secundaire arbeidsvoorwaarden	**-**	1,8
Overige personeelskosten	**9,7**	-/- 0,4

Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

I. Bestuurder(s) van de vennootschap:

In euro's	**Salaris**	**Variabele beloning**	**Beloning betaalbaar op termijn**	**Overige emolumenten**
2009				
Raad van Bestuur				
Mr. M.P. Kramer, voorzitter	341.628	110.268	96.005	43.956
Drs. Ir. H.A.T. Chin Sue RC	235.219	74.648	80.659	34.427
Ing. E. Dam	235.219	71.093	86.615	27.205
Drs. P.E.G. Trienekens	235.219	77.018	78.507	28.157

Bovengenoemde variabele beloningen zijn gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen gedurende het verslagjaar. Zij bestaan uit collectieve Gasunie-doelstellingen en uit functiespecifieke doelstellingen. De collectieve Gasunie-doelstellingen hebben betrekking op te behalen financiële- en operationele resultaten.

Onder de variabele beloning zijn opgenomen de variabele korte termijn beloningselementen, zoals verantwoord in het hoofdstuk 'Remuneratiebeleid Raad van Bestuur' alsmede de variabele lange termijn beloningselementen.

De variabele beloningen zijn uitbetaald in 2010 behoudens het aan de Economic Value Added (EVA™) gerelateerde variabel lange termijn beloningselement. In 2009 is de toename van de ondernemingswaarde, gemeten als EVA, boven target geweest. Ook is de verwachting dat deze toename in 2010 groter zal zijn dan eerder (begin 2009) is geprognosticeerd. De verwachtingen voor de realisatie na 2010 moesten evenwel neerwaarts worden aangepast, met name vanwege de afwaardering van de in 2007/2008 verworven Duitse assets. Derhalve heeft de Raad van Commissarissen besloten om de aan EVA gerelateerde beloning (5%) over 2009 conditioneel toe te kennen. Overeengekomen is dat de uitbetaling van dit beloningselement zal plaatsvinden in 2011 indien de trend voor de EVA (als voortvloeiend uit de ontwikkelingen met betrekking tot de Duitse assets) voor 2011 en volgende jaren positiever is dan thans wordt aangenomen.

Deze negatieve impact op de geprognosticeerde EVA heeft er daarenboven toe geleid dat de Raad van Commissarissen besloten heeft om het over 2009 uitbetaalde variabele beloningselement "algehele beoordeling van de bijdrage van de individuele bestuurder" in mindering te brengen op de variabele beloning over 2010, tenzij in 2010 een herstel van de positieve EVA trend voor verdere jaren wordt bewerkstelligd. Bij uitblijven van een verbetering van de EVA-vooruitzichten voor 2011 en verdere jaren zal dus in totaal circa 30 procent van de variabele beloning over het jaar 2009 van ieder lid van de Raad van Bestuur worden ingehouden. De Raad van Commissarissen benadrukt dat dit met name haar zorg over de recente ontwikkeling van de waarde van de Duitse onderneming weergeeft als gevolg van de effecten van gewijzigde regulering in Duitsland.

In euro's	**Salaris**	**Variabele beloning**	**Beloning betaalbaar op termijn**	**Overige emolumenten**
2008				
Raad van Bestuur				
Mr. M.P. Kramer, voorzitter	322.132	93.299	118.873	34.245
Drs. Ir. H.A.T. Chin Sue RC	228.035	52.531	98.263	28.839
Ing. E. Dam	228.035	54.865	104.037	21.618
Drs. P.E.G. Trienekens	228.035	61.869	96.176	22.625

Genoemde variabele beloningen zijn gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen gedurende het verslagjaar. Zij bestaan uit collectieve Gasunie-doelstellingen en uit functiespecifieke doelstellingen. De collectieve Gasunie-doelstellingen hebben betrekking op te behalen financiële- en operationele resultaten.

De variabele beloningen zijn uitbetaald in 2009.

II. Commissarissen van de vennootschap:

In euro's	**Bezoldiging**
2009	
Ir. G.J. van Luijk, voorzitter	39.234
Drs. C. Griffioen RA, vice-voorzitter	31.001
Ir. H.L.J. Noy	32.070
Prof. mr. H. M. van der Woude	22.000
Drs. A. Lont	26.725
Ir. J.P.H.J. Vermeire	30.000
2008	
Ir. G.J. van Luijk, voorzitter	38.253
Drs. C. Griffioen RA, vice-voorzitter	29.905
Ir. H.L.J. Noy	31.194
Prof. mr. H. M. van der Woude	22.000
Mw. mr. M.E.C. Pernot	13.400
Drs. A. Lont	26.799
Ir. J.P.H.J. Vermeire	26.250

De bezoldiging van de leden van de Raad van Commissarissen over het boekjaar 2009 bedraagt in totaal 181.030 euro (2008: 187.801 euro).

23. Overige bedrijfslasten

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	**228,1**	216,2
Kosten van grond- en hulpstoffen	**14,1**	13,5
Overige bedrijfskosten	**294,7**	260,5
Totaal	**536,9**	490,2

Onder de 'overige bedrijfskosten' zijn de mutaties in de voorziening voor incourante voorraden van 1,2 miljoen euro nadelig (2008: 1,0 miljoen euro nadelig) opgenomen.

24. Financieringsbaten

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Rentebaten	**8,9**	9,8
Resultaten op vreemde valuta	**0,1**	-
Totaal financieringsbaten	**9,0**	9,8

De rentebaten hebben betrekking op uitgezette gelden en vorderingen.

25. Financieringslasten

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Rentelasten	**173,1**	98,5
Resultaten op vreemde valuta	**-**	1,1
Overige financieringlasten	**0,2**	5,0
Totaal financieringslasten	**173,3**	104,6

De rentelasten van de financiële verplichtingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs bedragen 199,2 miljoen euro (2008: 62,6 miljoen euro). Van de rentelasten in 2009 heeft 1,3 miljoen euro (2008: 0,1 miljoen euro) betrekking op financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met de waardeveranderingen via de winst- en verliesrekening. De rentelasten met betrekking op (kortlopende) financieringen bedragen 2,9 miljoen euro (2008: 44,6 miljoen euro). Van de rentelasten is in 2009 in totaal 30,3 miljoen euro geactiveerd (2008: 8,8 miljoen euro) rekening houdend met een gewogen gemiddelde rentevoet van 5,2% (2008: 5,0%).

26. Belastingen

De belastinglast over het resultaat in de geconsolideerde winst- en verliesrekening bestaat uit de volgende componenten:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Over het boekjaar verschuldigde vennootschapsbelasting	**58,4**	126,2
Aanpassingen uit voorgaande jaren (2004 t/m 2008)	**-/- 6,8**	1,7
Mutatie in uitgestelde belastingen	**-/- 12,9**	-/- 0,4
Totale belastinglast	**38,7**	127,5

De aansluiting tussen het effectieve belastingtarief en het toepasselijke belastingtarief voor de geconsolideerde jaarrekening luidt als volgt:

In procenten	**2009**	**2008**
Winst- en verliesrekening		
Toepasselijk tarief (Nederland nominaal)	**25,5**	25,5
Aanpassingen uit voorgaande jaren (2004 t/m 2008)	**-/- 1,2**	0,2
Overige verschillen	**-/- 0,2**	-/- 1,3
Effectief tarief	**24,1**	24,4
Uitgestelde belastingen		
Toepasselijk tarief (voor volgende boekjaren)	**25,5**	25,5
Effectief tarief (voor volgende boekjaren)	**25,5**	25,5

De overige verschillen betreffen onder andere tariefsverschillen tussen Nederland (25,5%) en Duitsland (28,5%).

27. Aantal werknemers

De gemiddelde personeelsbezetting in fulltime-equivalenten bedraagt voor 2009 1.714 (2008: 1.681). De personeelsbezetting bedraagt ultimo 2009 1.668 fulltime-equivalenten (2008: 1.736).

28. Uitgekeerd en voorgesteld dividend

De Raad van Bestuur stelt voor om de winst over 2009 (121,8 miljoen euro) en daarnaast 294,1 miljoen euro uit de algemene reserve aan de aandeelhouder uit te keren; in totaal 415,9 miljoen euro.

Over 2008 is 295,6 euro miljoen slotdividend uitgekeerd.

29. Nadere toelichting op de segmenten, producten en diensten.

De informatie wordt gesegmenteerd naar de activiteiten van de groep en de geografische gebieden waarin de groep actief is. De operationele segmenten weerspiegelen de managementstructuur van de groep. De volgende segmenten worden onderscheiden:

- *Gereguleerd Netbeheer Nederland en Duitsland (TSO)*
  Dit segment beslaat het netbeheer en is verantwoordelijk voor de aansturing van transport, de ontwikkeling van leidingnet en bijbehorende installaties en het bevorderen van de marktwerking.
- *Deelnemingen & Ontwikkeling (Non-TSO)*
  Dit segment richt zich op het faciliteren van de komst van nieuwe gasstromen naar Noordwest-Europa via LNG-aanvoer en lange afstandspijpleidingen en op het benutten van de geologische infrastructuur voor de opslag van aardgas. Deelname in (inter)nationale projecten op het gebied van aardgasinfrastructuur in Nederland en Duitsland maken hiervan eveneens deel uit. Onder dit segment vallen tevens de joint ventures voor pijpleidingen die het Gasunie-transportnet verbinden met buitenlandse markten, zoals de BBL-leiding naar het Verenigd Koninkrijk.

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de segmenten wijken niet af van de grondslagen zoals die in de geconsolideerde en vennootschappelijke jaarrekening worden gehanteerd.

De activa, verplichtingen, opbrengsten en resultaten van een segment omvatten zowel posten die rechtstreeks tot dat segment behoren als posten die redelijkerwijs aan dat segment kunnen worden toegerekend. De transactie prijzen voor leveringen tussen segmenten worden bepaald op zakelijke basis.

Informatie over activa en verplichtingen:

In miljoenen euro's	**Activa**		**Verplichtingen**	
	31 dec. 2009	**31 dec. 2008**	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Segmenten				
- Gereguleerd Netbeheer	**9.180**	9.282	**774**	809
- Deelnemingen & Ontwikkeling	**1.146**	652	**225**	46
Segmententotaal	**10.326**	9.934	**999**	855
Niet-gealloceerde activa en verplichtingen	**-**	-	**4.018**	3.548
Totaal geconsolideerde activa en verplichtingen	**10.326**	9.934	**5.017**	4.403

In miljoenen euro's	**Investeringen in geassocieerde deelnemingen**		**Aandeel in het eigen vermogen van geassocieerde deelnemingen**	
	2009	**2008**	**2009**	**2008**
Segmenten				
- Gereguleerd Netbeheer	**-**	-	**209**	358
- Deelnemingen & Ontwikkeling	**-**	3	**12**	15
Segmententotaal	**-**	3	**221**	373

	Acquisities in geassocieerde deelnemingen		**Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen**	
	2009	**2008**	**2009**	**2008**
Segmenten				
- Gereguleerd Netbeheer	**-**	348	**25**	10
- Deelnemingen & Ontwikkeling	**-**	-	**-**	-
Segmententotaal	**-**	348	**25**	10

30. Informatie over opbrengsten en resultaat

In miljoenen euro's	**Opbrengsten**		**Segmentresultaat**	
	2009	**2008**	**2009**	**2008**
Voortgezette bedrijfsactiviteiten				
Segmenten				
- Gereguleerd Netbeheer	**1.584**	1.426	**257**	554
- Deelnemingen & Ontwikkeling	**85**	80	**43**	49
Segmententotaal	**1.669**	1.506	**300**	603
Niet-toegerekende kosten hoofdkantoor en functionele afdelingen			**-**	-
Niet toegerekende financieringsbaten en –lasten			**-/- 139**	-/- 81
Resultaat vóór belastingen			**161**	522
Belastingen			**-/- 39**	-/- 128
Resultaat op voortgezette bedrijfsactiviteiten ná belastingen			**122**	394
Resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten ná belastingen			**-**	-
Opbrengsten en resultaat over de periode	**1.669**	1.506	**122**	394

Opbrengsten betreffen opbrengsten verkregen van aan derden geleverde diensten. Daarnaast is er levering van diensten tussen de segmenten onderling. Gedurende 2009 heeft het segment Gereguleerd Netbeheer voor 12,2 miljoen euro (2008: 11,9 miljoen euro) aan diensten geleverd aan het segment Deelnemingen & Ontwikkeling. Het segment Deelnemingen & Ontwikkeling heeft in 2009 voor 30 miljoen euro aan diensten geleverd aan het segment Gereguleerd Netbeheer (2008: 30 miljoen euro).

31. Overige segmentinformatie

In miljoenen euro's	**Investeringen in vaste activa**	
	2009	**2008**
Segmenten		
- Gereguleerd Netbeheer	**853**	1.961
- Deelnemingen & Ontwikkeling	**362**	122
Segmententotaal	**1.215**	2.083

In miljoenen euro's	**Afschrijvingen en amortisatie**		**Andere materiële niet-geldelijke posten dan afschrijvingen**	
	2009	**2008**	**2009**	**2008**
Segmenten				
- Gereguleerd Netbeheer	**200**	191	**574**	148
- Deelnemingen & Ontwikkeling	**10**	9	**-**	-
Segmententotaal	**210**	200	**574**	148

De 'andere materiële niet-geldelijke posten dan afschrijvingen' in 2009 betreft voornamelijk de bijzondere waardeverandering op de materiële en financiële vaste activa van 570 miljoen euro (2008: 150 miljoen euro).

32. Informatie over producten en diensten

In miljoenen euro's		**2009**		**2008**
Voortgezette bedrijfsactiviteiten				
Segment Gereguleerd Netbeheer				
- gastransport	**1.557**		1.417	
- overige activiteiten	**27**		9	
		1.584		1.426
Segment Deelnemingen & Ontwikkeling				
- gastransport	**67**		67	
- overige activiteiten	**18**		13	
		85		80
Beëindigde bedrijfsactiviteiten		**-**		-
Totaal		**1.669**		1.506

33. Geografische informatie

Bij het bepalen van de opbrengsten van derden en de vaste activa per geografisch gebied wordt primair bepaald aan de hand van het gebied, waar het transport plaatsvindt.

In miljoenen euro's	**Opbrengsten van derden**		**Vaste activa**	
	2009	**2008**	**31 dec. 2009**	**31 dec. 2008**
Nederland	**1.332**	1.299	**6.521**	5.523
Buiten Nederland	**337**	207	**1.703**	2.245
Totaal	**1.669**	1.506	**8.224**	7.768

De vermelde vaste activa bevat de materiële vaste activa, de immateriële vaste activa exclusief goodwill, de investeringen in geassocieerde deelnemingen en de overige kapitaalsbelangen. In de vergelijkende cijfers 2008 zijn ten opzichte van de in de jaarrekening 2008 vermelde bedragen ook de financiële vaste activa opgenomen.

Gasunie heeft sinds 1 juli 2008 activiteiten in twee geografische gebieden: in Nederland en buiten Nederland.

34. Belangrijke cliënten

De vennootschap behaalde in 2009 en 2008 ten minste 10 procent van haar externe opbrengsten ter zake van gastransport bij één enkele externe cliënt.

Vennootschappelijke jaarrekening

Vennootschappelijke balans per 31 december (vóór winstbestemming)

In miljoenen euro's	**2009**		**2008**
Activa			
Vaste activa			
- materiële vaste activa	**5.972,4**	5.330,1	
- financiële vaste activa	**2.593,4**	2.594,2	
- uitgestelde belasting vorderingen	**904,6**	1.004,7	
- pensioenactief	**42,2**	22,8	
	9.512,6		8.951,8
Vlottende activa			
- voorraden	**25,1**		26,2
- handelsvorderingen en overige vorderingen	**191,8**		232,1
- vorderingen op groepsmaatschappijen	**150,1**		-
- geldmiddelen en kasequivalenten	**93,4**		113,8
Totaal	**9.973,0**		9.323,9
Passiva			
Eigen vermogen			
- geplaatst kapitaal	**0,2**	0,2	
- herwaarderingsreserve	**2.549,5**	2.627,7	
- wettelijke reserves	**-/- 18,5**	-/- 16,0	
- algemene reserve	**2.656,7**	2.525,0	
- resultaat boekjaar	**121,8**	394,1	
	5.309,7		5.531,0
Voorzieningen	**15,7**		16,8
Langlopende schulden			
- langlopende financiële verplichtingen	**3.991,1**		3.116,1
Kortlopende schulden			
- kortlopende financiële verplichtingen	**292,8**		462,0
- handelsschulden en overige te betalen posten	**334,1**		195,5
- schulden aan groepsmaatschappijen	**29,6**		2,5
Totaal	**9.973,0**		9.323,9

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening

In miljoenen euro's		**2009**		**2008**
Opbrengsten		**1.418,8**		1.384,1
Salarissen en sociale lasten	**-/- 125,2**		-/- 115,7	
Overige bedrijfslasten	**-/- 408,0**		-/- 421,5	
Afschrijvingskosten	**-/- 166,3**		-/- 170,1	
Som der bedrijfslasten		**-/- 699,5**		-/- 707,3
Bedrijfsresultaat		**719,3**		676,8
Financieringsbaten- en lasten		**-/- 88,1**		-/- 30,5
Resultaat verkoop kapitaalsbelangen		**-**		0,7
Aandeel in resultaat kapitaalsbelangen		**-/- 363,8**		-/- 94,2
Resultaat uit gewone bedrijfsoefening vóór belastingen		**267,4**		552,8
Belastingen		**-/- 145,6**		-/- 158,7
Resultaat ná belastingen		**121,8**		394,1

Toelichting op de vennootschappelijke financiële overzichten

1. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De vennootschappelijke jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving en de wettelijke bepaling inzake de jaarrekening (NL GAAP) waarbij gebruik is gemaakt van de in Burgerlijk Wetboek 2 artikel 362 lid 8 geboden mogelijkheid om in de vennootschappelijke jaarrekening de waarderingsgrondslagen toe te passen die ook worden toegepast in de geconsolideerde jaarrekening. Dit betreffen de bepalingen van de IFRS, zoals aanvaard door de Europese Unie.

Voor de grondslagen voor de waardering van de activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening. In deze toelichting worden de aanvullingen op de toelichting op de geconsolideerde financiële overzichten vermeld.

Belangen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd op netto-vermogenswaarde. Indien en voor zover de vennootschap niet zonder beperking uitkering van de resultaten aan haar kan bewerkstelligen, worden de resultaten in een wettelijke reserve opgenomen.

2. Nadere toelichting op de vennootschappelijke balans

Materiële vaste activa

In miljoenen euro's	**Boekwaarde per 1 jan. 2009**	**Investeringen**	**Desinvesteringen**	**Afschrijvingen**	**Boekwaarde per 31 dec. 2009**
Bedrijfsgebouwen en terreinen	108,6	2,4	3,5	3,8	103,7
Compressorstations	324,3	36,8	2,2	21,8	337,1
Installaties	641,8	61,8	1,0	41,8	660,8
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.073,1	53,9	0,2	58,4	3.068,4
Regionale transportleidingen c.a.	757,6	9,1	0,8	14,2	751,7
Andere vaste bedrijfsmiddelen	91,3	20,6	2,2	26,3	83,4
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	333,4	633,9	-	-	967,3
Totaal voor boekjaar 2009	**5.330,1**	**818,5**	**9,9**	**166,3**	**5.972,4**

In miljoenen euro's	**Boekwaarde per 1 jan. 2008**	**Investeringen**	**Desinvesteringen**	**Afschrijvingen**	**Boekwaarde per 31 dec. 2008**
Bedrijfsgebouwen en terreinen	105,8	6,9	0,5	3,6	108,6
Compressorstations	319,2	27,5	-	22,4	324,3
Installaties	641,4	43,0	1,5	41,1	641,8
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.087,7	44,8	2,2	57,2	3.073,1
Regionale transportleidingen c.a.	758,2	15,9	2,6	13,9	757,6
Andere vaste bedrijfsmiddelen	100,5	19,5	0,5	28,2	91,3
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	169,3	164,1	-	-	333,4
Totaal voor boekjaar 2008	**5.182,1**	**321,7**	**7,3**	**166,4**	**5.330,1**

In miljoenen euro's	**Aanschafwaarde per 31 dec. 2009**	**Cumulatieve afschrijvingen *) per 31 dec. 2009**	**Aanschafwaarde per 31 dec. 2008**	**Cumulatieve afschrijvingen *) per 31 dec. 2008**
Bedrijfsgebouwen en terreinen	159,9	56,2	179,9	71,3
Compressorstations	455,0	117,9	432,3	108,0
Installaties	903,7	242,9	848,3	206,5
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.496,9	428,5	3.444,3	371,2
Regionale transportleidingen c.a.	858,3	106,6	854,3	96,7
Andere vaste bedrijfsmiddelen	312,4	229,0	305,9	214,6
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	967,3	-	333,4	-
Totaal	**7.153,5**	**1.181,1**	**6.398,4**	**1.068,3**

*) inclusief eventuele bijzondere waardeveranderingen

Financiële vaste activa

In miljoenen euro's		**2009**		**2008**
Groepsmaatschappijen				
Kapitaalsbelang per 1 januari	**899,4**		61,3	
Mutaties				
- investeringen	**299,5**		948,9	
- acquisities	**122,8**		-	
- rechtstreekse eigen vermogen mutaties	**-/- 4,3**		-/- 16,0	
- resultaat groepsmaatschappijen	**-/- 363,5**		-/- 94,7	
- ontvangen dividend	**-/- 120,2**		-/- 0,1	
Kapitaalsbelang per 31 december		**833,7**		899,4
Financiering per 1 januari	**1.679,4**		317,6	
Mutaties				
- verstrekte langlopende leningen	**101,3**		1.400,0	
- aflossing langlopende leningen	**-/- 33,2**		-/- 38,2	
Financiering per 31 december		**1.747,5**		1.679,4
Balans per 31 december		**2.581,2**		2.578,8
Investeringen in geassocieerde deelnemingen		**12,2**		15,4
Totaal financiële vaste activa		**2.593,4**		2.594,2

Voor een toelichting op de investeringen in geassocieerde deelnemingen en overige kapitaalsbelangen verwijzen wij naar punt 4 en punt 5 van de nadere toelichting op de geconsolideerde balans in de geconsolideerde jaarrekening.

Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 756.000 euro en is verdeeld in 7.560 aandelen van elk 100 euro nominaal. Hiervan zijn 1.512 aandelen geplaatst en volgestort.

De geplaatste aandelen worden gehouden door de Staat der Nederlanden.

De mutaties in het geplaatst kapitaal zijn als volgt:

In euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**151.200**	151.200
Mutaties	**-**	-
Stand per 31 december	**151.200**	151.200

Herwaarderingsreserve
De mutaties in de herwaarderingsreserve zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**2.627,7**	2.706,5
Gerealiseerd deel van de ongerealiseerde herwaardering	**-/- 76,9**	-/- 77,5
Overgeboekt naar de winst- en verliesrekening,	**-/- 1,7**	-/- 1,7
waarvan vennootschapsbelasting	**0,4**	0,4
Stand per 31 december	**2.549,5**	2.627,7

In de herwaarderingsreserve zijn opgenomen de herwaardering van de materiële vaste activa per 1 januari 2004 en de cash flow hedge reserve. Volledigheidshalve verwijzen wij ook naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening.

Wettelijke reserves
De mutaties in de wettelijke reserves zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**-/- 16,0**	-
Aandeel in de rechtstreekse vermogensmutaties van deelnemingen,	**-/- 5,9**	-/- 21,5
waarvan vennootschapsbelasting	**1,7**	5,5
Aandeel in niet zonder beperking uitkeerbare ingehouden winsten	**1,7**	-
Stand per 31 december	**-/- 18,5**	-/- 16,0

De wettelijke reserves bestaan grotendeels uit het aandeel in een negatieve cash flow hedge reserve van een dochter vennootschap.

Algemene reserve

De mutaties in de algemene reserve zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**2.525,0**	2.379,3
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar	**98,5**	108,8
Saldo van actuariële winsten		
en verliezen ter zake van personeelsbeloningen,	**-/- 55,5**	-/- 54,5
waarvan vennootschapsbelasting	**14,2**	13,9
Gerealiseerd deel van de ongerealiseerde herwaardering	**76,9**	77,5
Mutaties wettelijke reserves	**-/- 2,4**	-
Stand per 31 december	**2.656,7**	2.525,0

Resultaat boekjaar

De mutaties in het resultaat boekjaar zijn als volgt:

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Stand per 1 januari	**394,1**	435,2
Uitgekeerd dividend	**-/- 295,6**	-/- 326,4
Bestemming van het resultaat	**-/- 98,5**	-/- 108,8
Resultaat over het boekjaar	**121,8**	394,1
Stand per 31 december	**121,8**	394,1

Voorzieningen

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Voorzieningen voor jubileumuitkeringen	**7,5**	7,9
Voorzieningen voor secundaire arbeidsvoorwaarden	**7,6**	8,1
Voorzieningen voor reorganisatiekosten	**0,6**	0,8
Totaal voorzieningen	**15,7**	16,8

Voor een nadere specificatie van deze voorzieningen verwijzen wij naar punt 15 en 16 van de nadere toelichting op de geconsolideerde balans in de geconsolideerde jaarrekening.

Overige posten in de vennootschappelijke balans

Voor een toelichting op de overige posten in de vennootschappelijke balans verwijzen wij naar de toelichting op de desbetreffende geconsolideerde posten in de geconsolideerde jaarrekening.

3. Nadere toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening

Overige bedrijfslasten

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Aan investeringen toegerekende kosten	**-/- 90,3**	-/- 68,0
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	**250,3**	223,7
Kosten van grond- en hulpstoffen	**13,3**	13,5
Overige bedrijfskosten	**234,7**	252,3
Totaal	**408,0**	421,5

De toelichting op de bezoldiging van bestuurders en commissarissen is opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde financiële overzichten.

Honoraria externe accountant

Ten laste van de rechtspersoon zijn in het boekjaar de volgende honoraria gekomen ter zake van werkzaamheden die door de accountantsorganisatie zijn uitgevoerd die belast is met het onderzoek van deze jaarrekening. In deze opgave zijn mede begrepen de overeenkomstige honoraria bij de geconsolideerde dochtermaatschappijen.

In miljoenen euro's	**2009**	**2008**
Onderzoek van de jaarrekening	**0,7**	0,6
Andere controleopdrachten	**0,4**	0,8
Adviesdiensten op fiscaal terrein	**0,7**	0,5
Andere niet-controlediensten	**0,1**	0,2
Totaal	**1,9 *)**	2,1

*) Waarvan Ernst & Young Accountants LLP 0,8 miljoen euro (2008: 1,0 miljoen euro) en overige tot Ernst & Young behorende kantoren 1,1 miljoen euro (2008: 1,1 miljoen euro).

Financieringsbaten en -lasten

In miljoenen euro's		**2009**		**2008**
Rentebaten		**85,7**		73,1
Financieringsbaten		**85,7**		73,1
Rentelasten	**-/- 173,5**		-/- 98,5	
Resultaten op vreemde valuta	**-**		-/- 0,1	
Overige financieringslasten	**-/- 0,3**		-/- 5,0	
Financieringslasten		**-/- 173,8**		-/- 103,6
Saldo		**-/- 88,1**		-/- 30,5

Overige posten in de vennootschappelijke winst- en verliesrekening

Voor een toelichting op de overige posten in de vennootschappelijke winst- en verliesrekening verwijzen wij naar de toelichting op de desbetreffende geconsolideerde posten in de geconsolideerde jaarrekening.

Overzicht deelnemingen

Naam van de vennootschap	Zetel	Aandeel in kapitaal op 31 december 2009
Gas Transport Services B.V.	Groningen	100%
Gasunie Engineering B.V.	Groningen	100%
Gasunie BBL B.V.	Groningen	100%
Gasunie LNG Holding B.V.	Groningen	100%
Gasunie Zuidwending B.V.	Groningen	100%
Gasunie Underground Storage (GUUS) B.V.	Groningen	100%
Zuidwending V.O.F.	Groningen	100%
Gasunie Infrastruktur AG	Zug, Zwitserland	100%
Vertogas B.V.	Groningen	100%
Gastransport Noord-West Europa Holding B.V.	Groningen	100%
Gastransport Noord-West Europa B.V.	Groningen	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 1 B.V.	Groningen	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 2 B.V.	Groningen	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 3 B.V.	Groningen	100%
Gastransport Noord-West Europa Services 4 B.V.	Groningen	100%
Gasunie Deutschland Verwaltungs GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Gasunie Deutschland GmbH & Co. KG	Hannover, Duitsland	100%
Gasunie Deutschland Transport Services Holding GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Gasunie Deutschland Transport Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Gasunie Deutschland Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Gasunie Deutschland Technical Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Cupa Holding GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Cupa Transport Services GmbH	Hannover, Duitsland	100%
Gasunie Ostseeanbindungsleitung (GOAL) GmbH	Hannover, Duitsland	100%
BBL Company V.O.F.	Groningen	60%
Gate terminal Management B.V.	Rotterdam	50%
Gate terminal C.V.	Rotterdam	40%
Gate terminal B.V.	Rotterdam	40%
EuroHub GmbH	Haan, Duitsland	50%
C.V. Gasexpansie IJmond	Groningen	50%
APX B.V.	Amsterdam	26,1%
Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V.	Arnhem	25%
Eemshaven LNG Terminal B.V.	's-Hertogenbosch	25%
DEUDAN - Holding GmbH	Hannover, Duitsland	51%
NETRA GmbH Norddeutsche Erdgas Transversale	Emstek/Schneiderkrug, Duitsland	33,3%
DEUDAN - Deutsch/Dänische Erdgastransport-GmbH & Co. KG	Handewitt, Duitsland	33,3%
NETRA GmbH Norddeutsche Erdgas Transversale & Co. KG	Emstek/Schneiderkrug, Duitsland	28,7%
Aequamus GmbH	Bremen, Duitsland	33,3%
GASPOOL Balancing Services GmbH	Berlin, Duitsland	25%

De Raad van Bestuur,

M.P. Kramer, voorzitter

H.A.T. Chin Sue

E. Dam

P.E.G. Trienekens

De Raad van Commissarissen,

G.J. van Luijk, voorzitter

C. Griffioen, vice-voorzitter

A. Lont

H.L.J. Noy

J.P.H.J. Vermeire

M.H. van der Woude

Groningen, 7 april 2010

Overige gegevens

Winstbestemming

De Raad van Bestuur acht een reservering van de winst op grond van artikel 39 lid 2 van de Statuten niet noodzakelijk. Hierdoor staat de winst over het boekjaar ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

De Raad van Bestuur stelt voor om de winst over 2009 (121,8 miljoen euro) en daarnaast 294,1 miljoen euro uit de algemene reserve aan de aandeelhouder uit te keren; in totaal 415,9 miljoen euro.

Accountantsverklaring

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
en de Raad van Commissarissen
van de N.V. Nederlandse Gasunie

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening
Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2009 van N.V. Nederlandse Gasunie te Groningen gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de vennootschappelijke jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening over 2009 bestaat uit de geconsolideerde balans per 31 december, de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht alsmede uit een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen. De vennootschappelijke jaarrekening over 2009 bestaat uit de vennootschappelijke balans per 31 december en de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening met de toelichting.

Verantwoordelijkheid van het bestuur
Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de vennootschap heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Nederlandse Gasunie per 31 december 2009 en van het resultaat en de kasstromen over 2009 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de vennootschappelijke jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de vennootschappelijke jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Nederlandse Gasunie per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties
Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Groningen, 8 april 2010

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. Drs. P.J.T.A. van Kleef RA